

				9	EUR	
NAT.	Datum neerlegging	Nr. 0476.388.378	Blz.	E.	D.	CONSO 1

**GECONSOLIDEERDE JAARREKENING EN ANDERE OVEREENKOMSTIG HET
WETBOEK VAN VENNOOTSCHAPPEN NEER TE LEGGEN DOCUMENTEN**

IDENTIFICATIEGEGEVENS

NAAM VAN DE CONSOLIDERENDE VENNOOTSCHAP OF VAN HET CONSORTIUM ⁽¹⁾⁽²⁾:

ELIA SYSTEM OPERATOR

Rechtsvorm: **NV**

Adres: **Keizerslaan** Nr.: **20** Bus:

Postnummer: **1000** Gemeente: **Brussel 1**

Land: **België**

Rechtspersonenregister (RPR) - Rechtbank van Koophandel van **Brussel, franstalige**

Internetadres ⁽³⁾: <http://www.>

Ondernemingsnummer **0476.388.378**

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING **IN DUIZENDEN EURO⁽⁴⁾**

Voorgelegd aan de algemene vergadering van **16 / 05 / 2017**

met betrekking tot het boekjaar dat de periode dekt van **1 / 01 / 2016** tot **31 / 12 / 2016**

Vorig boekjaar van **1 / 01 / 2015** tot **31 / 12 / 2015**

De bedragen van het vorige boekjaar **zijn / zijn niet** ⁽¹⁾ identiek met die welke eerder openbaar werden gemaakt.

Zijn gevoegd bij deze geconsolideerde jaarrekening: - het geconsolideerde jaarverslag
- het controleverslag over de geconsolideerde jaarrekening

**ZO DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING VAN EEN BUITENLANDSE VENNOOTSCHAP DOOR EEN BELGISCHE DOCHTER
WORDT NEERGELEGD**

Naam van de Belgische dochter die de neerlegging verricht (*artikel 113, § 2, 4^a van het Wetboek van vennootschappen*)

Ondernemingsnummer van de Belgische dochter die de neerlegging verricht

Totaal aantal neergelegde bladen: **1**
dienstig zijn:

Secties van het standaardformulier die niet werden neergelegd omdat ze niet

Handtekening
(naam en hoedanigheid)
MAES HENRICA MARIA (MIRIAM)
Voorzitter van de Raad van Bestuur

Handtekening
(naam en hoedanigheid)
GREGOIRE CLAUDE
Ondervoorzitter van de Raad van Bestuur

- (1) Schrapen wat niet van toepassing is.
(2) Een consortium dient de sectie CONSO 5.4 in te vullen.
(3) Facultatieve vermelding.
(4) Indien nodig, aanpassen van de eenheid en munt waarin de bedragen zijn uitgedrukt.

VERKLARING VAN DE VERANTWOORDELIJKE PERSONEN

De ondergetekenden, Chris Peeters, voorzitter van het directiecomité en Chief Executive Officer, en Catherine Vandenborre, Chief Financial Officer, verklaren, voor zover hen bekend, dat:

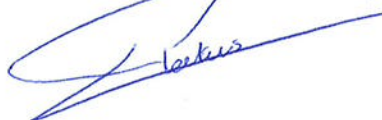
- a. de geconsolideerde jaarrekening over het boekjaar beëindigd per 31 december 2016, die is opgesteld overeenkomstig de International Financial Reporting Standards ('IFRS') zoals aangenomen voor gebruik in de Europese Unie, een getrouw beeld geeft van het vermogen, van de financiële toestand en van de resultaten van de Elia groep en de in de consolidatie opgenomen ondernemingen;
- b. het jaarverslag over het boekjaar beëindigd per 31 december 2016, in alle materiële opzichten, een getrouw beeld geeft van de evolutie van de activiteiten, de resultaten en de positie van de Elia groep en van zijn dochterondernemingen opgenomen in deze consolidatie, alsook een omschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden waarmee de Elia groep geconfronteerd wordt.

Brussel, 23 maart 2017

Catherine Vandenborre
Chief Financial Officer

Chris Peeters
Chief Executive Officer

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

(in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december	Toelichting	2016	2015
Voortgezette bedrijfsactiviteiten			
Opbrengsten	(6.1)	800,1	780,1
Grond- en hulpstoffen	(6.3)	(18,8)	(15,5)
Overige bedrijfsopbrengsten	(6.2)	68,0	71,3
Diensten en overige goederen	(6.3)	(336,6)	(346,5)
Personeelskosten	(6.3)	(143,9)	(137,6)
Afschrijvingen en waardeverminderingen	(6.3)	(124,8)	(114,2)
Wijziging in voorzieningen	(6.3)	(5,3)	7,8
Overige bedrijfskosten	(6.3)	(22,1)	(32,2)
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten		216,6	213,2
Aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode (na belastingen)	(5.1+5.2)	78,4	123,2
EBIT *		295,0	336,4
Nettofinancieringslasten	(6.4)	(82,8)	(92,8)
Financieringsbatens		7,0	10,6
Financieringslasten		(89,9)	(103,4)
Winst vóór winstbelastingen		212,2	243,5
Winstbelastingen	(6.5)	(32,0)	(32,9)
Winst op voorgezette bedrijfsactiviteiten		180,2	210,6
Winst over de verslagperiode		180,2	210,6
Winst toe te rekenen aan			
Eigenaars van de Vennootschap		179,9	210,6
Minderheidsbelang		0,3	0,0
Winst over de verslagperiode		180,2	210,6
Winst per aandeel (in EUR)			
Gewone winst per aandeel	(6.6)	2,95	3,47
Verwaterde winst per aandeel	(6.6)	2,95	3,47

* EBIT (Earnings Before Interest and Taxes) = resultaat voor interesten en belastingen, inclusief aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode (na belastingen)

De toelichting maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

(in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december	Toelichting	2016	2015
Winst over de verslagperiode		180,2	210,6
Niet-gerealiseerde resultaten			
Elementen die zijn, of kunnen overgeboekt worden naar de winst- en verliesrekening:			
Effectief deel van aanpassingen in de reële waarde van kasstroomafdekkingen	(6.7)	8,7	7,4
Investerings opgenomen volgens vermogensmutatiemethode - deel van niet-gerealiseerde resultaten	(6.7)	0,0	0,7
Belastingimpact op deze elementen		(2,9)	(2,5)
Elementen die nooit naar de winst- en verliesrekening worden overgeboekt:			
Herwaarderingen van verplichtingen voor vergoedingen na uitdiensttreding	(7.12)	1,2	8,5
Investerings opgenomen volgens vermogensmutatiemethode - deel van niet-gerealiseerde resultaten		(0,6)	(0,4)
Belastingimpact op deze elementen	(7.12)	(0,4)	(2,7)
Niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar, na belastingen		6,0	10,9
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar		186,2	221,5
Winst toe te rekenen aan:			
Eigenaars van de Vennootschap		185,9	221,5
Minderheidsbelangen		0,3	0,0
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar		186,2	221,5

De toelichting maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerde balans

(in miljoen EUR)	Toelichting	31 december 2016	31 december 2015
ACTIVA			
VASTE ACTIVA		5.653,9	5.306,6
Materiële vaste activa	(7.1)	2.956,5	2.687,2
Immateriële activa en goodwill	(7.2)	1.735,8	1.734,6
Handels- en overige vorderingen	(7.4)	63,0	16,4
Investerings opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	(5.1+5.2)	832,4	793,4
Overige financiële vaste activa (incl. derivaten)	(7.3)	65,4	73,3
Uitgestelde belastingvorderingen	(7.5)	0,8	1,7
VLOTTENDE ACTIVA		587,7	1.128,9
Voorraden	(7.6)	22,6	24,2
Handels- en overige vorderingen	(7.7)	379,6	326,1
Actuele belastingvorderingen	(7.8)	2,8	148,0
Geldmiddelen en kasequivalenten	(7.9)	176,6	626,4
Over te dragen kosten en verkregen opbrengsten	(7.7)	6,1	4,2
Totaal activa		6.241,6	6.435,5
TOTAAL EIGEN VERMOGEN EN VERPLICHTINGEN			
EIGEN VERMOGEN		2.512,6	2.414,4
Eigen vermogen toe te rekenen aan de eigenaars van de Vennootschap	(7.10)	2.511,4	2.413,6
Aandelenkapitaal		1.517,2	1.512,8
Uitgiftepremie		11,8	10,0
Reserves		173,0	138,7
Afdekkingsreserves		(6,2)	(11,9)
Ingehouden winsten		815,6	764,0
Minderheidsbelang		1,2	0,8
LANGLOPENDE VERPLICHTINGEN		2.728,0	2.730,3
Leningen en overige langlopende financieringsverplichtingen	(7.11)	2.586,4	2.605,4
Personeelsbeloningen	(7.12)	75,1	80,1
Derivaten	(8.2)	9,4	18,0
Voorzieningen	(7.13)	23,3	17,5
Uitgestelde belastingverplichtingen	(7.5)	28,7	6,9
Overige verplichtingen	(7.14)	5,1	2,4
KORTLOPENDE VERPLICHTINGEN		1.001,0	1.290,8
Leningen en overige financieringsverplichtingen	(7.11)	147,5	604,3
Voorzieningen	(7.13)	2,4	3,0
Handelsschulden en overige schulden	(7.15)	390,8	310,3
Actuele belastingverplichtingen		0,5	2,0
Over te dragen opbrengsten en toe te rekenen kosten	(7.16)	459,8	371,2
Totaal Eigen vermogen en verplichtingen		6.241,6	6.435,5

De toelichting maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd overzicht van mutaties in het eigen vermogen

(in EUR miljoen)	Toelichting	Aandelen kapitaal	Uitgifte premie	Afdekkings reserves	Omrekening sverschillen	Reserves	Ingehouden winst	Totaal	Minderheids belang	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2015		1.512,4	9,9	(16,8)	(0,6)	116,5	663,7	2.285,1	0,8	2.285,9
Winst over de verslagperiode							210,6	210,6		210,6
Niet-gerealiseerde resultaten	(6.7)			4,9	0,7		5,3	10,9		10,9
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten				4,9	0,7		215,9	221,5		221,5
Transacties met eigenaars, rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen										
Bijdragen van en uitkeringen aan eigenaars										
Uitgifte gewone aandelen	(7.10)	0,3	0,1					0,4		0,4
Kosten mbt op aandelen gebaseerde betalingen	(6.3)	0,1						0,1		0,1
Toevoeging wettelijke reserve	(7.10)					22,3	(22,3)			
Dividenden	(7.10)						(93,5)	(93,5)		(93,5)
Totaal bijdragen en uitkeringen		0,4	0,1			22,3	(115,8)	(93,0)		(93,0)
Totaal transacties met eigenaars		0,4	0,1			22,3	(115,8)	(93,0)		(93,0)
Stand per 31 december 2015		1.512,8	10,0	(11,9)	0,1	138,8	763,8	2.413,6	0,8	2.414,4
Stand per 1 januari 2016		1.512,8	10,0	(11,9)	0,1	138,8	763,8	2.413,6	0,8	2.414,4
Winst over de verslagperiode							179,8	179,8	0,3	180,2
Niet-gerealiseerde resultaten	(6.7)			5,8			0,2	6,0		6,0
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten				5,8			180,0	185,8	0,3	186,2
Transacties met eigenaars, rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen										
Bijdragen van en uitkeringen aan eigenaars										
Uitgifte gewone aandelen	(7.10)	3,5	1,8					5,3		5,3
Kosten mbt op aandelen gebaseerde betalingen	(6.3)	0,9						0,9		0,9
Toevoeging wettelijke reserve	(7.10)					34,3	(34,3)			
Dividenden	(7.10)						(94,1)	(94,1)		(94,1)
Totaal bijdragen en uitkeringen		4,4	1,8			34,3	(128,4)	(88,0)		(88,0)
Totaal transacties met eigenaars		4,4	1,8			34,3	(128,4)	(88,0)		(88,0)
Stand per 31 december 2016		1.517,2	11,8	(6,1)	0,0	173,0	815,5	2.511,4	1,2	2.512,6

De toelichting maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december	2016	2015
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten		
Winst over de verslagperiode	179,9	210,6
Aanpassing voor:		
Nettofinancieringslasten (6.4)	82,9	92,8
Overige niet-kaskosten	1,0	0,1
Winstbelastingen (6.5)	12,5	17,3
Aandeel in resultaat van investeringen verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode, na belasting (5.1 - 5.2)	(78,5)	(123,2)
Afschrijvingen materiële en amortisatie immateriële activa (7.1 - 7.2)	124,4	113,8
Boekwinst op verkoop van materiële en immateriële activa (7.1 - 7.2)	8,8	15,2
Bijzondere waardeverminderingen op vlottende activa (6.3)	0,6	0,6
Mutatie voorzieningen (6.3)	(1,2)	(19,8)
Mutatie aanpassing naar reële waarde van derivaten (8.3)	1,0	1,0
Mutatie uitgestelde belastingen (7.5)	19,4	15,5
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten	350,9	323,9
Mutatie voorraden (7.6)	1,3	(9,8)
Mutatie handels- en overige vorderingen (7.7)	(61,4)	(21,1)
Mutatie overige vlottende activa (7.7)	3,9	7,3
Mutatie handelsschulden en overige schulden (7.15)	80,5	9,2
Mutatie overige kortlopende verplichtingen (7.14 - 7.16)	91,2	148,5
Wijzigingen in werkkapitaal	115,5	134,1
Betaalde rente (6.4)	(115,6)	(111,1)
Ontvangen rente (6.4)	56,5	1,4
Betaalde winstbelastingen (6.5)	80,3	(14,4)
Nettokasstroom uit bedrijfsactiviteiten	487,6	333,9
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Verwerving van immateriële activa (7.2)	(9,6)	(7,0)
Verwerving van materiële activa (7.1)	(388,6)	(327,5)
Verwerving van investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode (5.1)	(25,8)	(10,2)
Opbrengst uit de verkoop van materiële vaste activa	3,2	6,0
Opbrengst uit de verkoop van investeringen (7.3 - 8.1)	6,3	11,5
Opbrengst uit kapitaalvermindering van onderneming opgenomen volgens vermogensmutatiemethode (5.1)	7,2	6,0
Ontvangen dividend van onderneming opgenomen volgens vermogensmutatiemethode (5.1 - 5.2)	57,3	54,4
Leningen en lange termijn vorderingen aan joint ventures (7.4)	(38,7)	(16,4)
Nettokasstroom gebruikt bij investeringsactiviteiten	(388,7)	(283,2)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Opbrengst uit de uitgaven van aandelenkapitaal (7.10)	5,3	0,4
Kosten verbonden aan uitgifte van aandelenkapitaal	(0,1)	0,0
Betaald dividend (-) (6.10)	(94,2)	(93,7)
Aflossing van opgenomen leningen (-) (6.4)	(540,0)	0,0
Ontvangsten van opgenomen leningen (+) (7.11)	80,0	497,9
Minderheidsbelangen	0,3	0,0
Nettokasstroom uit (gebruikt bij) financieringsactiviteiten	(548,7)	404,6
Netto-toename (afname) van geldmiddelen en kasequivalenten	(449,8)	455,3
Geldmiddelen en kasequivalenten per 1 januari	626,4	171,1
Geldmiddelen en kasequivalenten per 31 december	176,6	626,4
Netto-toename (afname) van geldmiddelen en kasequivalenten	(449,8)	455,3

De toelichting maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

TOELICHTING BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

1.	Verslaggevende entiteit	9
2.	Basis voor presentatie	9
2.1.	Conformiteitsverklaring	9
2.2.	Functionele en presentatievaluta	11
2.3.	Waarderingsbasis	11
2.4.	Gebruik van schattingen en oordelen	11
2.5.	Goedkeuring door de Raad van Bestuur	12
3.	Belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving	13
3.1.	Grondslagen voor consolidatie	13
3.2.	Omrekening van vreemde valuta	14
3.3.	Financiële instrumenten	14
3.4.	Balansposten	15
3.5.	Posten in de resultatenrekening	19
3.6.	Overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten en mutatieoverzicht van het eigen vermogen	20
4.	Gesegmenteerde rapportering	21
4.1.	Grondslagen voor segmentering	21
4.2.	Elia Transmission (België)	21
4.3.	50Hertz Transmission (Duitsland)	24
4.4.	Aansluiting van de informatie over te rapporteren segmenten met IFRS-bedragen	26
5.	Investerings opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	27
5.1.	Joint ventures	27
5.2.	Geassocieerde deelnemingen	28
6.	Elementen van de geconsolideerde winst- en verliesrekening en niet-gerealiseerde resultaten	29
6.1.	Opbrengsten	29
6.2.	Overige bedrijfsopbrengsten	29
6.3.	Bedrijfskosten	29
6.4.	Nettofinancieringslasten	30
6.5.	Winstbelastingen	31
6.6.	Winst per aandeel (WPA)	31
6.7.	Niet-gerealiseerde resultaten	32
7.	Elementen van de geconsolideerde balans	33
7.1.	Materiële vaste activa	33
7.2.	Immateriële activa en goodwill	34
7.3.	Overige financiële activa	36
7.4.	Langlopende handels- en overige vorderingen	36
7.5.	Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen	36
7.6.	Voorraden	37
7.7.	Kortlopende handels- en overige vorderingen, over te dragen kosten en verkregen opbrengsten	38
7.8.	Actuele belastingvorderingen	39
7.9.	Geldmiddelen en kasequivalenten	39
7.10.	Eigen vermogen	39
7.11.	Rentedragende leningen en financieringsverplichtingen	40
7.12.	Personeelsbeloningen	41
7.13.	Voorzieningen	47
7.14.	Overige langlopende verplichtingen	47
7.15.	Handelsschulden en overige schulden	48
7.16.	Overgedragen opbrengsten en toe te rekenen kosten	48
7.17.	Financiële instrumenten – reële waarden	49
8.	Diversen	51
8.1.	Effect van nieuwe overnames/aandelenverkopen	51
8.2.	Beheer van financiële risico's en derivaten	52
8.3.	Voorwaardelijke verplichtingen en toezeggingen	54
8.4.	Verbonden partijen	55
8.5.	Dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen	56
8.6.	Gebeurtenissen na balansdatum	57
8.7.	Diversen	57
8.8.	Diensten verleend door de commissarissen	57
9.	REGELGEVEND KADER EN TARIEVEN	58
9.1.	Regelgevend kader in België	58
9.1.1.	Federale wetgeving	58
9.1.2.	Gewestelijke wetgeving	58
9.1.3.	Regelgevende instanties	58
9.1.4.	Tariefbepaling	59
9.2.	Regelgevend kader in Duitsland	62
9.2.1.	Toepasselijke wettelijke bepalingen	62
9.2.2.	Regelgevende instanties in Duitsland	62
9.2.3.	Tarieven in Duitsland	62
	VERSLAG VAN HET COLLEGE VAN COMMISSARISSEN OVER DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING	64
	INFORMATIE MET BETREKKING TOT DE MOEDERVENNOOTSCHAP	65
	Balans na winstverdeling	66
	Resultatenrekening	67

TOELICHTING BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

1. Verslaggevende entiteit

Elia System Operator NV (de 'Vennootschap' of 'Elia') is gevestigd in België en heeft haar maatschappelijke zetel te Keizerslaan 20, B-1000 Brussel. De geconsolideerde jaarrekening van de Vennootschap voor het boekjaar 2016 omvat de jaarrekening van de Vennootschap en haar dochterondernemingen (hierna aangeduid als de 'Groep' of 'Elia groep') en het belang van de Groep in joint ventures en geassocieerde deelnemingen.

De Vennootschap is een vennootschap met beperkte aansprakelijkheid en de aandelen staan genoteerd op Euronext Brussel, onder de kenletters ELI.

De Elia groep is opgebouwd rond twee transmissienetbeheerders voor elektriciteit: Elia Transmission in België en (in samenwerking met IFM, Industry Funds Management) 50Hertz Transmission, een van de vier Duitse transmissienetbeheerders (actief in het noorden en het oosten van Duitsland). Met meer dan 2100 medewerkers en een netwerk van zo'n 18.300 km hoogspanningsverbindingen ten dienste van 30 miljoen eindconsumenten behoort de Groep tot de top 5 van de Europese netbeheerders. Hij staat in voor het efficiënte, betrouwbare en veilige transport van de elektriciteit van de producenten naar de distributienetbeheerders en grote industriële gebruikers, alsook voor de import en export van elektriciteit van en naar de buurlanden. De Groep is een drijvende kracht in de ontwikkeling van de Europese elektriciteitsmarkt en de integratie van hernieuwbare energie. Naast zijn activiteiten als netbeheerder in België en Duitsland biedt de Elia groep aan bedrijven een waaier van consultancy- en engineeringactiviteiten aan. De Groep treedt op onder de wettelijke entiteit Elia System Operator, een beursgenoteerde onderneming waarvan de referentieaandeelhouder de gemeentelijke holding Publi-T is.

2. Basis voor presentatie

2.1. Conformiteitsverklaring

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de international financial reporting standards (IFRS), zoals aangenomen voor gebruik in de Europese Unie. De Groep heeft alle nieuwe en herziene standaarden en interpretaties toegepast die gepubliceerd werden door de IASB, die relevant zijn voor de activiteiten van de Groep en die van toepassing zijn voor boekjaren die aanvangen op 1 januari 2016.

Nieuwe en herziene standaarden en interpretaties

Indien een standaard of aanpassing een invloed heeft voor de Groep, is deze uitgelegd hieronder, samen met de impact.

- **Aanpassingen aan IAS 1** Project rond informatievergaring. Deze aanpassingen verduidelijken:
 - Materialiteitsvereisten in IAS 1.
 - Specifieke posten in winst- en verliesrekeningen en niet-gerealiseerde resultaten en de balans kunnen worden uitgesplitst.
 - Entiteiten zijn vrij om de volgorde te kiezen waarin de toelichting bij jaarrekeningen wordt voorgesteld.
 - Delen van niet-gerealiseerde resultaten van geassocieerde en gezamenlijke ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode moeten samengevoegd als enkele post worden voorgesteld, en ingedeeld tussen de elementen die kunnen of nooit worden overgeboekt naar de winst- en verliesrekening.
- **Wijzigingen aan IFRS 11** Administratieve verwerking van verwervingen van belangen in gezamenlijke bedrijfsactiviteiten. De aanpassingen aan IFRS 11 vereisen dat een gezamenlijke operator die de verwerving van een belang in een gezamenlijke activiteit boekt, waarbij de gezamenlijke activiteit een onderneming is, de relevante principes uit IFRS 3 moet toepassen voor de boekhouding van bedrijfscombinaties. De aanpassingen verduidelijken eveneens dat een eerder aangehouden belang in een gezamenlijke activiteit niet gehetwaardeerd wordt na de verwerving van een bijkomend belang in dezelfde gezamenlijke activiteit waarbij de gedeelde controle behouden blijft. Daarnaast werd een uitzondering op het toepassingsgebied toegevoegd aan IFRS 11 die bepaalt dat de aanpassingen niet van toepassing zijn wanneer de partijen die de gedeelde controle delen, inclusief de verslaggevende entiteit, gezamenlijk gecontroleerd worden door dezelfde uiteindelijke controlerende partij. De aanpassingen zijn zowel van toepassing op de verwerving van een eerste belang in een gezamenlijke activiteit als de verwerving van bijkomende belangen in dezelfde gezamenlijke activiteit.
- **Wijzigingen aan IAS 16 en IAS 38** Verduidelijking van de aanvaarde methoden voor waardeverminderingen en afschrijvingen. De aanpassingen verduidelijken de principes uit IAS 16 en IAS 38 dat de inkomsten een patroon van economische voordelen weerspiegelen die gegenereerd worden door een onderneming uit te baten (waarvan het actief deel uitmaakt), eerder dan de economische voordelen die genoten worden door het gebruik van het actief. Hieruit volgt dat een op de opbrengsten gebaseerde methode dus niet gebruikt kan worden om materiële activa af te schrijven en enkel in beperkte gevallen gebruikt kan worden om immateriële activa af te schrijven.
- **Aanpassingen aan IAS 16 en IAS 41** Landbouw: vruchtdragende planten. Deze aanpassingen vereisen dat vruchtdragende planten, gedefinieerd als levende planten, geboekt worden als materiële activa en opgenomen worden in het bereik van IAS 16 Materiële activa in plaats van in IAS 41 Landbouw.
- **Aanpassingen aan IAS 27** Vermogensmutatiemethode in de enkelvoudige jaarrekening. Hiermee kunnen entiteiten de vermogensmutatiemethode toepassen om beleggingen in dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen te verwerken in hun afzonderlijke jaarrekeningen.
- **Aanpassingen aan IFRS 10, IFRS 12 en IAS 28** Investeringsentiteiten: toepassing van de consolidatievrijstelling. Deze aanpassingen verduidelijken dat de vrijstelling van het voorleggen van geconsolideerde jaarrekeningen van toepassing is op een moederentiteit die een dochteronderneming is van een beleggingsentiteit, als de beleggingsentiteit al haar dochterondernemingen tegen reële waarde waardeert.

- **Jaarlijkse verbeteringen van IFRS, cyclus 2012-2014** is een verzameling van kleine verbeteringen aan vier bestaande standaarden.

De hierboven vermelde standaarden of wijzigingen hebben geen materiële impact op de geconsolideerde jaarrekening van de Groep per 31 december 2016.

Standaarden, aanpassingen en interpretaties die nog niet van kracht waren in 2016

De Groep paste onderstaande standaarden, interpretaties of aanpassingen, die op de datum van de bekrachtiging van deze geconsolideerde jaarrekening gepubliceerd maar nog niet van kracht waren, niet voortijdig toe:

- **IFRS 9 Financiële instrumenten** (van kracht vanaf 1 januari 2018) omvat alle fasen van het project financiële instrumenten en vervangt IAS 39 Financiële instrumenten: opname en waardering en alle eerdere versies van IFRS 9. De standaard introduceert nieuwe vereisten voor classificatie en waardering, waardevermindering en hedge accounting. De Groep onderzoekt de potentiële impact van de toepassing van elk van de drie aspecten van IFRS 9 op zijn jaarrekening. De voorlopige inschatting is gebaseerd op de informatie die momenteel voorhanden is en kan wijzigen op basis van de bevindingen van een uitvoerigere analyse, die nog moet worden uitgevoerd in de eerste helft van 2017. De Groep verwacht geen wezenlijke impact op zijn balans en eigen vermogen.
- **IFRS 15 Opbrengsten uit contracten met klanten** (van kracht vanaf 1 januari 2018) voorziet in een nieuw, uitgebreid kader om te bepalen of, hoeveel en wanneer opbrengsten moeten worden opgenomen. De standaard vervangt de bestaande richtlijnen voor de opname van opbrengsten, met inbegrip van IAS 18 Opbrengsten, IAS 11 Onderhanden projecten in opdracht van derden, IFRIC 18 Overdracht van activa van klanten en IFRIC 13 Loyaliteitsprogramma's. De Groep koos nog geen overgangsmethode (hetzij volledige retrospectieve toepassing, hetzij aangepaste retrospectieve toepassing) en onderzoekt momenteel de mogelijke gevolgen van de toepassing van IFRS 15 voor zijn jaarrekening. Op dit ogenblik verwacht de Groep dat vooral de toepassing van IFRIC 18 gevolgen zal hebben, maar die kunnen in de huidige stand van zaken niet op een betrouwbare wijze worden berekend. De Groep verwacht medio 2017 een kwantitatieve analyse te kunnen verstrekken.
- **IFRS 16 Leaseovereenkomsten** (van kracht vanaf 1 januari 2019 – nog niet goedgekeurd) omschrijft de beginselen voor de opname, waardering, presentatie en openbaarmaking van leaseovereenkomsten en verplicht lessees om alle leaseovereenkomsten op dezelfde wijze op de balans te rapporteren. Het vervangt IAS 17 Leaseovereenkomsten, IFRIC 4 Vaststelling of een overeenkomst een leaseovereenkomst bevat, SIC-15 Operationele leases – Incentives en SIC-27 Evaluatie van de economische realiteit van transacties in de juridische vorm van een leaseovereenkomst. Een lessee moet een 'recht op gebruik' actief opnemen, dat zijn recht vertegenwoordigt om het onderliggende actief te gebruiken, evenals een leaseverplichting, die zijn verplichting vertegenwoordigt om de leasegelden te betalen. Er zijn optionele vrijstellingen voor leaseovereenkomsten met een korte looptijd en leaseovereenkomsten van activa met een beperkte waarde. Voor de lessor blijft de boekhoudkundige verwerking vergelijkbaar met de huidige standaard. De Groep is gestart met een initiële inschatting van de mogelijke gevolgen voor zijn geconsolideerde jaarrekening. De Groep verwacht de mogelijke gevolgen van IFRS 16 voor zijn geconsolideerde jaarrekening tegen eind 2017 in te schatten.
- **Project over informatievervalsing** (wijzigingen aan IAS 7 – van kracht vanaf 1 januari 2017 – nog niet goedgekeurd door de EU) schrijft de openbaarmaking van informatie voor waarmee gebruikers van jaarrekeningen wijzigingen in de verplichtingen die voortvloeien uit financieringsactiviteiten – zowel wijzigingen die voortvloeien uit kasstromen als deze uit niet-kasstromen – kunnen beoordelen. De Groep is van plan om een overzicht te verschaffen van de wijzigingen in de verplichtingen, waarop duidelijk is aangegeven welke wijzigingen voortvloeien uit de financieringsactiviteiten.
- **Aanpassingen aan IFRS 10 en IAS 28 Verkoop of inbreng van activa tussen een investeerder en zijn geassocieerde deelneming of joint venture** (goedkeuringsproces uitgesteld). De aanpassingen verduidelijken dat winst of verlies uit de verkoop of inbreng van activa, die samen een onderneming vormen volgens IFRS 3, tussen een belegger en diens geassocieerde deelneming of joint venture, volledig wordt opgenomen. Als deze activa geen onderneming vormen, volgens IFRS 3, wordt eventuele winst of verlies alleen opgenomen ten bedrage van niet-gerelateerde belangen van de belegger in de geassocieerde deelneming of joint venture.
- **Opname van uitgestelde belastingvorderingen voor niet-gerealiseerde verliezen** (wijzigingen aan IAS 12 – van kracht vanaf 1 januari 2017 – nog niet goedgekeurd) – de aanpassingen verduidelijken de verwerking van uitgestelde belastingvorderingen voor niet-gerealiseerde verliezen op schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde. De Groep verwacht geen wezenlijke gevolgen. De wijzigingen verduidelijken verder hoe de waarschijnlijke toekomstige belastbare winsten moeten worden ingeschat voor de beoordeling van de opname van uitgestelde belastingvorderingen wanneer er onvoldoende belastbare tijdelijke verschillen zijn met betrekking tot dezelfde belastingautoriteit en dezelfde belastbare entiteit.
- **Aanpassingen aan IFRS 4 Toepassing van IFRS 9 Financiële instrumenten met IFRS 4 Verzekeringscontracten** (van kracht vanaf 1 januari 2018) – niet van toepassing op de Groep.
- **IFRS 14 Gereguleerde overlopende rekeningen** (goedkeuringsproces uitgesteld) is een optionele standaard die entiteiten waarvan de activiteiten onderworpen zijn aan tariefregulering, toelaat om het grootste deel van hun bestaande boekhoudkundige grondslagen verder toe te passen voor het saldo van gereguleerde overlopende rekeningen bij de eerste toepassing van IFRS. Entiteiten die IFRS 14 toepassen moeten de gereguleerde overlopende rekeningen als aparte items opnemen in de balans en wijzigingen in de saldo's van deze rekeningen als aparte items boeken in de winst- en verliesrekening en in niet-gerealiseerde resultaten. De standaard vereist toelichtingen over de aard van en de risico's verbonden met de tariefregulering van de entiteit en over de effecten van deze tariefregulering op de jaarrekening van de entiteit. Deze standaard is niet van toepassing op de Groep, aangezien die de jaarrekeningen al volgens IFRS opstelt.
- **IFRS 2 Classificatie en waardering van op aandelen gebaseerde betalingen** – aanpassingen aan IFRS 2 (van kracht vanaf 1

januari 2018 – nog niet goedgekeurd) – niet van toepassing op de Groep.

- **Jaarlijkse verbeteringen aan de IFRS cyclus 2014-2016** (van kracht vanaf 1 januari 2018 – nog niet goedgekeurd) – de verbeteringen hebben betrekking op drie standaarden, IFRS 1 Eerste toepassing, IAS 28 Investerings in geassocieerde deelnemingen en joint ventures en IFRS 12 Informatieverschaffing over belangen in andere entiteiten. De Groep zal de gevolgen voor zijn geconsolideerde jaarrekening in 2017 beoordelen.

2.2. Functionele en presentatievaluta

De geconsolideerde jaarrekening wordt gepresenteerd in miljoen euro (de functionele valuta van de Vennootschap), afgerond op het dichtstbijzijnde honderdduizendtal, tenzij anders vermeld.

2.3. Waarderingsbasis

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten, uitgezonderd de financiële instrumenten, die tegen reële waarde worden gewaardeerd. Vaste activa en activa die voor verkoop worden aangehouden, worden gewaardeerd aan de laagste van ofwel de boekwaarde ofwel de reële waarde minus verkoopkosten, en de personeelsbeloningen worden gewaardeerd aan de reële waarde van deze beloningsverplichtingen minus fondsbeleggingen. Wijzigingen in de reële waarde van financiële activa worden in de winst- en verliesrekening verwerkt.

2.4. Gebruik van schattingen en oordelen

De opstelling van de geconsolideerde jaarrekening in overeenstemming met IFRS vereist dat het management beoordelingen, schattingen en veronderstellingen maakt die een impact kunnen hebben op de gerapporteerde bedragen van activa en passiva en baten en lasten. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en diverse andere factoren die gegeven de omstandigheden redelijk geacht worden en waarvan de resultaten de basis vormen voor de beoordeling van de boekwaarde van activa en passiva. De uiteindelijke resultaten kunnen verschillen van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend herzien. Herzieningen van boekhoudkundige schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien indien de herziening enkel die periode beïnvloedt, of in de periode van de herziening en toekomstige periodes indien de herziening zowel huidige als toekomstige periodes beïnvloedt.

Informatie over belangrijke punten van schattingsonzekerheden en kritische oordelen bij de toepassing van de grondslagen die het meest van invloed zijn op de geconsolideerde jaarrekening is verwerkt in de volgende rubrieken van de toelichting:

- Consolidatie van entiteiten waarin de Groep minder dan 20% van de stemrechten bezit, maar een invloed van betekenis uitoefent: krachtens IFRS 10 beoordeelt de Groep of hij over zijn geassocieerde deelnemingen een invloed van betekenis uitoefent en ze dientengevolge moet consolideren. Dit wordt bij elke verslagperiode opnieuw beoordeeld (zie ook Toelichting 5).
- Overgedragen fiscale verliezen en overgedragen belastingkredieten worden opgenomen als uitgestelde belastingverplichtingen, voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst belastbare winst zal zijn waarmee de ongebruikte fiscale verliezen en ongebruikte belastingkredieten kunnen worden verrekend. Bij de beoordeling houdt het management rekening met elementen zoals de bedrijfsstrategie op lange termijn en mogelijkheden van belastingplanning op lange termijn (zie Toelichting 6.5).
- Kredietrisico ten opzichte van klanten: het management controleert nauwgezet de uitstaande handelsvorderingen en houdt hierbij ook rekening met de ouderdom van de vordering, de betalingshistoriek en de dekking van kredietrisico's (zie Toelichting 8.2).
- Personeelsbeloningen inclusief restitutierechten: de Groep beschikt over toegezegd-pensioenregelingen en toegezegde-bijdrageregelingen, die behandeld worden in Toelichting 7.12. De berekening van de activa en verplichtingen met betrekking tot deze regelingen is gebaseerd op actuariële en statistische veronderstellingen. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de huidige waarde van toekomstige pensioenverplichtingen. De huidige waarde wordt onder andere beïnvloed door veranderingen in verdisconteringsvoeten en financiële veronderstellingen zoals toekomstige loonstijgingen. Daarnaast wordt de huidige waarde van toekomstige pensioenverplichtingen ook beïnvloed door demografische veronderstellingen, zoals de gemiddelde veronderstelde pensioenleeftijd.

Bij het bepalen van de gepaste verdisconteringsvoet gebruikt het management de rentevoeten van bedrijfsobligaties in dezelfde valuta als deze gebruikt voor de verplichtingen voor vergoedingen na uitdiensttreding, d.w.z. de euro, met een minimale rating AA, zoals bepaald door minstens één groot ratingbureau, en geëxtrapoleerd volgens de rendementscurve om in lijn te zijn met de verwachte termijn van de brutoverplichting. Obligaties met een hogere en lagere rentevoet worden uitgesloten bij het bepalen van de gepaste rendementscurve.

Om de overeenkomstige huidige waarde te berekenen, worden de rentevoeten van de rendementscurve toegepast op de geraamde kasstroom van elke regeling. Vervolgens wordt één verdisconteringsvoet vastgesteld die dezelfde huidige waarde oplevert. De uiteindelijke verdisconteringsvoet weerspiegelt dus zowel het huidige renteklimaat als de specifieke kenmerken van de verplichtingen.

- Voorzieningen voor milieusaneringskosten: op het einde van elk jaar wordt een schatting gemaakt van de toekomstige kosten met betrekking tot bodemsanering op basis van het advies van een externe deskundige. De omvang van deze saneringskosten hangt af van een beperkt aantal onzekerheden, zoals onder andere de identificatie van nieuwe bodemverontreinigingen (zie Toelichting 7.13).

- Overige voorzieningen zijn bepaald op basis van de waarde van de ingestelde vorderingen of het geschatte bedrag van de risicoblootstelling. De verwachte timing van de bijbehorende uitgaande kasstromen is afhankelijk van de voortgang en de duur van de bijbehorende processen of procedures (zie Toelichting 7.13).
- Onderzoek op waardevermindering op goodwill: de Groep analyseert de waardevermindering op goodwill en kasstroomgenererende eenheden (KGE) op de verslagdatum, en wanneer er indicaties zijn dat de boekwaarde mogelijk hoger is dan de realiseerbare waarde. Deze analyse is gebaseerd op veronderstellingen over onder andere de evolutie van de markt, het marktaandeel, de evolutie van de marge en verdisconteringvoeten (zie Toelichting 7.2).
- Waardering tegen reële waarde van financiële instrumenten: wanneer de reële waarde van financiële activa en financiële passiva in de balans niet kan worden bepaald op basis van genoteerde prijzen op actieve markten, wordt hun reële waarde bepaald met behulp van waarderingstechnieken. Voor deze waarderingstechnieken wordt, waar mogelijk, gebruikgemaakt van gegevens uit waarneembare markten. Wanneer dit niet mogelijk is, is enige mate van oordeelsvorming noodzakelijk om de reële waarde te bepalen. Veranderingen in de reële waarde van een afgeleid afdekkingsinstrument dat is aangemerkt als een kasstroomafdekking, worden rechtstreeks opgenomen als niet-gerealiseerde resultaten, voor zover de afdekking effectief is. Het niet-effectieve deel wordt in de winst- en verliesrekening opgenomen (zie Toelichting 8.2).

2.5. Goedkeuring door de Raad van Bestuur

Op 23 maart 2017 heeft de Raad van Bestuur deze geconsolideerde jaarrekening goedgekeurd voor publicatie.

3. Belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving

3.1. Grondslagen voor consolidatie

DOCHTERONDERNEMINGEN

Een dochteronderneming is een entiteit die door de Vennootschap wordt gecontroleerd. De Groep controleert een entiteit wanneer hij blootgesteld is aan, of rechten heeft op variabele winsten omwille van zijn betrokkenheid bij de entiteit en hij de bevoegdheid heeft om via zijn zeggenschap over de entiteit die opbrengsten te beïnvloeden. De financiële staten van dochtervennootschappen zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening vanaf de datum dat de zeggenschap aanvangt tot de datum dat de zeggenschap ophoudt. De grondslagen voor dochterondernemingen worden, waar nodig, gewijzigd om ze overeen te laten komen met de grondslagen die de Groep toepast. Verliezen die toepasbaar zijn op de minderheidsbelangen in een dochteronderneming worden aan de minderheidsbelangen toegeschreven, zelfs als de minderheidsbelangen hierdoor een negatief saldo op de balans krijgen.

GEASSOCIEERDE DEELNEMINGEN

Een geassocieerde deelneming is een entiteit waarin de Vennootschap een invloed van betekenis maar geen zeggenschap heeft over de financiële en operationele beleidslijnen. De geconsolideerde jaarrekening omvat het aandeel van de Groep in de totale opgenomen winsten en verliezen van geassocieerde deelnemingen volgens de vermogensmutatiemethode, vanaf de datum dat de invloed van betekenis aanvangt tot de datum waarop de invloed van betekenis ophoudt. Wanneer het aandeel van de Groep in de verliezen zijn participatie in een geassocieerde deelneming overschrijdt, wordt de boekwaarde van de entiteit in de balans van de Groep verminderd tot nul en worden verdere verliezen niet langer opgenomen, behalve in de mate dat de Groep een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting is aangegaan of betalingen heeft verricht in naam van een geassocieerde deelneming.

BELANGEN IN JOINT VENTURES

Een joint venture is een overeenkomst waarbij de Groep gedeelde controle uitoefent en rechten heeft op de nettoactiva van de overeenkomst, dit in tegenstelling tot gezamenlijke activiteiten waarbij de Groep rechten heeft op de activa en verplichtingen voor de passiva. Belangen in joint ventures worden geboekt volgens de vermogensmutatiemethode. Ze worden initieel verwerkt tegen kostprijs. Na de eerste opname wordt het aandeel van de Groep in de totale opgenomen winsten en verliezen van joint ventures volgens de vermogensmutatiemethode geboekt in de geconsolideerde jaarrekening, vanaf de datum dat de gezamenlijke zeggenschap aanvangt tot de datum waarop de gezamenlijke zeggenschap ophoudt. Wanneer het aandeel van de Groep in de verliezen zijn participatie in een joint venture overschrijdt, wordt de boekwaarde van de entiteit in de balans van de Groep verminderd tot nul en worden verdere verliezen niet langer opgenomen, behalve in de mate dat de Groep een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting is aangegaan of betalingen heeft verricht in naam van een joint venture.

MINDERHEIDSBELANG

Minderheidsbelangen worden gewaardeerd tegen hun evenredige deel van de identificeerbare nettoactiva van de overgenomen partij op de aankoopdatum. Wijzigingen in het belang van de Groep in een niet 100%-dochteronderneming die niet leiden tot een verlies van zeggenschap, worden geboekt als transacties van eigen vermogen.

VERLIES VAN ZEGGENSCHAP

Bij het verlies van zeggenschap verwijdt de Groep de activa en passiva van de dochteronderneming, alle minderheidsbelangen en andere componenten van de niet-gerealiseerde resultaten van de dochteronderneming uit de balans. Een eventuele meer- of minwaarde die voortvloeit uit het verlies van zeggenschap wordt opgenomen als winst of verlies. Als de Groep een belang behoudt in een vroegere dochteronderneming, dan wordt dit belang aan de reële waarde gewaardeerd op de dag waarop de Groep de zeggenschap verliest. Vervolgens wordt het geboekt als een investering opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode of als een voor verkoop beschikbaar financieel actief, afhankelijk van de invloed die de Groep behoudt.

ELIMINATIE VAN INTRAGROEPTRANSACTIES

Intragroepssaldi en niet-gerealiseerde winsten en verliezen of baten en lasten die voortvloeien uit intragroepstransacties, worden geëlimineerd bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening.

Niet-gerealiseerde winsten die voortvloeien uit transacties met geassocieerde deelnemingen, worden geëlimineerd naar rato van het belang dat de Groep in de entiteit heeft. Niet-gerealiseerde verliezen worden geëlimineerd op dezelfde wijze als niet-gerealiseerde winsten, maar enkel in de mate dat er geen bewijs voorhanden is van een bijzondere waardevermindering.

BEDRIJFSCOMBINATIES EN GOODWILL

Goodwill ontstaat bij de overname van dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen, en vertegenwoordigt het positieve verschil tussen de overgedragen vergoeding en het belang van de Groep in de netto reële waarde van de netto identificeerbare activa, verplichtingen en de voorwaardelijke verplichtingen van de overgenomen partij.

De Groep waardeert goodwill op de aankoopdatum als:

- de reële waarde van de overgedragen vergoeding; plus
- het opgenomen bedrag van een minderheidsbelang in de overgenomen partij; plus
- als de bedrijfscombinatie in fasen verloopt, de reële waarde van het vooraf bestaande vermogensbelang in de overgenomen partij; minus
- de reële waarde van de identificeerbare overgenomen activa en de aangegane verplichtingen op de aankoopdatum.

Wanneer het verschil negatief is, wordt onmiddellijk een winst op voordelige acquisitie opgenomen in de resultatenrekening.

De overgedragen vergoeding is exclusief bedragen voor de afwikkeling van eerder bestaande relaties. Deze bedragen worden in het algemeen in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Transactiekosten die niet verbonden zijn aan de uitgifte van schuld- of eigenvermogensinstrumenten en die de Groep maakt in het kader van een bedrijfscombinatie, worden in de kosten opgenomen wanneer ze worden gemaakt.

Eventuele voorwaardelijke vergoedingen die moeten worden betaald, worden gewaardeerd tegen de reële waarde op de aankoopdatum. Als de voorwaardelijke vergoeding als eigen vermogen wordt geklasseerd, dan wordt deze niet opnieuw gewaardeerd en wordt de afwikkeling in het eigen vermogen opgenomen. In andere gevallen worden wijzigingen in de reële waarde van de voorwaardelijke vergoeding in de winst- en verliesrekening opgenomen.

3.2. Omrekening van vreemde valuta

TRANSACTIES EN SALDI IN VREEMDE VALUTA

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend naar de functionele valuta van de Vennootschap tegen de wisselkoers die geldt op de datum van de transactie. Monetaire activa en passiva aangeduid in vreemde valuta op balansdatum worden omgerekend tegen de wisselkoers die geldt op die datum. Verschillen die ontstaan bij de omrekening van vreemde valuta worden opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Niet-monetaire activa en passiva die in vreemde valuta op basis van historische kosten worden gewaardeerd, worden omgerekend tegen de wisselkoers op datum van de transactie.

BUITENLANDSE BEDRIJFSACTIVITEITEN

Een buitenlandse activiteit is een entiteit die een dochteronderneming, geassocieerde deelneming, joint venture of filiaal van de verslaggevende entiteit is en waarvan de activiteiten zijn gebaseerd of worden uitgevoerd in een ander land dan het land van de verslaggevende entiteit of in een andere valuta dan de valuta van de verslaggevende entiteit.

De financiële verslaggeving van alle entiteiten van de Groep met een functionele valuta die verschilt van de presentatievaluta van de Groep wordt als volgt omgerekend naar de presentatievaluta:

- Activa en passiva worden omgerekend tegen de wisselkoers op de verslagdatum.
- Inkomsten en uitgaven worden omgerekend tegen de gemiddelde wisselkoers van het jaar.

Verschillen die ontstaan bij de omrekening van de netto-investering in buitenlandse dochterondernemingen, belangen in joint ventures en geassocieerde deelnemingen tegen de wisselkoers bij de sluiting van het boekjaar, worden opgenomen in het eigen vermogen onder 'omrekeningsverschillen' als onderdeel van de 'Niet-gerealiseerde resultaten'. Bij de (gedeeltelijke) verkoop van buitenlandse dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen worden de gecumuleerde omrekeningsverschillen (gedeeltelijk) opgenomen in de winst of het verlies als onderdeel van winst/verlies uit de verkoop.

3.3. Financiële instrumenten

AFGELEIDE FINANCIËLE INSTRUMENTEN

De Groep maakt soms gebruik van afgeleide financiële instrumenten om de valuta- en renterisico's af te dekken die voortvloeien uit bedrijfs-, financierings- en investeringsactiviteiten. In overeenstemming met het thesauriebeleid houdt de Groep geen derivaten aan voor handelsdoeleinden en geeft de Groep deze ook niet uit. Derivaten die echter niet in aanmerking komen voor hedge accounting worden verwerkt als instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden.

Afgeleide financiële instrumenten worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde. De winst of het verlies uit fluctuaties van de reële waarde wordt onmiddellijk in de winst- en verliesrekening opgenomen. Indien derivaten voor hedge accounting in aanmerking komen, is de opname van een resulterende winst of een resulterend verlies afhankelijk van de aard van de post die wordt afgedekt.

De reële waarde van renteswaps is het geschatte bedrag dat de Groep zou ontvangen of betalen om de swap per balansdatum te beëindigen, waarbij rekening wordt gehouden met de actuele rente en met de kredietwaardigheid van de tegenpartijen en van de Groep. De reële waarde van valutatermijncontracten is de contante waarde van de genoteerde termijnkoers per balansdatum.

VOOR AFDEKKING GEBRUIKTE DERIVATEN

Kasstroomafdekkingen

Veranderingen in de reële waarde van een afgeleid afdekkingsinstrument dat is aangemerkt als een kasstroomafdekking worden rechtstreeks opgenomen als niet-gerealiseerde resultaten, voor zover de afdekking effectief is. Het niet-effectieve deel wordt als last in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Indien een afdekkingsinstrument niet langer voldoet aan de voorwaarden voor 'hedge accounting', afloopt of wordt verkocht, beëindigd of uitgeoefend, wordt de afdekking prospectief beëindigd. De cumulatieve winst die of het cumulatieve verlies dat eerder in de niet-gerealiseerde resultaten was opgenomen, blijft daar onderdeel van uitmaken tot de verwachte transactie heeft plaatsgevonden. Als het afgedekte element een niet-financieel actief betreft, wordt het onder de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen bedrag overgeboekt naar de boekwaarde van het actief wanneer dit verantwoord is. In andere gevallen wordt het onder de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen bedrag overgeboekt naar de winst- en verliesrekening in dezelfde periode waarin het afgedekte element van invloed is op de winst- en verliesrekening.

Cumulatieve winsten en verliezen met betrekking tot reeds afgelopen derivaten of beëindigde afdekkingsrelaties blijven verwerkt als onderdeel van de niet-gerealiseerde resultaten zolang het waarschijnlijk is dat de afgedekte transactie zich zal voordoen. Indien de afgedekte transactie niet langer waarschijnlijk is, worden de gecumuleerde winsten of verliezen onmiddellijk vanuit de niet-gerealiseerde resultaten naar de winst- en verliesrekening overgebracht.

Afdekking van monetaire activa en passiva

Hedge accounting wordt niet toegepast op afgeleide instrumenten die in economische zin worden gebruikt als afdekking van in vreemde valuta's luidende activa en verplichtingen. Veranderingen in de reële waarde van dergelijke derivaten worden als onderdeel van de valutakoerswinsten en -verliezen, in de winst- en verliesrekening opgenomen.

3.4. Balansposten

MATERIËLE VASTE ACTIVA

Activa in eigendom

Materiële vaste activa worden uitgedrukt aan kostprijs (met inbegrip van rechtstreeks toerekenbare kosten, waaronder de financieringskosten) verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen (zie het hoofdstuk 'Waardevermindering'). De kosten van zelf vervaardigde activa omvatten de kosten van materialen, van direct toewijsbare personeelskosten en, waar relevant, van de initiële schatting van de kosten van het ontmantelen en verwijderen van de activa en het herstellen van de site waarop zij gelegen zijn. Wanneer onderdelen van materiële vaste activa een verschillende gebruiksduur hebben, worden zij geboekt als afzonderlijke materiële vaste activa.

Kosten na eerste opname

De Groep neemt in de boekwaarde van een materieel vast actief de kosten op van het vervangen van een deel van dat actief wanneer die kosten worden gemaakt, enkel wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen met betrekking tot het actief aan de Groep zullen toekomen, en indien de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden gewaardeerd. Alle overige kosten, zoals herstellings- en onderhoudskosten, worden als een uitgave opgenomen in de winst- en verliesrekening zodra zij worden gemaakt.

Afschrijvingen

Afschrijvingen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen volgens de lineaire methode over de geschatte gebruiksduur van elk bestanddeel van een materieel vast actief. De terreinen worden niet afgeschreven. De gebruikte afschrijvingspercentages zijn opgenomen in de tabel hierna.

De afschrijvingsmethoden, de resterende levensduur, alsook de eventuele restwaarde van de materiële vaste activa worden op het einde van elk boekjaar geëvalueerd en, in voorkomend geval, prospectief aangepast.

• Administratieve gebouwen	2,00%
• Industriële gebouwen	2,00 – 4,00%
• Luchtlijnen	2,00 – 4,00%
• Ondergrondse kabels	2,00 – 5,00%
• Onderstations (faciliteiten en machines)	2,50 – 6,67%
• Afstandsbediening	3,00 – 12,50%
• Dispatching	4,00 – 10,00%
• Andere TGU (uitrusting van gehuurde gebouwen)	contractuele periode
• Voertuigen	6,67 – 20,00%
• Gereedschap en kantomeubilair	6,67 – 20,00%
• Hardwareapparatuur	25,00 – 33,00%

Verplichting tot ontmanteling

Er wordt een provisie aangelegd voor buitendienststellings- en milieukosten op basis van de geschatte toekomstige uitgaven, verdisconteerd tot hun actuele waarde. Een initiële schatting voor de buitendienststellings- en milieukosten van materiële vaste activa is verwerkt in de oorspronkelijke kosten van de materiële vaste activa in kwestie.

Wijzigingen in de voorzieningen als gevolg van herziene schattingen of verdisconteringsvoeten of wijzigingen in de verwachte timing van uitgaven voor materiële vaste activa worden verwerkt als wijzigingen in hun boekwaarde en worden prospectief afgeschreven over hun resterende geschatte economische levensduur; in andere gevallen worden deze wijzigingen in de winst- en verliesrekening opgenomen.

De toename in de voorzieningen als gevolg van de verdiscontering is als financieringskost opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Verwijdering uit de balans

Een actief wordt niet meer op de balans opgenomen in geval van verkoop, buitendienststelling of indien er geen toekomstige economische voordelen van het gebruik, verkoop of buitendienststelling worden verwacht. Een eventuele opbrengst of verlies voortvloeiend uit de verwijdering van het actief (hetgeen wordt berekend als het verschil tussen de netto-opbrengst bij verkoop of buitendienststelling en de boekwaarde van het actief) wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening onder overige bedrijfsopbrengsten/overige bedrijfskosten, gedurende het jaar waarin het actief wordt verwijderd van de balans.

IMMATERIËLE ACTIVA

Goodwill

Goodwill wordt opgenomen aan kost minus gecumuleerde waardeverminderingen. Goodwill is toegewezen aan kasstroomgenererende eenheden en wordt niet afgeschreven, maar jaarlijks getest op bijzondere waardeverminderingen (zie het hoofdstuk 'Waardevermindering'). In geval van geassocieerde deelnemingen wordt de boekwaarde van de goodwill inbegrepen in de boekwaarde van de investering in de geassocieerde deelneming.

Computersoftware

Softwarelicenties die verworven worden door de Groep worden uitgedrukt aan kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen (zie verder) en bijzondere waardeverminderingen (zie het hoofdstuk 'Waardevermindering').

Uitgaven in verband met onderzoeksactiviteiten ondernomen om intern software te ontwikkelen, worden in de winst- en verliesrekening opgenomen als een uitgave zodra zij gedaan worden. Uitgaven met betrekking tot de ontwikkelingsfase van intern ontwikkelde software worden gekapitaliseerd indien:

- de ontwikkelingskosten betrouwbaar kunnen worden bepaald;
- de software technisch en commercieel haalbaar is en de toekomstige economische voordelen waarschijnlijk zijn;
- de Groep van plan is – en over voldoende middelen beschikt – om de ontwikkeling te voltooien;
- de Groep van plan is om de software actief te gebruiken.

De geactiveerde uitgaven omvatten materiaalkosten, de directe personeelskosten en de indirecte kosten die direct toerekenbaar zijn aan het gebruiksklaar maken van de software. De overige kosten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen op het moment dat deze zich voordoen.

Licenties, patenten en vergelijkbare rechten

Uitgaven voor aangekochte licenties, patenten, handelsmerken of vergelijkbare rechten worden geactiveerd en lineair afgeschreven over de eventuele contractperiode of over de geschatte gebruiksduur.

Kosten na eerste opname

Uitgaven na eerste opname voor geactiveerde immateriële activa worden slechts geactiveerd wanneer hierdoor de toekomstige economische voordelen toenemen die zijn besloten in het specifieke actief waarop zij betrekking hebben. Alle andere uitgaven worden in de winst- en verliesrekening opgenomen op het moment dat zij zich voordoen.

Afschrijvingen

Afschrijvingen gebeuren lineair ten laste van de winst- en verliesrekening over de geschatte gebruiksduur van immateriële activa, tenzij deze onbepaald is. Voor goodwill en immateriële activa met onbepaalde gebruiksduur wordt systematisch op elke balansdatum nagegaan of er sprake is van bijzondere waardevermindering. Software wordt afgeschreven vanaf de datum waarop ze beschikbaar is voor gebruik. De geschatte gebruiksduur is als volgt:

• Licenties	20,00%
• Concessies	contractuele periode
• Computersoftware	20,00 – 25,00%

De afschrijvingsmethoden, de resterende levensduur, alsook de eventuele restwaarde van de immateriële activa worden jaarlijks geëvalueerd en in voorkomend geval prospectief aangepast.

BELEGGINGEN

Elk type belegging wordt geboekt op de transactiedatum.

Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten

Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten omvatten deelnemingen in ondernemingen waarin de Groep noch zeggenschap, noch een invloed van betekenis heeft. Dit is het geval bij ondernemingen waarin de Groep minder dan 20% van de stemrechten bezit. Zulke beleggingen worden aangemerkt als financiële activa die beschikbaar zijn voor verkoop en worden gewaardeerd tegen reële waarde. Eventueel hieruit voortvloeiende veranderingen in reële waarde, behoudens bijzondere waardeverminderingen, worden rechtstreeks opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten. Wanneer een belegging wordt verkocht, wordt de cumulatieve winst die, of het cumulatieve verlies dat, voordien rechtstreeks in de niet-gerealiseerde resultaten was opgenomen, opgenomen in de winst- en verliesrekening.

De investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode worden gewaardeerd tegen kostprijs indien er geen genoteerde prijs op een actieve markt is en de reële waarde niet op een betrouwbare wijze gewaardeerd kan worden.

Beleggingen in schuldinstrumenten

Beleggingen in schuldinstrumenten geklasseerd als aangehouden voor handelsdoeleinden of als beschikbaar voor verkoop, worden geboekt tegen reële waarde. Eventuele winsten of verliezen die hieruit voortvloeien, worden respectievelijk in de winst- en verliesrekening of het eigen vermogen geboekt. De reële waarde van deze beleggingen is hun genoteerde biedprijs op het einde van de verslagperiode. Waardeverminderingen alsook winsten en verliezen uit wisselkoersverschillen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen. Beleggingen in schuldinstrumenten die tot hun vervaldatum worden aangehouden, worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Andere beleggingen

De andere beleggingen van de Groep worden geklasseerd als beschikbaar voor verkoop en worden gewaardeerd tegen reële waarde. Eventuele winsten of verliezen die hieruit voortvloeien, worden rechtstreeks opgenomen in het eigen vermogen. Waardeverminderingen worden bij niet-gerealiseerde resultaten opgenomen (zie hoofdstuk 'Waardevermindering').

HANDELS- EN OVERIGE VORDERINGEN

Onderhanden projecten in opdracht van derden

Onderhanden projecten in opdracht van derden worden uitgedrukt aan kostprijs vermeerderd met winst naar rato van de voortgang van de werken, verminderd met een voorziening voor voorzienbare verliezen en verminderd met gefactureerde voorschotten naar rato van de voortgang van het project. De kostprijs omvat alle uitgaven die rechtstreeks verband houden met specifieke projecten en een toerekening van de gemaakte vaste en variabele indirecte kosten in verband met de contractuele activiteiten van de Groep gebaseerd op normale operationele capaciteit.

Handels- en overige vorderingen

Handelsvorderingen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, minus de nodige voorzieningen voor bedragen die als niet-invorderbaar worden beschouwd.

VOORRADEN

Vorraden (reserveonderdelen) worden uitgedrukt aan hun kost, of hun netto-opbrengstwaarde indien deze lager is. De netto-opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs, verminderd met de geschatte kosten van voltooiing en verkoopkosten. De kostprijs van voorraden is gebaseerd op de waarderingsregel van de gewogen gemiddelde kostprijs. De kostprijs van voorraden omvat de initiële aankoopprijs vermeerderd met andere directe aanschaffingskosten gerelateerd aan de levering en het operationeel maken.

Waardeverminderingen van voorraden aan netto-opbrengstwaarde worden geboekt in de periode waarin de waardevermindering zich voordoet.

GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN

Geldmiddelen en kasequivalenten omvatten kassaldi, banksaldi, handelspapieren en direct opvraagbare deposito's. Kaskredieten die direct opeisbaar zijn en die een integraal deel uitmaken van het thesauriebeheer van de Groep, maken in het kasstroomoverzicht deel uit van kasequivalenten en geldmiddelen.

WAARDEVERMINDERING – NIET-FINANCIËLE ACTIVA

De boekwaarde van de activa van de Groep, met uitzondering van voorraden en uitgestelde belastingen, worden op elke balansdatum herzien om vast te stellen of er enige aanwijzing is voor een bijzondere waardevermindering. Indien zulke aanwijzing bestaat, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat.

Voor goodwill en immateriële activa met onbepaalde gebruiksduur en immateriële activa die nog niet bruikbaar zijn, wordt de realiseerbare waarde geschat aan het einde van elke verslagperiode.

Een bijzondere waardevermindering wordt opgenomen telkens als de boekwaarde van een actief of kasstroomgenererende eenheid de realiseerbare waarde ervan overschrijdt. Bijzondere waardeverminderingen worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. Opgenomen bijzondere waardeverminderingen met betrekking tot kasstroomgenererende eenheden worden eerst toegerekend om de boekwaarde te verminderen van goodwill toegewezen aan kasstroomgenererende eenheden en dan om de boekwaarde te verminderen van de andere activa in de eenheden op een pro-ratabasis.

Na de opname van een bijzondere waardevermindering, zullen de afschrijvingskosten voor het actief aangepast worden voor toekomstige periodes.

Berekening van de realiseerbare waarde

De realiseerbare waarde van immateriële activa en materiële vaste activa is gelijk aan de reële waarde verminderd met de verkoopkosten, of de bedrijfswaarde indien deze hoger is. Bij het beoordelen van de bedrijfswaarde worden de verwachte toekomstige kasstromen verdisconteerd tot hun actuele waarde aan de hand van een verdisconteringsvoet vóór belasting die een weerspiegeling is van de huidige marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld en de risico's eigen aan het actief.

De activa van de Groep genereren geen kasstromen die onafhankelijk zijn van andere activa en de realiseerbare waarde is bijgevolg bepaald voor de kasstroomgenererende eenheid (d.i. het gehele hoogspanningsnet) waartoe de activa behoren. Dit is tevens het niveau waarop de Groep zijn goodwill beheert en economische voordelen bekamt van de verworven goodwill.

Terugnemingen van bijzondere waardeverminderingen

Er gebeuren geen terugnemingen van bijzondere waardeverminderingen met betrekking tot goodwill. Met betrekking tot andere activa wordt een bijzondere waardevermindering teruggenomen indien er een wijziging is geweest in de schattingen die gebruikt worden om de realiseerbare waarde vast te stellen.

Een bijzondere waardevermindering wordt slechts teruggenomen in de mate dat de boekwaarde van het actief niet hoger is dan de boekwaarde, na aftrek van afschrijvingen of waardevermindering, die zou zijn vastgesteld indien geen bijzondere waardevermindering was opgenomen.

WAARDEVERMINDERING – FINANCIËLE ACTIVA

Een bijzondere waardevermindering met betrekking tot een financieel actief wordt gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs als het verschil tussen de boekwaarde en de actuele waarde van de verwachte toekomstige kasstromen die zijn verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet voor het actief. Verliezen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen als een voorziening voor leningen en vorderingen of beleggingsinstrumenten die tot vervaldatum worden aangehouden. De rente op het actief waarvan de waarde vermindert, wordt steeds opgenomen. Wanneer een gebeurtenis die optreedt na de opgenomen bijzondere waardevermindering het bedrag van de waardevermindering doet dalen, wordt deze daling teruggenomen in de winst- en verliesrekening.

Bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare financiële activa worden opgenomen door overboeking van het opgebouwde verlies in de reële-waardereserve in het eigen vermogen naar de winst- en verliesrekening. Het cumulatieve verlies dat verdwijnt uit het eigen vermogen en in de winst- en verliesrekening wordt opgenomen, is het verschil tussen de verkrijgingsprijs, minus aftrek van eventuele aflossing van de hoofdsom en amortisatie, en de huidige reële waarde, verminderd met een eventuele bijzondere waardevermindering die eerder in de winst- en verliesrekening is opgenomen. Veranderingen in voorzieningen voor bijzondere waardeverminderingen die toerekenbaar zijn aan de toepassing van de effectieve-rentemethode worden opgenomen in de post baten uit interesten. Als, in een latere periode, de reële waarde van een voor verkoop beschikbaar instrument dat onderhevig is aan een bijzondere waardevermindering stijgt en de stijging objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van de bijzondere waardevermindering in de winst- en verliesrekening, wordt de bijzondere waardevermindering teruggenomen, waarbij het bedrag van de terugname in de winst- en verliesrekening wordt opgenomen. Bij een herstel in een latere periode van de reële waarde van een voor verkoop beschikbaar

eigenvermogensinstrument dat onderhevig is aan bijzondere waardevermindering, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten.

AANDELENKAPITAAL

Transactiekosten

Transactiekosten met betrekking tot de uitgifte van kapitaal worden afgetrokken van ontvangen kapitalen.

Dividenden

Dividenden worden opgenomen als een schuld in de periode waarin zij vastgesteld zijn.

RENTEDRAGENDE LENINGEN

Rentedragende leningen worden initieel verwerkt tegen reële waarde verminderd met toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden rentedragende leningen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij een verschil tussen de kostprijs en het aflossingsbedrag op basis van de effectieve-rentemethode in de winst- en verliesrekening wordt opgenomen over de looptijd van de leningen.

PERSONEELSELONINGEN

Toegezegde-bijdrageregelingen

Alle Belgische op bijdragen gebaseerde pensioenvoorzieningen, die in de Belgische pensioenwetgeving als toegezegde-bijdrageregelingen worden aangeduid, worden voor boekhoudkundige doeleinden geclassificeerd als toegezegd-pensioenregelingen vanwege het minimumrendement dat de werkgever wettelijk moet waarborgen.

Aangezien de Belgische op bijdragen gebaseerde pensioenvoorzieningen niet 'back-loaded' zijn, werd de brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten bepaald volgens de 'Projected Unit Credit'-methode (PUC) zonder projectie van toekomstige bijdragen. De reële waarde van de fondsbeleggingen komt voor elke regeling overeen met de som van de (eventuele) opgebouwde individuele reserves en de waarde van de (eventuele) collectieve fondsen. Wij verwijzen ook naar onderstaande rubriek 'Toegezegd-pensioenregelingen'.

Toegezegd-pensioenregelingen

Voor toegezegd-pensioenregelingen worden jaarlijks de pensioenkosten voor elke regeling afzonderlijk geschat op basis van de 'Projected Unit Credit'-methode door erkende actuarissen. Er wordt een schatting gemaakt van de pensioenrechten die werknemers hebben opgebouwd in ruil voor hun diensten in het boekjaar en voorafgaande periodes; deze pensioenrechten worden verdisconteerd om de huidige waarde ervan vast te stellen en de reële waarde van de fondsbeleggingen wordt hiervan afgetrokken. De verdisconteringsvoet is de rentevoet op balansdatum op hoogwaardige obligaties die vervaldata hebben die de termijnen van de verplichtingen van de Groep benaderen en die uitgedrukt zijn in de valuta waarin de beloningen naar verwachting zullen worden betaald.

Wanneer de pensioenrechten van een regeling verbeterd worden, wordt het gedeelte van de verbeterde pensioenrechten dat betrekking heeft op diensten door werknemers verricht in het verleden, als een uitgave opgenomen in de winst- en verliesrekening op de vroegste van deze twee data:

- wanneer de aanpassing of beperking van de regeling gebeurt; of
- wanneer de entiteit de gerelateerde herstructureringskosten onder IAS 37 of de ontslagvergoedingen opneemt.

Waar de berekening in een voordeel voor de Groep resulteert, wordt het opgenomen actief beperkt tot de huidige waarde van toekomstige terugbetalingen van de regeling of kortingen in toekomstige bijdragen tot de regeling.

Herwaarderingsen bestaande uit actuariële winsten en verliezen, het effect van het activaplafond, met uitsluiting van bedragen die opgenomen zijn in de netto rentekosten op de netto toegezegd-pensioenverplichting, en de opbrengst van fondsbeleggingen (met uitsluiting van bedragen die opgenomen zijn in de netto rentekosten op de netto toegezegd-pensioenverplichting) worden onmiddellijk opgenomen in de balans met een overeenkomend debet of credit op de ingehouden winsten via de niet-gerealiseerde resultaten in de periode waarin ze verschijnen. Herwaarderingsen worden niet geherklasseerd als winst of verlies in latere periodes.

Restitutierechten

Restitutierechten worden opgenomen als aparte activa als en alleen als het bijna absoluut zeker is dat een andere partij (een deel van) de uitgaven zal betalen om de betreffende brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten te vereffenen. De restitutierechten worden voorgesteld als vast actief, onder andere financiële activa en worden gewaardeerd tegen verwachte waarde. De restitutierechten volgen dezelfde behandeling als de daarmee overeenstemmende brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten. Wanneer het wijzigen van de periode resulteert in wijzigingen in de financiële veronderstellingen, wijzigingen ten gevolge van ervaringsaanpassingen of wijzigingen in de demografische veronderstellingen, wordt het actief aangepast via de niet-gerealiseerde resultaten. De componenten van de kosten uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling worden opgenomen zonder de bedragen die verband houden met veranderingen in de boekwaarde van de restitutierechten.

Andere langetermijnpersoneelsbeloningen

De nettoverplichting van de Groep met betrekking tot andere personeelsbeloningen op lange termijn dan pensioenregelingen wordt jaarlijks berekend volgens de 'Projected Unit Credit'-methode door erkende actuarissen. De nettoverplichting is het bedrag van de toekomstige beloning dat werknemers verdienen in ruil voor hun diensten in de verslagperiode en voorafgaande periodes. De verplichting wordt verdisconteerd tot de huidige waarde ervan en de reële waarde van eventuele daarop betrekking hebbende activa wordt in mindering gebracht. De verdisconteringsvoet is het rendement op balansdatum op hoogwaardige obligaties die vervaldata hebben die de termijnen van de verplichtingen van de Groep benaderen en die uitgedrukt zijn in de valuta waarin de beloningen naar verwachting zullen worden betaald.

Kortetermijnpersoneelsbeloningen

Kortetermijnpersoneelsbeloningen worden op een niet-verdisconteerde basis gewaardeerd en opgenomen wanneer de daarmee verband houdende dienst wordt verricht. Er wordt een verplichting in de balans opgenomen voor het bedrag dat naar verwachting ten gevolge van een kortetermijnbonus in contanten of een winstdelingsregeling zal worden uitbetaald indien de Groep een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft als gevolg van verstreken diensttijd van werknemers en indien deze verplichting betrouwbaar kan worden bepaald.

VOORZIENINGEN

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer de Groep een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft als gevolg van een gebeurtenis uit het verleden en het waarschijnlijk is dat een uitstroom van economische voordelen – waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt – vereist zal zijn om de verplichting af te wikkelen. Indien het effect wezenlijk is, worden voorzieningen vastgesteld door de verwachte toekomstige kasstromen te verdisconteren aan een verdisconteringsvoet vóór belasting die een afspiegeling is van de huidige marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld en, waar aangewezen, de risico's eigen aan de verplichting.

Indien de Groep verwacht dat een (deel van de) voorziening kan worden verhaald op een derde, wordt deze vergoeding alleen opgenomen als een afzonderlijk actief indien deze vergoeding vrijwel zeker is. De last die met een voorziening samenhangt, wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening na aftrek van een eventuele vergoeding.

De totale geraamde kosten vereist voor de ontmanteling en de verwijdering van het actief worden, indien relevant, opgenomen als materiële activa en afgeschreven over de volledige gebruiksduur van het actief. De totale geraamde kosten vereist voor de ontmanteling en de verwijdering van het actief, verdisconteerd tot de huidige waarde ervan, worden geboekt als voorzieningen. Indien het bedrag verdisconteerd wordt, wordt de toename in de voorziening wegens het verstrijken van de tijd verantwoord als financieringslasten.

HANDELS- EN OVERIGE SCHULDEN

Handels- en overige schulden worden uitgedrukt tegen geamortiseerde kostprijs.

OVERHEIDSSUBSIDIES

Overheidssubsidies worden opgenomen wanneer het redelijkerwijs zeker is dat de Groep de subsidie zal ontvangen en dat aan alle onderliggende voorwaarden is voldaan. Subsidies die aan een actief zijn verbonden, worden onder overige verplichtingen opgenomen en worden systematisch in de resultatenrekening opgenomen tijdens de verwachte gebruiksduur van het bijbehorend actief. Subsidies die aan uitgavenposten zijn verbonden, worden in de resultatenrekening opgenomen in dezelfde periode als de uitgave waarvoor de subsidie werd ontvangen. Overheidssubsidies worden als overige bedrijfsopbrengsten opgenomen in de resultatenrekening.

3.5. Posten in de resultatenrekening

OPBRENGSTEN

Opbrengsten worden geboekt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen verbonden aan de transactie naar de entiteit zullen vloeien en op voorwaarde dat deze voordelen op een betrouwbare wijze kunnen worden gewaardeerd en de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is.

De opbrengsten omvatten de wijzigingen aan het afrekeningsmechanisme (zie Toelichting 7.16).

Opbrengsten vertegenwoordigen de reële waarde van de vergoeding die ontvangen wordt in het gewone verloop van de activiteiten van de Groep.

Verkochte goederen en geleverde diensten

Opbrengsten uit diensten en de verkoop van goederen worden opgenomen in de winst- en verliesrekening wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen.

Onderhanden projecten in opdracht van derden

Zodra het resultaat van een onderhanden project in opdracht van derden op betrouwbare wijze kan worden geschat, worden contractuele baten en lasten opgenomen in de winst- en verliesrekening naar rato van het stadium van voltooiing van het project. Een verwacht verlies op een project wordt onmiddellijk opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Overdracht van activa van klanten

De ontvangsten van klanten (financiële tussenkomst) voor de constructie van aansluitingen op het hoogspanningsnet worden in de winst- en verliesrekening opgenomen naar rato van het stadium van de realisatie van de onderliggende materiële vaste activa.

Overige opbrengsten

Overige bedrijfsopbrengsten worden opgenomen wanneer ze verdiend zijn of wanneer de relevante dienst gepresteerd werd.

LASTEN

Betalingen uit hoofde van operationele leasing

Betalingen uit hoofde van operationele leasing worden lineair opgenomen in de winst- en verliesrekening over de leaseperiode. Ontvangen vergoedingen als stimulering voor het sluiten van leaseovereenkomsten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen als een integraal deel van de totale leasinguitgaven.

Overige bedrijfskosten

Eigendomsbelastingen verschuldigd door Elia Transmission (België) worden onmiddellijk opgenomen tegen 100% zodra het eigendomsrecht vaststaat (gewoonlijk op 1 januari van elk jaar). Deze kosten, die worden gekwalificeerd als niet-beheersbare kosten binnen het regelgevende kader, worden evenwel opgenomen als opbrengsten door het afrekeningsmechanisme voor hetzelfde bedrag, wat resulteert in een nul-impact op de winst- en verliesrekening.

FINANCIERINGSBATEN EN -LASTEN

De financieringslasten omvatten interesten op leningen, berekend volgens de effectieve rentevoetmethode, wisselkoersverliezen, winsten uit muntafdekkingen die wisselkoersverliezen compenseren, resultaten uit de afdekkingen van renterisico's, verliezen op afdekkingsinstrumenten die niet worden gebruikt in het kader van een afdekkingstransactie, verliezen op voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa en waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare financiële activa, alsook verliezen uit afdekkingineffectiviteit. De nettofinancieringslasten omvatten interesten op leningen berekend aan de hand van de methode van de effectieve rente en winsten en verliezen uit wisselkoersverschillen.

Financieringsbaten omvatten onder andere rentebaten op bankdeposito's, die naarmate zij oplopen opgenomen worden in de winst- en verliesrekening aan de hand van de methode van de effectieve rente.

Financieringslasten die niet direct toewijsbaar zijn aan de aankoop, bouw of productie van een in aanmerking komend actief worden in de winst- en verliesrekening opgenomen aan de hand van de methode van de effectieve rente.

WINSTBELASTINGEN

De winstbelastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en uitgestelde belasting. De winstbelasting wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening behalve voor zover zij betrekking heeft op posten die rechtstreeks worden opgenomen in het eigen vermogen.

De over de verslagperiode verschuldigde belasting is de verwachte te betalen belasting op de belastbare winst voor het jaar, met toepassing van belastingtarieven die zijn vastgesteld of grotendeels zijn vastgesteld aan het einde van de verslagperiode en alle aanpassingen aan de te betalen belasting met betrekking tot vroegere jaren.

Uitgestelde belastingverplichtingen worden verwerkt op basis van de balansmethode op tijdelijke verschillen die ontstaan tussen de boekwaarde van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving en de fiscale boekwaarde van die posten. Uitgestelde belastingen worden niet verwerkt voor de volgende tijdelijke verschillen: de eerste opname van activa of verplichtingen in een transactie die geen bedrijfscombinatie betreft en noch de commerciële noch de fiscale winst in de voorzienbare toekomst zullen beïnvloeden, en verschillen die verband houden met investeringen in dochterondernemingen en joint ventures voor zover het waarschijnlijk is dat deze in de voorzienbare toekomst niet zullen worden afgewikkeld. Voor tijdelijke verschillen die voortvloeien uit de eerste opname van goodwill worden geen uitgestelde belastingverplichtingen opgenomen. Uitgestelde belastingverplichtingen worden gewaardeerd met behulp van de belastingtarieven die naar verwachting van toepassing zullen zijn bij terugname van de tijdelijke verschillen, op basis van de wetten die per verslagdatum zijn vastgesteld of materieel zijn vastgesteld. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd indien er een wettelijk afdwingbaar recht bestaat om de verschuldigde belastingvorderingen en -verplichtingen te salderen en deze vorderingen en verplichtingen samenhangen met door dezelfde belastingautoriteit opgelegde winstbelasting aan dezelfde belastingplichtige entiteit, dan wel aan verschillende belastingplichtige entiteiten die de bedoeling hebben om de verschuldigde belastingvorderingen en -verplichtingen te salderen of waarvan de belastingvorderingen en -verplichtingen gelijktijdig worden gerealiseerd.

Een uitgestelde belastingvordering wordt slechts opgenomen in de mate dat het waarschijnlijk is dat toekomstige belastbare winsten beschikbaar zullen zijn waartegen de actiefpost kan worden aangewend. Uitgestelde belastingvorderingen worden verminderd in de mate waarin het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel gerealiseerd zal worden.

Bijkomende winstbelastingen die voortvloeien uit de uitkering van dividenden worden tegelijkertijd opgenomen als de verplichting om het betrokken dividend te betalen.

3.6. Overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten en mutatieoverzicht van het eigen vermogen

Het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten geeft een beeld van alle in de geconsolideerde winst- en verliesrekening en het geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen opgenomen opbrengsten en lasten. De Groep heeft ervoor gekozen de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten weer te geven met behulp van de tweeledige methode: de winst- en verliesrekening onmiddellijk gevolgd door het overzicht van de niet-gerealiseerde resultaten. Daardoor bevat het mutatieoverzicht van het eigen vermogen alleen wijzigingen die verband houden met de aandeelhouders.

4. Gesegmenteerde rapportering

4.1. Grondslagen voor segmentering

De Groep heeft gekozen voor een geografische segmentering, aangezien deze segmentering de basis vormt voor de interne managementrapportering van de Vennootschap en het belangrijkste besluitvormende orgaan van de entiteit de mogelijkheid geeft om het type en het financiële profiel van haar activiteiten transparant te evalueren en te beoordelen.

In overeenstemming met IFRS 8 heeft de Groep de volgende bedrijfssegmenten bepaald op basis van de eerder vermelde criteria:

- Elia Transmission (België), dat Elia System Operator NV en de bedrijven omvat waarvan de activiteiten rechtstreeks zijn verbonden met de rol van de Belgische transmissienetbeheerder (Elia Asset NV, Elia Engineering NV, Elia Re SA, HGRT SAS, Coreso NV en Ampacimon NV).
- 50Hertz Transmission (Duitsland), dat Eurogrid International CVBA en de bedrijven omvat waarvan de activiteiten rechtstreeks zijn verbonden met de rol van de transmissienetbeheerder in Duitsland (Eurogrid GmbH, 50Hertz Transmission GmbH, 50Hertz Offshore GmbH en Gridlab GmbH).
- Atlantic Grid, dat bestaat uit E-Offshore A LLC en Atlantic Grid Investment A Inc, die verbonden zijn met het Atlantic Wind Connection-project dat het eerste offshore hoogspanningsgelijkstroomnet voor de oostkust van de VS ontwikkelt.
- EGI (Elia Grid International NV en Elia Grid International GmbH): beide vennootschappen beschikken over experts die diensten leveren op het vlak van consultancy, engineering en procurement. Zij bieden oplossingen aan op basis van internationale beste praktijken, die volledig conform zijn met een gereguleerde bedrijfsomgeving.
- Nemo (Nemo Link Ltd), is verbonden met het Nemo-project; dit zal het Verenigd Koninkrijk met België verbinden via hoogspanningskabels, waardoor elektriciteit kan worden uitgewisseld tussen de twee landen.

Zoals voorgeschreven in IFRS 8 is de Groep verplicht segmentinformatie te rapporteren over elk operationeel segment dat bepaalde kwantitatieve criteria overschrijdt. Aangezien de operationele activiteiten van Atlantic Grid, EGI en Nemo deze kwantitatieve criteria niet overschrijden, zijn de activiteiten van Atlantic Grid opgenomen in de segmentrapportering van 50Hertz Transmission (Duitsland) en zijn de activiteiten van EGI en Nemo opgenomen in de segmentrapportering van Elia Transmission (België), omdat deze activiteiten respectievelijk opgevolgd worden door het belangrijkste operationele besluitvormende orgaan van die segmenten.

De twee operationele segmenten zijn ook gedefinieerd als de kasstroomgenererende eenheden van de Groep, aangezien de verzamelde activa van de segmenten afzonderlijk kasstromen genereren.

Het belangrijkste operationele besluitvormende orgaan is door de Groep geïdentificeerd als de Raden van Bestuur, de CEO's en de directiecomités van elk van de segmenten. Het belangrijkste operationele besluitvormende orgaan bekijkt regelmatig de prestaties van de segmenten van de Groep aan de hand van enkele indicatoren, zoals opbrengsten, EBITDA en operationeel resultaat.

De geografische segmenten van de Vennootschap worden hoofdzakelijk gekenmerkt door gemeenschappelijke opbrengsten- en kostenfactoren en dezelfde opdracht van openbaar nut in hun respectieve geografische gebied, maar ze onderscheiden zich voornamelijk op het niveau van de specifieke nationale regelgevende kaders. Voor meer details over dit onderwerp verwijzen we naar Toelichting 9 'Regelgevend kader en tarieven'.

De informatie die aan het belangrijkste operationele besluitvormende orgaan wordt voorgelegd, volgt de IFRS-waarderingsregels van de Groep. Bijgevolg moeten er geen reconciliatieposten worden opgenomen.

4.2. Elia Transmission (België)

De tabel hierna geeft de geconsolideerde resultaten over 2016 van Elia Transmission (België) weer.

Resultaten Elia Transmission (in EUR miljoen) - Boekjaar eindigend per 31 december	2016	2015	Vershil (%)
Totaal opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	868,1	851,4	2,0%
Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijziging in voorzieningen	(130,0)	(106,4)	22,2%
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten	216,6	213,2	1,6%
Aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode, na winstbelastingen	3,1	4,8	(35,4%)
EBIT	219,6	218,0	0,7%
EBITDA	349,6	324,4	7,8%
Financieringsbaten	7,0	10,6	(34,0%)
Financieringslasten	(89,9)	(103,4)	(13,1%)
Winstbelastingen	(32,0)	(32,9)	(2,7%)
Nettowinst toe te rekenen aan de Eigenaars van de Vennootschap	104,5	92,2	13,3%
Geconsolideerde balans (in miljoen EUR)	31 december 2016	31 december 2015	Vershil (%)
Balanstotaal	5.463,6	5.669,7	(3,6%)
Investeringsuitgaven	406,9	343,0	18,6%
Netto financiële schuld	2.557,3	2.583,4	(1,0%)

EBITDA (Earnings Before Interest and Taxes, Depreciations and Amortisations) = EBIT + afschrijvingen + veranderingen in voorzieningen

Sinds begin 2016 is de nieuwe tariefmethodologie, die door de regulator CREG op 26 november 2015 werd goedgekeurd, in werking getreden. De methodologie is opnieuw van toepassing voor een periode van vier jaar en introduceert een aantal nieuwe elementen in vergelijking met de vorige methodologie die van toepassing was van 2012 tot 2015. De belangrijkste veranderingen zijn 1) de manier waarop de toegestane nettowinst is opgebouwd, en die nu meer verbonden is met de operationele prestaties, 2) de structuur van de tarieven, nog steeds volgens een cost-plus methodologie, en 3) de definitie van de categorieën van kosten. Reserveringskosten voor ondersteunende diensten (met uitzondering van black start) worden gekwalificeerd als 'beïnvloedbare kosten' (niet langer als niet-beheersbare kosten) en komen in aanmerking voor een incentive, binnen vooraf bepaalde grenzen. Tot slot worden de tarieven niet langer voor een periode van vier jaar vastgelegd, maar binnen het vierjarige kader jaarlijks overeengekomen. Voor meer informatie over het nieuwe regelgevende kader verwijzen wij naar Toelichting 9.1.

Financieel

De opbrengsten van Elia Transmission stegen met 2,0% in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar, tot € 868,1 miljoen. De stijging van de opbrengsten is het gevolg van een hogere toegestane gereguleerde nettowinst, hogere opbrengsten gerealiseerd door EGI en recuperatie van de ontwikkelingskosten voorafgaand aan de finale investeringsbeslissing ('pre-FID') voor de interconnectie Nemo Link tussen het VK en België. Deze verhogingen werden grotendeels gecompenseerd door de lagere kosten, voornamelijk voor ondersteunende diensten, financiering en belastingen, die worden doorgerekend in de opbrengsten. Zoals eerder vermeld is de tariefstructuur, die van toepassing is, sinds 2016 gewijzigd in vergelijking met vorig jaar en is deze meer 'dienstengericht'.

(in miljoen EUR)	2016	2015	Vershil (%)
Opbrengsten volgens de oude tarief methodologie	(1,3)	792,6	n.r.
Aansluitingen	40,8	42,1	(2,9%)
Beheer en ontwikkeling van de netwerkinfrastructuur	476,8	0,0	n.r.
Beheer van het elektrisch systeem	118,1	0,0	n.r.
Compensatie van onevenwichten	146,4	0,0	n.r.
Marktintegratie	23,5	0,0	n.r.
Internationale inkomsten	38,9	67,6	(42,4%)
Overige bedrijfsopbrengsten (inclusief EGI bedrijfsopbrengsten)	105,8	85,3	24,0%
Subtotaal opbrengsten & overige bedrijfsopbrengsten	949,1	987,6	(3,9%)
Afrekeningsmechanisme: afwijkingen goedgekeurd budget	(81,0)	(136,3)	n.r.
Totaal opbrengsten & overige bedrijfsopbrengsten	868,1	851,4	2,0%

In 2016 vond er nog een finale facturatie plaats van de opbrengsten in 2015 (volgens de oude tariefstructuur), die resulteert in een vermindering van € 1,3 miljoen.

De opbrengsten uit netaansluitingen zijn niet materieel gewijzigd ten opzichte van de vorige tariefstructuur. De opbrengsten kenden een lichte daling als het gevolg van lagere opbrengsten uit nieuwe netaansluitingen met rechtstreekse klanten.

Kosten gemaakt voor planning, onderhoud en het verder ontwikkelen van het transmissienet om de capaciteit op lange termijn in stand te houden en te voldoen aan de redelijke vraag voor transmissie van elektriciteit, worden betaald via de opbrengsten uit beheer en ontwikkeling van netinfrastructuur. Een deel van de gereguleerde toegestane nettowinst wordt ook betaald via deze opbrengsten.

De opbrengsten uit beheer van het elektrisch systeem omvatten in de eerste plaats de kosten die gemaakt worden om een permanent evenwicht te verkrijgen tussen het aanbod van en de vraag naar elektriciteit, met inbegrip van de kosten voor congestiebeheer, compensaties voor energieverliezen en het beheer van de elektriciteitsstromen. Onder deze opbrengsten valt eveneens een bijdrage aan de gereguleerde toegestane nettowinst.

Verleende diensten in het kader van energiebeheer (incl. black start) en individuele balancing van balancingsgroepen worden betaald via de opbrengsten voor compensatie van onevenwichten.

Tot slot omvat de laatste sectie van de tarifaire opbrengsten de diensten die Elia Transmission verleent in het kader van de marktintegratie. Naast de kosten die verband houden met de uitvoering van deze taak is een finale bijdrage aan de gereguleerde toegestane nettowinst inbegrepen.

De internationale opbrengsten daalden met € 28,7 miljoen (daling met 42,4%), voornamelijk ten gevolge van de lagere congestie ter hoogte van de grenzen die voortvloeit uit de grotere beschikbaarheid van Doel 3 en Tihange 2 in vergelijking met 2015.

De overige bedrijfsopbrengsten stegen met 24,0% in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar, tot € 105,8 miljoen. Dit is in hoofdzaak te danken aan de opbrengsten van EGI, die gestegen zijn van € 12,7 miljoen tot € 19,7 miljoen, en aan de recuperatie van de pre-FID ontwikkelingskosten voor de interconnectie Nemo Link tussen het VK en België (€ 8,8 miljoen).

Het afrekeningsmechanisme (€ 81,0 miljoen) omvat de afwijkingen in het huidige jaar van het budget goedgekeurd door de CREG (€ 66,0 miljoen) en de afrekening van oude tekorten en overschotten gerealiseerd voor 2016 (€ 15,0 miljoen). De operationele surplus in 2016 vergeleken met het budget is voornamelijk het resultaat van de hogere tarifaire verkopen (€ 1,8 miljoen), hogere grensoverschrijdende opbrengsten (€ 3,9 miljoen), lagere kosten voor ondersteunende diensten (€ 39,1 miljoen), lagere financiële lasten (€ 16,0 miljoen) en lagere belastingen dankzij het belastingkrediet voor investeringen in O&O (€ 13,6 miljoen). Dit werd deels gecompenseerd door een hogere gereguleerde nettowinst ten opzichte van het budget (€ 8,9 miljoen).

De EBITDA (+7,8%) en EBIT (+0,7%) werden vooral beïnvloed door de hogere geregleerde nettowinst, de hogere afschrijvingen, de lagere financieringslasten en de lagere belastingen die moeten worden doorgerekend in de tarieven. De hogere geregleerde nettowinst is vooral het gevolg van een omvangrijke positieve afrekening voor de voorgaande jaren op basis van de regelgeving dankzij het goede beheer en de positieve afloop van het fiscaal geschil (€ 5,9 miljoen) en een belastingvoordeel voor 2015 dankzij het belastingkrediet voor investeringen in O&O (€ 2,4 miljoen). Tot slot werd een eenmalige negatieve impact van € 3,1 miljoen geboekt na de tegenboeking van een correctie op voorraden uit het voorgaande jaar die niet in de tarieven wordt doorgerekend.

De nettofinancieringslasten (daling met 10,7%) daalden ten opzichte van 2015 met € 9,9 miljoen, voornamelijk door de vervroegde herfinancieringstransactie eind 2015 voor een obligatie van € 500,0 miljoen met vervaldag in april 2016. Dankzij de grote interesse van beleggers en de lagere marktrente lag de coupon van 1,375% lager dan de aflopende euro-obligatie, waardoor de rentelasten op jaarbasis afnemen. De daling van de rentelasten komt, conform het regelgevende kader, integraal ten goede aan de consument.

De nettowinst steeg met 13,3% van € 92,2 miljoen in 2015 tot € 104,5 miljoen in 2016, voornamelijk vanwege de volgende factoren:

1. Stijging van de billijke vergoeding (toename met € 11,4 miljoen): de daling van de OLO-rente werd meer dan gecompenseerd door de gestegen bèta en de toepassing van de nieuwe illiquiditeitspremie die resulteert in een billijke vergoeding van € 36,1 miljoen.
2. Daling van de gerealiseerde incentives (afname met € 24,5 miljoen): in vergelijking met de oude incentives (€ 47,8 miljoen), met inbegrip van de compensatie in de tarieven voor de buitendienststelling van verouderde vaste activa, liggen de nieuwe incentives (€ 23,3 miljoen) € 24,5 miljoen lager.
3. De invoering van de nieuwe mark-up voor strategische investeringen, die in 2016 volledig werd gerealiseerd, was goed voor € 21,6 miljoen.
4. Stijging van de tussenkomst van klanten voor specifieke investeringen (toename met € 8,1 miljoen).
5. Hogere schade aan de elektrische installaties (afname met € 3,1 miljoen).
6. Mutaties in de pensioenvoorziening (afname met € 4,5 miljoen):
7. Stijging van de nettowinst van EGI (toename met € 1,4 miljoen).

Het balanstotaal daalde met 3,6% tot € 5.463,6 miljoen ten gevolge van de terugbetaling van een euro-obligatie die in april 2016 kwam te vervallen en al eind 2015 vervroegd werd geherfinancierd, wat deels werd gecompenseerd door de uitgevoerde investeringen.

De netto financiële schuld is licht gedaald tot € 2.557,3 miljoen (afname met 1,0%). Het grootschalige investeringsprogramma kon volledig met interne middelen worden gefinancierd, deels dankzij de instroom van € 146,5 miljoen liquide middelen na de definitieve afwikkeling van het fiscaal geschil (zie Toelichting 7.8).

Het eigen vermogen steeg voornamelijk als gevolg van de reservering van de winst over 2016 en de uitkering van dividenden over 2015.

4.3. 50Hertz Transmission (Duitsland)

De tabel hierna geeft de geconsolideerde resultaten over 2016 van de activiteiten als transmissienetbeheerder van 50Hertz Transmission in Duitsland:

50Hertz Transmission kerncijfers (in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december *	2016	2015	Vershil (%)
Totaal opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	1.291,2	1.495,6	(13,7%)
Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijziging in voorzieningen	(139,1)	(87,9)	58,2%
EBIT	237,2	305,4	(22,3%)
EBITDA	376,3	393,3	(4,3%)
Financieringsbaten	1,8	2,2	(18,2%)
Financieringslasten	(57,1)	(21,1)	170,6%
Winstbelastingen	(56,3)	(89,3)	(37,0%)
Nettowinst toe te rekenen aan de Eigenaars van de Vennootschap	125,6	197,3	(36,3%)
Geconsolideerde balans (in miljoen EUR)	31 december 2016	31 december 2015	Vershil (%)
Balans totaal	5.663,6	4.958,4	14,2%
Investeringsuitgaven	737,3	902,0	(18,3%)
Netto financiële schuld	1.623,5	915,6	n.r.

* 60% van de nettowinst toe te rekenen aan de eigenaars van de Vennootschap is inbegrepen in het aandeel in het resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode (na winstbelastingen) van de Groep.

De bedrijfsopbrengsten van 50Hertz Transmission daalden met 13,7% ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. De afname is het gevolg van de lagere te recupereren kosten, in de eerste plaats door de sterke daling van de energiekosten, die vooral verband hield met redispatchingmaatregelen, deels gecompenseerd door hogere investeringskosten. De totale bedrijfsopbrengsten worden gedetailleerder weergegeven in onderstaande tabel:

Detail opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten (in miljoen EUR)	2016	2015	Vershil (%)
Verticale netwerktarieven	944,3	769,7	22,7%
Horizontale netwerktarieven	167,2	123,3	35,6%
Ondersteunende diensten	99,5	190,2	(47,7%)
Overige bedrijfsopbrengsten	64,9	61,9	4,8%
Subtotaal opbrengsten & overige bedrijfsopbrengsten	1.275,9	1.145,1	11,4%
Afrekeningsmechanisme: afwijkingen van het goedgekeurde	15,3	350,5	n.r.
Totaal opbrengsten & overige bedrijfsopbrengsten	1.291,2	1.495,6	(13,7%)

De opbrengsten uit verticale nettarieven (tarieven voor eindverbruikers) stegen met € 174,6 miljoen (+22,7%), voornamelijk als gevolg van een toename in de totale door de regulator toegestane inkomsten. De toegelaten niet-beheersbare kosten die kunnen worden doorgerekend in het nettarief en die op jaarlijkse basis worden herrekend, werden beïnvloed door de hogere energiekosten en de lagere afrekening van oude tarifaire overschotten. Bovendien is er als gevolg van het lopende investeringsprogramma een hogere toegelaten kostenrecuperatie voor investeringen.

De opbrengsten uit horizontale nettarieven (tarieven voor TNB's) stegen met 35,6% in vergelijking met 2015 door meer offshore investeringen. In Duitsland worden alle investeringskosten voor de aansluiting van offshore installaties verdeeld over de vier Duitse transmissienetbeheerders. Dat betekent dat 50Hertz ongeveer 20% van die kosten draagt en 80% van zijn eigen aansluitingskosten doorrekent aan de drie overige TNB's. Door de toegenomen offshore investeringen, in 2016 vooral voor de aansluiting van de offshore installatie Ostwind 1 op het net en de Kriegers Flak Combined Grid Solution, stijgen de kostendeckingen die horizontaal worden doorgerekend aan de andere TNB's, wat een invloed heeft op de horizontale opbrengsten.

De opbrengsten uit ondersteunende diensten daalden met 47,7% doordat er in vergelijking met 2015 minder redispatchingmaatregelen werden genomen en lagere inkomsten uit balancing werden ontvangen.

Het afrekeningsmechanisme omvat enerzijds de jaarlijkse verrekening van tekorten en overschotten ontstaan voor 2016 (€ 95,8 miljoen) en anderzijds het in 2016 gerealiseerde nettosurplus tussen de toegelaten in de tarieven door te rekenen kosten en de werkelijke kosten (€ -80,5 miljoen). Het operationele surplus in 2016 is voornamelijk het gevolg van de lagere reële energiekosten dankzij gunstige weersomstandigheden en preventieve netmaatregelen.

De sterke afname van de EBITDA (-4,3%) en EBIT (-22,3%) is vooral het gevolg van omvangrijke eenmalige elementen die in 2015 werden geboekt. Die waren het gevolg van de aanzienlijke onderhoudsactiviteiten in 2016, onder meer door de grote schade die zware stormen in 2015 veroorzaakten aan de elektriciteitsinstallaties. Door die toegenomen onderhoudsactiviteiten stond in 2016 de productiviteit onder druk. Bovendien nam het personeelsbestand toe door het belangrijke investeringsprogramma, wat leidde tot hogere personeelskosten (toename met € 11,5 miljoen). Tot slot werd de EBIT na de ingebruikname van de offshore Baltic 2-kabel eind 2016 ook beïnvloed door hogere afschrijvingen (toename met € 44,4 miljoen).

Als gevolg van het afsluiten in november 2015 en april 2016 van belangrijke transacties op de obligatiemarkt voor een totaalbedrag van € 1.640,0 miljoen stegen de nettofinancieringslasten in 2016 met € 36,4 miljoen tot € 55,4 miljoen.

Gezien de evolutie van de winst voor belastingen daalden de winstbelastingen met 37,0% tot € 56,3 miljoen.

De daling van de nettowinst (-36,3%) is voornamelijk het resultaat van:

- hogere kostendekking voor onshore investeringen (stijging met € 15,5 miljoen)
- hogere kostendekking voor offshore investeringen (stijging met € 79,1 miljoen)
- hogere operationele kosten (daling met € 60,3 miljoen)
- hogere afschrijvingen (daling met € 44,4 miljoen)
- hogere nettofinancieringslasten (daling met € 36,4 miljoen)
- lagere belastingen (stijging met € 16,5 miljoen)

Het balanstotaal steeg met 14,2% tot € 5.663,6 miljoen door de investeringen. Die investeringen leidden ook tot een negatieve vrije kasstroom van € 593,3 miljoen.

Bijgevolg nam de netto financiële schuld – als resultaat van het gerealiseerde investeringsvolume – toe tot € 1.623,5 miljoen eind 2016. De nettoschuld omvat een EEG-cashpositie van € 591,2 miljoen.

Het eigen vermogen van 50Hertz Transmission steeg met 1,6%, voornamelijk door de reservering van het resultaat van het huidige jaar en de uitkering van dividenden voor € 99,3 miljoen over 2015.

4.4. Aansluiting van de informatie over te rapporteren segmenten met IFRS-bedragen

Groepsresultaten (in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december	2016 Elia Transmissie (België) (a)	2016 50Hertz Transmissie (Duitsland) (b)	2016 Consolidatie herwerkingen & intersegment transacties (c)	2016 Elia Groep (a)+(b)+(c)
Totaal opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	868,1	1.291,2	(1.291,2)	868,1
Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijziging in voorzieningen	(130,0)	(139,1)	139,1	(130,0)
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten	216,6	237,2	(237,2)	216,6
Aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode, na winstbelastingen	3,1	0,0	75,3	78,4
EBIT	219,6	237,2	(161,8)	295,0
EBITDA	349,6	376,3	(300,8)	425,1
Financieringsbaten	7,0	1,8	(1,8)	7,0
Financieringslasten	(89,9)	(57,1)	57,1	(89,9)
Winstbelastingen	(32,0)	(56,3)	56,3	(32,0)
Nettowinst toe te rekenen aan de Eigenaars van de Vennootschap	104,5	125,6	(50,2)	179,9
Geconsolideerde balans (in miljoen EUR)	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016
Balanstotaal	5.463,6	5.663,6	(4.885,6)	6.241,6
Investeringsuitgaven	406,9	737,3	(737,3)	406,9
Netto financiële schuld	2.557,3	1.623,5	(1.623,5)	2.557,3
Groepsresultaten (in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december	2015 Elia Transmissie (België) (a)	2015 50Hertz Transmissie (Duitsland) (b)	2015 Consolidatie herwerkingen & intersegment transacties (c)	2015 Elia Groep (a)+(b)+(c)
Totaal opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	851,4	1.495,6	(1.495,6)	851,4
Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijziging in voorzieningen	(106,4)	(87,9)	87,9	(106,4)
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten	213,2	305,4	(305,4)	213,2
Aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode, na winstbelastingen	4,8	0,0	118,4	123,2
EBIT	218,0	305,4	(187,0)	336,4
EBITDA	324,4	393,3	(274,9)	442,8
Financieringsbaten	10,6	2,2	(2,2)	10,6
Financieringslasten	(103,4)	(21,1)	21,1	(103,4)
Winstbelastingen	(32,9)	(89,3)	89,3	(32,9)
Nettowinst toe te rekenen aan de Eigenaars van de Vennootschap	92,2	197,3	(78,9)	210,6
Geconsolideerde balans (in miljoen EUR)	31.12.2015	31.12.2015	31.12.2015	31.12.2015
Balanstotaal	5.669,7	4.958,4	(4.192,5)	6.435,6
Investeringsuitgaven	343,0	902,0	(902,0)	343,0
Netto financiële schuld	2.583,4	915,6	(915,6)	2.583,4

Er zijn geen belangrijke intersegment transacties.

De Groep heeft in geen van beide bedrijfssegmenten een concentratie van klanten.

5. Investerings opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode

5.1. Joint ventures

Eurogrid International CVBA is een joint venture van de Groep. De Vennootschap werd opgericht door de Groep en door IFM Investors (UK) Ltd met het oog op het verwerven van 50Hertz Transmission GmbH, een van de vier Duitse transmissiebeheerders. De Groep heeft een aandeel van 60% in de joint venture. Eurogrid International is een private entiteit die niet beursgenoteerd is.

Eurogrid International en haar dochterondernemingen (zie Toelichting 8.5) vormen samen het segment 50Hertz Transmission (Duitsland) (zie Toelichting 4.3).

In 2016 voerde Eurogrid International een kapitaalvermindering van € 12 miljoen door, wat voor de Elia groep een opbrengst van € 7,2 miljoen genereerde.

De volgende tabel geeft een overzicht van de financiële informatie van de joint venture op basis van zijn IFRS-jaarrekening en de aansluiting met de boekwaarde van het belang van de Groep in de geconsolideerde jaarrekening.

(in miljoen EUR)	2016	2015
Percentage eigendomsbelang	60,00%	60,00%
Vaste activa	4.238,6	3.630,5
Vlottende activa	1.425,1	1.327,9
Langlopende verplichtingen	3.188,7	2.284,9
Kortlopende verplichtingen	1.178,6	1.397,1
Eigen vermogen	1.296,4	1.276,3
Boekwaarde van de investering van de Groep	777,8	765,8
Opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	1.291,2	1.495,6
Afschrijvingen	(138,3)	(93,9)
Financieringskosten	(55,4)	(18,9)
Winst voor belastingen	181,9	286,7
Winstbelastingen	(56,3)	(89,3)
Winst over het boekjaar	125,6	197,4
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar	125,6	197,4
Aandeel van de Groep in de winst over het boekjaar	75,4	118,4
Dividenden ontvangen door de Groep	55,6	53,7

In februari 2015 richtten Elia en National Grid een joint venture voor de bouw van een interconnector tussen België en het VK op, Nemo Link Limited. Dat project bestaat uit onderzeese en ondergrondse kabels die verbonden zijn met een conversiestation en hoogspanningsstation in beide landen, waardoor elektriciteit in beide richtingen kan worden vervoerd tussen de twee landen en het VK en België kunnen rekenen op een meer betrouwbare en beter toegankelijke toegang tot elektriciteit en duurzame elektriciteitsproductie. Beide vennootschappen bezitten eenzelfde aandelenpercentage. De cijfergegevens van deze joint venture zijn opgenomen in het Belgische segment (zie Toelichting 4.2). In 2016 bracht Elia € 25,8 miljoen in het kapitaal van Nemo Link Limited in.

De volgende tabel geeft een overzicht van de financiële informatie van de joint venture op basis van zijn IFRS-jaarrekening en de aansluiting met de boekwaarde van het belang van de Groep in de geconsolideerde jaarrekening.

(in miljoen EUR)	2016	2015
Percentage eigendomsbelang	50,0%	50,0%
Vaste activa	242,4	95,6
Vlottende activa	29,2	29,2
Langlopende verplichtingen	111,6	31,3
Kortlopende verplichtingen	85,0	72,9
Eigen vermogen	74,9	20,6
Boekwaarde van de investering van de Groep	37,5	10,3
Opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	0,0	0,0
Afschrijvingen	0,0	0,0
Financieringsopbrengsten	(0,2)	0,2
Winst voor belastingen	(0,3)	0,1
Winstbelastingen	3,0	0,0
Winst over het boekjaar	2,7	0,1
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar	2,7	0,1
Aandeel van de Groep in de winst over het boekjaar	1,4	0,0
Dividenden ontvangen door de Groep	0,0	0,0

5.2. Geassocieerde deelnemingen

De Groep heeft drie geassocieerde deelnemingen die allen investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode zijn.

De Groep bezit een participatie van 19,6% in Ampacimon NV, een Belgisch bedrijf dat innovatieve monitoringsystemen ontwikkelt voor TNB's en DNB's (Distributienetbeheerders), zodat zij sneller kunnen anticiperen op veranderingen in vraag en aanbod van energie. De Raad van Bestuur van Ampacimon bestaat uit vier leden, waarvan één de Groep vertegenwoordigt. Daardoor heeft de Groep een invloed van betekenis en wordt Ampacimon via de vermogensmutatiemethode in de boeken opgenomen.

De Groep heeft een aandeel van 21,7% in Coreso NV, een vennootschap die coördinatiediensten levert om de veilige uitbatingen van het hoogspanningsnet in zeven landen te vergemakkelijken.

HGRT SAS is een Franse vennootschap met een aandeel van 49,0% in Epex Spot, de elektriciteitsbeurs in Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, Zwitserland, Luxemburg en (via 100% geassocieerde deelneming APX) het VK, Nederland en België. De Groep zelf heeft een aandeel van 17,0% in HGRT. Als een van de stichtende vennoten van HGRT heeft de Groep een Gouden Aandeel, waardoor de Groep een minimaal aantal vertegenwoordigers heeft in de Raad van Bestuur. Dat vormt een invloed van betekenis en daarom wordt HGRT via de vermogensmutatiemethode in de boeken opgenomen.

In 2016 ontving de Groep van HGRT een dividend van € 1,7 miljoen (€ 0,7 miljoen in 2015).

Geen enkele van deze vennootschappen is beursgenoteerd.

De volgende tabel geeft een overzicht van de financiële informatie van de investering van de Groep in deze vennootschappen op basis van hun respectieve jaarrekeningen die zijn opgesteld in overeenstemming met de IFRS-standaarden.

(in miljoen EUR)	Ampacimon		Coreso		HGRT	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Percentage eigendomsbelang	19,6%	19,6%	21,7%	26,0%	17,0%	17,0%
Vaste activa	0,0	0,0	2,3	1,5	93,4	94,4
Vlottende activa	4,8	1,4	2,3	2,2	1,5	3,7
Langlopende verplichtingen	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Kortlopende verplichtingen	1,9	0,4	2,5	1,7	0,0	0,7
Eigen vermogen	2,8	0,9	2,2	2,0	94,9	97,5
Boekwaarde van de investering van de Groep	0,5	0,2	0,5	0,5	16,1	16,6
Opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	1,2	1,1	9,2	8,4	0,0	0,0
Winst voor belastingen	2,1	0,2	0,4	0,4	8,1	29,8
Winstbelastingen	(0,1)	(0,0)	(0,2)	(0,2)	(0,5)	(0,5)
Winst over het boekjaar	1,9	0,2	0,2	0,2	7,6	29,3
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar	1,9	0,2	0,2	0,2	7,6	29,3
Aandeel van de Groep in de winst over het boekjaar	0,4	0,0	0,0	0,1	1,3	4,8

6. Elementen van de geconsolideerde winst- en verliesrekening en niet-gerealiseerde resultaten

6.1. Opbrengsten

(in miljoen EUR)	2016	2015
Opbrengsten	785,1	773,3
Overdracht van activa van klanten	15,1	6,8
Totaal opbrengsten	800,1	780,1

Voor de verdeling van de opbrengsten van het Belgische segment over de belangrijkste categorieën verwijzen wij naar de segmentrapportering (Toelichting 4.2).

6.2. Overige bedrijfsopbrengsten

(in miljoen EUR)	2016	2015
Diensten en technische expertise	5,7	2,8
Intern geproduceerde vaste activa	19,2	18,8
Optimaal gebruik van activa	14,4	14,7
Andere	28,5	34,0
Meerwaarde op realisatie MVA	0,2	1,0
Overige bedrijfsopbrengsten	68,0	71,3

De rubriek intern geproduceerde vaste activa van de Groep geeft de waardering van de gepresteerde uren aan voor investeringsprojecten.

Optimaal gebruik van activa vertegenwoordigt vooral opbrengsten gegenereerd door contracten met telecomoperatoren voor de terbeschikkingstelling van hoogspanningsmasten en niet-geactiveerde glasvezelverbindingen aan verschillende telecomoperatoren als bijkomende structuur voor hun mobiele netwerk.

De rubriek 'Andere' omvat voornamelijk door verzekeringsmaatschappijen uitbetaalde schadevergoedingen en diensten aan geassocieerde deelnemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode.

6.3. Bedrijfskosten

GROND- EN HULPSTOFFEN, DIENSTEN EN DIVERSE GOEDEREN

(in miljoen EUR)	2016	2015
Grond- en hulpstoffen	18,8	15,5
Aankoop van ondersteunende diensten	133,2	145,3
Diensten en diverse goederen (excl. aankoop ondersteunende diensten)	203,5	201,2
Totaal	355,4	361,9

De toename van grond- en hulpstoffen is in hoofdzaak toe te schrijven aan de opgelopen kosten van lopende bouwprojecten en het bereiken van geplande mijlpalen in de hoofdprojecten van EGI GmbH.

De aankoop van ondersteunende diensten omvat de kosten voor diensten waardoor de Groep het evenwicht op het net bewaart tussen injecties en afnames, de spanning van het net handhaaft en congesties beheert. De afname in de aankoop van ondersteunende diensten is vooral het gevolg van zeer gunstige marktomstandigheden (de gasprijs lag in 2016 historisch laag).

De diensten en diverse goederen hebben betrekking op het onderhoud van het net, diensten van derden, verzekeringen, consultancy enz.

PERSONEELSKOSTEN

(in miljoen EUR)	2016	2015
Bezoldigingen	94,2	92,3
Sociale lasten	25,1	26,0
Pensioenkosten	12,7	6,0
Overige personeelskosten	7,9	12,2
Op aandelen gebaseerde betalingen	1,0	0,1
Personeelsvoordelen (andere dan pensioenen)	3,0	1,1
Totaal	143,9	137,6

In december 2016 bood de Elia groep zijn werknemers aan om in te tekenen op een kapitaalverhoging van Elia System Operator NV. De kapitaalverhoging leidde tot de creatie van 140.919 bijkomende aandelen zonder nominale waarde. De werknemers krijgen een korting van 16,66% op de beurskoers van het aandeel, voor een totaalbedrag van € 1,0 miljoen.

Het personeelsbestand van de Elia groep steeg met 2,2%, van 1.241,2 VTE's eind 2015 tot 1.268,5 VTE's op 31 december 2016.

Voor meer informatie over pensioenkosten en personeelsvoordelen, zie Toelichting 7.12 Personeelsbeloningen.

AFSCHRIJVINGEN EN WAARDEVERMINDERINGEN, WIJZIGINGEN IN VOORZIENINGEN (in miljoen EUR)	2016	2015
Afschrijvingen van immateriële activa	8,5	7,6
Afschrijvingen van materiële activa	115,9	106,3
Totaal afschrijvingen	124,4	113,8
Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen	0,3	0,4
Totaal waardeverminderingen	0,3	0,4
Overige voorzieningen	2,9	(4,6)
Milieuvoorzieningen	2,4	(3,2)
Beweging op voorzieningen	5,3	(7,8)
Totaal	130,0	106,4

Het bedrag van waardeverminderingen op handelsvorderingen wordt verklaard in Toelichting 8.2 'Beheer van financiële risico's en derivaten'.

Een uitgebreide beschrijving wordt gegeven in andere hoofdstukken over immateriële vaste activa (zie Toelichting 7.2), materiële vaste activa (zie Toelichting 7.1) en voorzieningen (zie Toelichting 7.13).

OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN (in miljoen EUR)	2016	2015
Belastingen andere dan winstbelastingen	12,9	15,8
Minderwaarde op verkoop, buitendienststellingen materiële activa	9,1	16,2
Minderwaarden op realisatie handelsvorderingen	0,2	0,2
Overige bedrijfskosten	22,2	32,2

Belastingen andere dan winstbelastingen bestaan hoofdzakelijk uit eigendomsbelastingen. In 2015 omvat deze rubriek een bedrag van € 2,6 miljoen euro voor belastingen op hoogspanningsmasten. Door een wijziging in de regelgeving worden belastingen op masten vanaf 2016 beschouwd als heffingen in plaats van als belastingen. Het bedrag van € 3,6 miljoen voor 2016 is dan ook geboekt onder heffingen en zal dienovereenkomstig worden gerecupereerd.

6.4. Nettofinancieringslasten

(in miljoen EUR)	2016	2015
Financieringsopbrengsten	7,0	10,6
Interestbaten uit beleggingswaarden, geldmiddelen en kasequivalenten	1,6	0,6
Overige financiële baten	5,4	9,9
Financieringskosten	(89,9)	(103,4)
Interestlasten *	(76,4)	(90,6)
Interestlasten op derivaten	(9,2)	(8,7)
Overige financiële lasten *	(4,2)	(4,0)
Wisselkoersverschillen	(0,1)	(0,1)
Netto financieringskosten	(82,8)	(92,8)

* Het bedrag van de aan vaste activa als financieringskost toerekenbare rentelasten (€ 8,8 miljoen in 2016, € 8,5 miljoen in 2015) is opgenomen in de rubriek 'Interestlasten', die in het verleden was opgenomen onder 'Overige financiële lasten'.

Interestbaten uit beleggingswaarden, geldmiddelen en kasequivalenten omvat € 1,5 miljoen met betrekking tot een leningsovereenkomst tussen Elia System Operator en Nemo Link Ltd. (zie Toelichting 7.4).

Overige financiële baten omvat voornamelijk de bijkomende moratoriuminteressen in het kader van het fiscale geschil voor de periode van 1 januari 2016 tot de datum waarop het schikkingsvoorstel van de belastingautoriteiten werd ontvangen (eind februari 2016) (zie Toelichting 7.8).

De interestlasten daalden door de terugbetaling van een euro-obligatie ter waarde van € 500,0 miljoen die afliep in april 2016 en de aflossing van de lening van de Europese Investeringsbank die afliep in juni 2016 voor een bedrag van € 40,0 miljoen. Wij verwijzen naar Toelichtingen 4.2 en 8.2.

Voor meer details over de nettoschulden en leningen, zie Toelichting 7.11.

6.5. Winstbelastingen

OPGENOMEN IN DE WINST- EN VERLIESREKENING

De geconsolideerde resultatenrekening omvat de volgende inkomstenbelastingen:

(in miljoen EUR)	2016	2015
Huidig boekjaar	15,4	17,3
Aanpassingen m.b.t. voorgaande jaren	(2,9)	0,0
Totaal kortlopende verschuldigde winstbelastingen	12,5	17,3
Toename en afname van tijdelijke verschillen	19,4	15,5
Totaal uitgestelde winstbelastingen	19,4	15,5
Totaal verschuldigde winstbelasting in winst -en verliesrekening	32,0	32,9

De kortlopende verschuldigde winstbelastingen daalden in 2016 ten opzichte van 2015 door de toepassing van het belastingkrediet voor investeringen onderzoek en ontwikkeling ten belope van € 5,6 miljoen over 2016 en € 2,9 miljoen over 2015 waarvoor in 2016 de goedkeuring van de Belgische belastingautoriteiten werd verkregen (opgenomen onder 'Aanpassingen m.b.t. voorgaande jaren').

AANSLUITING VAN EFFECTIEF BELASTINGTARIEF

De belasting op de winst (het verlies) vóór belastingen van de Vennootschap verschilt als volgt van het theoretische bedrag berekend op basis van de wettelijke aanslagvoet in België en de werkelijke winsten (verliezen) van de geconsolideerde vennootschappen:

(in miljoen EUR)	2016	2015
Winst voor belastingen	212,2	243,5
Winstbelastingen	32,0	32,9
Verschuldigde winstbelastingen met toepassing van het lokaal belastingtarief	72,1	82,8
Lokaal belastingtarief	33,99%	33,99%
Effect van belastingtarief in buitenland	(0,1)	(0,2)
Aandeel in resultaat van deelnemingen verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode (na winstbelastingen)	(26,7)	(41,9)
Verworpen uitgaven	2,4	3,2
Aanpassingen m.b.t. voorgaande jaren	(2,9)	0,0
Meerwaarde realisatie financiële vaste activa	0,0	(1,6)
Gebruik van notionele interesten	(18,0)	(17,0)
Belastingkrediet onderzoek en ontwikkeling	(5,6)	0,0
Gebruik van uitgestelde belastingen op overgedragen NIA	8,2	5,0
Fairness tax	0,6	0,8
Overige	1,9	1,8
Totaal winstbelastingen in winst- en verliesrekening	32,0	32,9

NIA = Notionele intrestaftrek

Uitgestelde belastingen worden verder besproken in Toelichting 7.6.

6.6. Winst per aandeel (WPA)

GEWONE WPA

Gewone winst per aandeel wordt berekend door de nettowinst van het jaar die kan worden toegekend aan de aandeelhouders van de Vennootschap (€ 179,9 miljoen), te delen door het gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen tijdens het jaar.

Gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen	2016	2015
Uitgegeven gewone aandelen per 1 januari	60.750.239	60.738.264
Effect van in maart 2015 uitgegeven aandelen		9.285
Effect van in december 2016 uitgegeven aandelen	3.475	
Gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen per 31 december	60.753.714	60.747.549

VERWATERDE WPA

De verwaterde winst per aandeel wordt berekend door de winst die of het verlies dat kan worden toegekend aan de aandeelhouders en het gewogen gemiddeld aantal gewone uitstaande aandelen te corrigeren voor de gevolgen van alle potentiële gewone aandelen die tot verwatering zullen leiden en die bestaan uit aandelenopties en converteerbare obligaties.

De verwaterde winst per aandeel is gelijk aan de gewone winst per aandeel, aangezien er geen converteerbare obligaties noch aandelenopties bestaan.

Eigen vermogen per aandeel

Het eigen vermogen per aandeel bedroeg € 41,4 per aandeel op 31 december 2016, tegenover € 39,7 per aandeel eind 2015.

6.7. Niet-gerealiseerde resultaten

De totale gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten omvatten zowel het resultaat van de periode dat in de winst- en verliesrekening is opgenomen als de niet-gerealiseerde resultaten die in het eigen vermogen zijn opgenomen. Niet-gerealiseerde resultaten omvatten alle veranderingen in het eigen vermogen die verschillen van veranderingen die betrekking hebben op de eigenaar en die worden opgenomen in het mutatieoverzicht van het eigen vermogen.

Wijzigingen in de reële waarde

(in miljoen EUR)	2016	2015
Nettomutatie in de reële waarde van renteswaps	5,7	4,9
Verwerkt via:		
Afdekkingsreserve	5,7	4,9

De vermindering in marktwaarde met € 8,7 miljoen na belasting van de renteswaps van de Groep (er lopen er momenteel nog twee) is hoofdzakelijk het gevolg van de afnemende periode tot de vervaldatum.

De afdekkingsreserve wordt in detail besproken in Toelichting 8.2.

Herwaarderingen

De niet-gerealiseerde resultaten bedragen € 3,0 miljoen en bestaan uit de actuariële winsten en verliezen van de toegezegd-pensioenregeling (inclusief impact van restitutierechten) (zie ook Toelichting 7.12). De daling van de niet-gerealiseerde resultaten ten opzichte van 2015 is voornamelijk het gevolg van de lagere verdisconteringsvoet.

7. Elementen van de geconsolideerde balans

7.1. Materiële vaste activa

(in miljoen EUR)	Terreinen en gebouwen	Machines en installaties	Meubilair en rollend materieel	Overige materiële activa	Activa in aanbouw	Totaal
AANSCHAFFINGSWAARDE						
Stand per 1 januari 2015	183,5	4.475,8	141,4	13,8	306,2	5.120,7
Verwervingen	10,8	31,5	16,1	2,3	275,1	335,8
Buitengebruikstellingen	(12,3)	(55,6)	(3,7)	(1,7)	(8,4)	(81,7)
Overboekingen van ene post naar andere	11,7	214,5	0,0	0,7	(226,8)	0,0
Stand per 31 december 2015	193,6	4.666,2	153,8	15,0	346,2	5.374,8
Stand per 1 januari 2016	193,6	4.666,2	153,8	15,0	346,2	5.374,8
Verwervingen	2,4	43,3	11,2	0,1	340,1	397,2
Buitengebruikstellingen	(0,5)	(35,7)	(2,8)	(0,3)	(2,8)	(42,1)
Overboekingen van ene post naar andere	4,2	230,3	0,0	0,0	(234,6)	0,0
Stand per 31 december 2016	199,8	4.904,2	162,2	14,8	448,9	5.729,9
AFSCHRIJVINGEN EN MINDERWAARDEN						
Stand per 1 januari 2015	(26,8)	(2.485,7)	(117,4)	(11,9)		(2.641,8)
Afschrijvingen	(1,9)	(97,5)	(6,5)	(0,4)		(106,3)
Buitengebruikstellingen	7,8	47,2	3,7	1,7		60,4
Overboekingen van ene post naar andere	0,0	0,6	0,0	(0,6)		0,0
Stand per 31 december 2015	(20,8)	(2.535,5)	(120,2)	(11,1)		(2.687,7)
Stand per 1 januari 2016	(20,8)	(2.535,5)	(120,2)	(11,1)		(2.687,7)
Afschrijvingen	(2,0)	(105,1)	(8,3)	(0,5)		(115,9)
Buitengebruikstellingen	0,0	27,0	2,8	0,3		30,1
Stand per 31 december 2016	(22,8)	(2.613,7)	(125,7)	(11,3)		(2.773,4)
BOEKWAARDE						
Stand per 1 januari 2015	156,7	1.990,1	24,0	1,9	306,2	2.478,9
Stand per 31 december 2015	172,8	2.130,6	33,6	3,9	346,2	2.687,2
Stand per 1 januari 2016	172,8	2.130,6	33,6	3,9	346,2	2.687,2
Stand per 31 december 2016	177,0	2.290,5	36,5	3,5	448,9	2.956,5

In 2016 investeerde Elia Transmission een nettobedrag van € 397,2 miljoen, in hoofdzaak voor de uitbreiding van de hoogspanningsstations en de aanleg van hoogspanningskabels. Het grootste bedrag in 2016 was voor het Stevin-project, waarin € 133,0 miljoen werd geïnvesteerd, vooral in hoogspanningsstations en elektriciteitskabels. In 2016 werd ook in ALEGrO (€ 26,5 miljoen) en Brabo (€ 16,4 miljoen) geïnvesteerd.

In de loop van 2016 werd een bedrag van € 8,5 miljoen financieringslasten (€ 7,9 miljoen in 2015) geactiveerd op de verwerving van de activa in 2016 tegen een gemiddelde rentevoet van 4,0% (4,044% in 2015).

De overige verplichtingen met betrekking tot nieuwe investeringen worden beschreven in Toelichting 8.3.

7.2. Immateriële activa en goodwill

(in miljoen EUR)	Goodwill	Ontwikkelings- kosten software	Licenties / Concessies	Overige immateriële vaste activa
AANSCHAFFINGSWAARDE				
Stand per 1 januari 2015	1.707,8	74,5	2,1	1.784,4
Verworven, intern ontwikkeld	0,0	6,9	0,3	7,2
Stand per 31 december 2015	1.707,8	81,4	2,4	1.791,6
Stand per 1 januari 2016	1.707,8	81,4	2,4	1.791,6
Verworven, intern ontwikkeld	0,0	8,8	0,9	9,7
Stand per 31 december 2016	1.707,8	90,2	3,4	1.801,3
AFSCHRIJVINGEN EN MINDERWAARDEN				
Stand per 1 januari 2015	(0,0)	(47,7)	(1,7)	(49,4)
Afschrijvingen	0,0	(7,4)	(0,2)	(7,6)
Stand per 31 december 2015	(0,0)	(55,0)	(1,9)	(57,0)
Stand per 1 januari 2016	(0,0)	(55,0)	(1,9)	(57,0)
Afschrijvingen	0,0	(8,2)	(0,3)	(8,5)
Stand per 31 december 2016	(0,0)	(63,3)	(2,2)	(65,5)
BOEKWAARDE				
Stand per 1 januari 2015	1.707,8	26,8	0,4	1.735,0
Stand per 31 december 2015	1.707,8	26,4	0,5	1.734,6
Stand per 1 januari 2016	1.707,8	26,4	0,5	1.734,6
Stand per 31 december 2016	1.707,8	26,9	1,1	1.735,8

Software omvat zowel IT-toepassingen die door de Vennootschap worden ontwikkeld voor het beheer van het net als software voor de normale bedrijfsactiviteiten van de Groep.

In de loop van 2016 werd een bedrag van € 0,1 miljoen financieringslasten (€ 0,2 miljoen in 2015) geactiveerd op de verwerving van de activa in 2016 tegen een gemiddelde rentevoet van 4,0% (4,044% in 2015).

De goodwill, die wordt toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheid Elia Transmission (België), heeft betrekking op de volgende bedrijfscombinaties:

(in miljoen EUR)	2016	2015
Verwerving belang Elia Asset door Elia System Operator - 2002	1.700,1	1.700,1
Verwerving belang Elia Engineering door Elia Asset - 2004	7,7	7,7
Totaal	1.707,8	1.707,8

TOETSING OP BIJZONDERE WAARDEVERMINDERING VOOR DE KASSTROOMGENERERENDE EENHEID ELIA TRANSMISSION (BELGIË) DIE GOODWILL BEVAT

In 2002 resulteerde de verwerving van Elia Asset door de Vennootschap voor een bedrag van € 3.304,1 miljoen in een positief consolidatieverschil van € 1.700,1 miljoen. Dit positieve consolidatieverschil was het resultaat van het verschil tussen de aanschafwaarde van deze entiteit en de boekwaarde van haar activa. Het verschil is toe te schrijven aan verschillende elementen zoals (i) de aanstelling van Elia als TNB voor een periode van 20 jaar, (ii) de unieke middelen waarover Elia in België kan beschikken aangezien Elia voor 100% eigenaar is van het net op zeer hoge spanning en de eigenaar is van (of het gebruiksrecht heeft op) 94% van het hoogspanningsnet, en dus als enige het recht heeft om een ontwikkelingsprogramma voor te stellen en (iii) Elia beschikt over de knowhow als TNB.

Op de datum van de overname kon de kwalificatie of de kwantificatie in euro van deze elementen niet worden verricht op een objectieve, transparante en betrouwbare basis. Het verschil kon dus niet worden toegerekend aan specifieke activa en werd als niet-toegerekend beschouwd. Daarom werd dit verschil opgenomen als goodwill sinds de eerste toepassing van de IFRS in 2005. Het regelgevend kader, voornamelijk de verrekening in de tarieven van de buitengebruikstelling van vaste activa zoals van toepassing sinds 2008, had geen impact op deze boekhoudkundige verwerking. De goodwill zoals hierboven beschreven en de goodwill ontstaan bij de verwerving van Elia Engineering in 2004 zijn voor de toetsing betreffende de bijzondere waardeverminderingen aan de enige kasstroomgenererende eenheid toegerekend, aangezien de inkomsten en lasten werden gegenereerd door één activiteit, meer bepaald de 'gereguleerde activiteit in België', die eveneens als één kasstroomgenererende eenheid zal worden beschouwd.

Om die reden heeft de Vennootschap de boekwaarde van de goodwill aan één eenheid toegewezen, zijnde de gereguleerde activiteit in België. Sinds 2004 werden jaarlijks toetsingen op bijzondere waardeverminderingen uitgevoerd die niet resulteerden in de opname van enige waardeverminderingen. Kasstroomgenererende eenheden waaraan goodwill werd toegerekend worden minstens één keer per jaar getoetst op bijzondere waardeverminderingen, rekening houdend met de hoogste waarde van hun reële waarde minus de verkoopkosten of de bedrijfswaarde, waarbij de volgende veronderstellingen en waarderingsmethoden worden toegepast.

De toetsing op bijzondere waardeverminderingen werd uitgevoerd door een onafhankelijke deskundige, was gebaseerd op de volgende waarderingsmethoden en maakte gebruik van de volgende veronderstellingen (volgens de methode van de reële waarde minus verkoopkosten):

- Verdiscontering van de toekomstige kasstromen waarbij de 'Regulated Asset Base' of 'RAB' als basis werd gebruikt voor de raming van de residuele waarde.
- Verdiscontering van de toekomstige dividenden.
- Vergelijking tussen de eerder vermelde bijzondere waardeverminderingmethoden en diegene die worden gebruikt door een aantal vergelijkbare West-Europese beursgenoteerde bedrijven, zoals Red Electrica España, Enagas, Terna, Snam Rete Gas, National Grid en Fluxys.
- Marktwaardering op basis van de aandelenkoers van de Vennootschap.

De methode van toekomstige kasstromen en toekomstige dividenden is gebaseerd op het ondernemingsplan voor de periode 2017-2026.

De belangrijkste veronderstellingen voor deze waardering zijn:

- belastingtarief van 34%
- unlevered beta van 0,5
- marktrisicopremie van 4,8%
- onafgebroken groei van 1,0%

Bovendien werden drie verschillende manieren voor de berekening van de verdisconteerde kasstromen (discounted cash flow – DCF) gebruikt:

1/ DCF op basis van een vaste WACC (gewogen gemiddelde kosten van kapitaal):

- Risicovrije rentevoet: 2,9%, gebaseerd op het 10-jarige gemiddelde van de Belgische staatsobligaties op 10 jaar.
- Levered beta wordt berekend op basis van de beoogde schuldgraad van 67%.
- Kosten van eigen vermogen: 8,5%.
- Kosten van schulden vóór belastingen: 3,15%.
- WACC: 4,2%.

2/ DCF op basis van een variabele WACC:

- Variabele kost van eigen vermogen omwille van een variabele levered beta (gebaseerd op een unlevered beta van 0,5 en de voorspelde schuldverhoudingen) en een variabele risicovrije rentevoet (0,6% in 2017, 0,8% in 2018, 1,4% in 2019 en 1,7% voor 2020 en de jaren daarna).
- Variabele kosten van schuld op basis van de voorspelde jaarlijkse rentelast in het ondernemingsplan (tussen 2,4% en 3,3% in de periode 2017-2026).
- WACC tussen 3,3% en 4,3%.

3/ Methode van de aangepaste contante waarde:

- Op basis van een unlevered kost van eigen vermogen van 5,3%.

De onafhankelijke analyse gaf geen aanleiding tot het identificeren van een waardevermindering op de goodwill in 2016.

In verband met de beoordeling van de realiseerbare waarde meent het management, op basis van de analyse van de externe deskundige en op basis van wat op dit moment bekend is, dat geen redelijkerwijze te verwachten wijziging van enige van de bovenstaande veronderstellingen zou leiden tot materiële waardeverminderingen.

7.3. Overige financiële activa

(in miljoen EUR)	2016	2015
Beleggingen die voor verkoop beschikbaar zijn	7,1	13,3
Activa die voor verkoop beschikbaar	0,2	0,2
Restitutierechten	58,1	59,9
Totaal	65,4	73,4

Beleggingen die voor verkoop beschikbaar zijn worden gewaardeerd tegen reële waarde. Het risicoprofiel van deze beleggingen wordt besproken in Toelichting 8.2.

De restitutierechten zijn verbonden met de verplichtingen voor gepensioneerde werknemers die onder de interestenregeling vallen (Regime B - niet-gefinancierde regeling) enerzijds, en voor de lasten en tariefvoordelen van het medisch plan (voor alle gepensioneerde personeelsleden) anderzijds (zie ook Toelichting 7.12 Personeelsbeloningen). De restitutierechten zijn te recupereren via de gereguleerde tarieven. Het volgende principe is van toepassing: alle opgelopen pensioenkosten voor gepensioneerde werknemers met 'regime B' en de kosten gerelateerd aan gezondheidszorg en tariefvoordelen van gepensioneerde personeelsleden van Elia worden vastgelegd door de regulator (CREG) als niet-beheersbare kosten die via de regelgevende tarieven te recupereren zijn. De afname van de boekwaarde van dit actief wordt beschreven in Toelichting 7.12 Personeelsbeloningen.

7.4. Langlopende handels- en overige vorderingen

(in miljoen EUR)	2016	2015
Leningen aan gezamenlijke overeenkomsten	63,0	15,4
Overige	0,0	1,0
Totaal	63,0	16,4

Zoals vermeld in Toelichting 5.1 heeft de Groep een belang van 50% in Nemo Link Ltd. Die vennootschap wordt door beide aandeelhouders gefinancierd via inbreng in het eigen vermogen en leningen. Dientengevolge is er op 31 december een openstaande langlopende vordering op Nemo Link Ltd. ten belope van € 63,0 miljoen. Van die € 63,0 miljoen bestaat € 54,1 miljoen uit een ongedekte lening met een vaste rentevoet van 4% en een looptijd van 25 jaar na de start van de commerciële activiteiten van de interconnector (zie Toelichting 6.4). Het overige deel, € 8,9 miljoen, is een handelsvordering waarvan beide partijen zijn overeengekomen de betalingstermijn te verlengen tot het ogenblik waarop Nemo Link in gebruik wordt genomen (ten vroegste 2019). Bijgevolg wordt deze handelsvordering geklasseerd als een langlopende vordering, met een vaste rentevoet.

7.5. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen

IN DE BALANS OPGENOMEN UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN EN -VERPLICHTINGEN

(in miljoen EUR)	2016		2015	
	Activa	Passiva	Activa	Passiva
Materiële activa	1,6	(32,9)	1,3	(25,7)
Immateriële activa	0,1	(9,3)		(8,9)
Voorraden		0,0		(1,0)
Rentedragende leningen en overige langlopende financieringsverplichtingen	1,7		4,5	
Personeelsvoordelen	5,6		6,7	
Overige	0,5	(6,9)	0,5	(7,0)
Overgedragen notionele intrestaftrek	11,9		24,3	
Belasting vorderingen (verplichtingen)	21,3	(49,2)	37,3	(42,5)
Saldering van belastingvorderingen en -verplichtingen	(20,4)	20,4	(35,5)	35,5
Netto belastingvordering / (verplichting)	0,8	(28,7)	1,7	(6,9)

WIJZIGINGEN IN DE UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN EN -VERPLICHTINGEN TEN GEVOLGE VAN MUTATIES IN DE TIJDELIJKE VERSCHILLEN GEDURENDE HET BOEKJAAR
(in miljoen EUR)

	Openings balans	Opgenomen in winst(verlies) rekening	Opgenomen in eigen vermogen	Eindbalans
2015				
Materiële activa	(20,0)	(4,3)		(24,4)
Immateriële activa	(9,0)	0,1		(8,9)
Voorraden	(1,0)	0,1		(1,0)
Rentedragende leningen en overige langlopende financieringsverplichtingen	7,2	(0,3)	(2,5)	4,5
Personeelsvoordelen	11,9	(2,4)	(2,8)	6,7
Voorzieningen	0,1	(0,0)		0,0
Overige	(5,3)	(1,2)	0,0	(6,5)
Overgedragen notionele interestaftrek	31,9	(7,6)		24,3
Totaal	15,7	(15,5)	(5,3)	(5,1)
2016				
Materiële activa	(24,4)	(7,0)		(31,4)
Immateriële activa	(8,9)	(0,3)		(9,2)
Voorraden	(1,0)	1,0		0,0
Rentedragende leningen en overige langlopende financieringsverplichtingen	4,5	0,2	(2,9)	1,7
Personeelsvoordelen	6,7	(0,8)	(0,4)	5,6
Overige	(6,5)	(0,0)		(6,5)
Overgedragen notionele interestaftrek	24,3	(12,4)		11,9
Totaal	(5,1)	(19,4)	(3,3)	(27,9)

Vanaf 2012 werd een uitgestelde belastingvordering in de balans opgenomen op de reserve aan notionele interestaftrek ten gevolge van de wijzigingen in het recuperatiemechanisme en wijzigingen in het regelgevend kader.

De uitgestelde belastingvordering op de reserve aan notionele interestaftrek nam verder af met € 12,4 miljoen tot € 11,9 miljoen. Die aanzienlijke daling vloeit voort uit de verdere verlaging van het percentage van de notionele interestaftrek, waardoor de aanwending van de reserve toeneemt.

Het tempo waarmee de reserve aan notionele interestaftrek wordt gebruikt, bevestigt het oorspronkelijke oordeel van het management om de uitgestelde belastingvordering in 2012 in de balans op te nemen. Naar verwachting zal de resterende reserve volledig opgebruikt zijn tegen eind 2017 – begin 2018.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN EN -VERPLICHTINGEN

Per 31 december 2016 zijn er geen niet-opgenomen uitgestelde belastingvorderingen.

In de Elia groep is er geen vastgelegd beleid betreffende de uitkering van dividenden door dochterondernemingen. De Elia groep joint ventures zullen hun winst niet uitkeren zonder gezamenlijk akkoord van alle joint venture-partners. De Groep heeft dus zeggenschap over het tijdstip waarop de overeenkomstige belastbare tijdelijke verschillen worden teruggenomen en het management is er zeker van dat dit niet in de voorzienbare toekomst zal gebeuren. Als gevolg hiervan werd een uitgestelde belastingverplichting met betrekking tot groepsinvesteringen in dochterondernemingen en joint ventures ten bedrage van € 3,3 miljoen per 31 december 2016 (€ 3,0 miljoen in 2015) niet in de balans opgenomen.

7.6. Voorraden

(in miljoen EUR)	2016	2015
Grond- en hulpstoffen	37,0	38,2
Geboekte waardeverminderingen	(14,3)	(14,0)
Totaal	22,6	24,2

De artikelen in het magazijn zijn hoofdzakelijk wissel- en reservestukken voor het onderhoud en de herstellingswerken aan de hoogspanningsstations, luchtlijnen en ondergrondse kabels van de Groep. De voorraden bleven ten opzichte van 2015 ongeveer stabiel.

Waardeverminderingen worden geboekt vanaf het moment waarop voorraadartikelen op basis van de onderliggende rotatie niet langer worden gebruikt. In 2016 bedroeg het totaal van de waardeverminderingen opgenomen in de winst- en verliesrekening € 0,3 miljoen, tegenover € 0,4 miljoen in 2015 (zie Toelichting 6.3).

7.7. Kortlopende handels- en overige vorderingen, over te dragen kosten en verkregen opbrengsten

(in miljoen EUR)	2016	2015
Onderhanden projecten in opdracht van derden	4,2	2,5
Overige handelsvorderingen en vooruitbetalingen	221,7	205,6
Heffingen	139,9	102,1
BTW en andere belastingen	6,8	9,4
Overige	7,0	6,5
Over te dragen kosten en verkregen opbrengsten	6,1	4,2
Totaal	385,7	330,3

Handelsvorderingen brengen geen interest op en zijn gewoonlijk betaalbaar op 15 tot 30 dagen.

De onderhanden projecten in opdracht van derden stegen met € 1,7 miljoen tot € 4,2 miljoen door de toegenomen activiteiten van EGI.

De stijging van de heffingen is voornamelijk te wijten aan:

- Een hoger uitstaand saldo voor groenestroomcertificaten van het Waalse Gewest (stijging van € 40,7 miljoen tot € 91,7 miljoen). Deze stijging is het gevolg van de toename van het aantal groenestroomcertificaten dat Elia Groep het afgelopen jaar kocht, terwijl de heffing voor 'Waalse groenestroomcertificaten' die Elia aanrekent om die aankopen te recupereren stabiel bleef.
- Dit werd deels gecompenseerd door een lager uitstaand bedrag van de heffing om de kosten voor de Strategische Reserve te dekken (daling van € 21,4 miljoen tot € 2,4 miljoen).

De blootstelling van de Groep aan krediet- en valutarisico's en verliezen als gevolg van waardeverminderingen die verbonden zijn aan handels- en overige vorderingen, wordt getoond in Toelichting 8.2.

Op 31 december is de ouderdomsanalyse van de handels- en overige vorderingen en de vooruitbetalingen als volgt:

(in miljoen EUR)	2016	2015
Niet vervallen	200,4	203,1
Vervallen minder dan 30 dagen	10,0	(3,1)
Vervallen tussen 31 en 60 dagen	3,8	0,7
Vervallen tussen 61 dagen en één jaar	5,7	3,3
Meer dan één jaar	1,6	1,2
Totaal (excl. waardevermindering)	221,5	205,3
Dubieuze vorderingen	1,3	1,6
Geboekte waardevermindering	(1,1)	(1,3)
Totaal	221,7	205,6

7.8. Actuele belastingvorderingen

(in miljoen EUR)	2016	2015
Fiscale vorderingen	2,8	148,0
Totaal	2,8	148,0

De belastingvorderingen daalden in 2016 sterk ten opzichte van 2015 als gevolg van de definitieve schikking en terugbetaling in het kader van het openstaande fiscale geschil (€ 93,8 miljoen) en de moratoriuminteressen (€ 52,7 miljoen) door de belastingautoriteiten.

In het aanslagbiljet van 2008 heeft de belastingadministratie de tariefoverschotten aan het einde van het jaar 2004 beschouwd als belastbare inkomsten. Elia kon niet akkoord gaan met dit standpunt en heeft gerechtelijke stappen tegen dit aanslagbiljet ondernomen. In december 2011 heeft de Brusselse Rechtbank van Eerste Aanleg geoordeeld in het voordeel van Elia, maar de belastingadministratie heeft in februari 2012 beroep aangetekend, waardoor de voltrekking van het vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg werd uitgesteld. De beslissing in beroep werd op 12 november 2015 gepubliceerd, waarin de beslissing van de Rechtbank van Eerste Aanleg werd bevestigd. Aangezien de Belgische belastingautoriteiten niet binnen de vereiste periode beroep hebben aangetekend voor het Belgische Hooggerechtshof, is de beslissing van het Hof van Beroep definitief. Als gevolg van dit vonnis betaalden de belastingautoriteiten in 2016 het bedrag van € 93,8 miljoen terug, vermeerderd met € 54,8 miljoen moratoriuminteressen.

7.9. Geldmiddelen en kasequivalenten

(in miljoen EUR)	2016	2015
Direct opvraagbare deposito's	22,5	226,3
Banksaldi	154,1	400,1
Totaal	176,6	626,4

De afname van de geldmiddelen en kasequivalenten is vooral toe te schrijven aan de terugbetaling van de euro-obligatie ten belope van € 500,0 miljoen in april 2016.

De kortetermijndeposito's worden belegd voor periodes die variëren van enkele dagen tot enkele weken en maanden (doorgaans maximaal drie maanden), afhankelijk van de onmiddellijke cashbehoeften van de Groep, en brengen interesten op volgens de rentevoeten voor kortetermijndeposito's. De rentedragende beleggingen hadden aan het einde van de verslagperiode een rente van 0,00% tot 0,26%.

Op de banktegoeden wordt interest uitbetaald of ingehouden tegen variabele rentevoeten op basis van de dagelijkse bankdepositorente. Het renterisico van de Groep en de gevoeligheidsanalyse voor financiële activa en verplichtingen worden besproken in Toelichting 8.2.

7.10. Eigen vermogen

AANDELENKAPITAAL EN UITGIFTEPREMIE

Aantal aandelen	2016	2015
Uitstaand per 1 januari	60.750.239	60.738.264
Uitgegeven tegen betaling in contanten	140.919	11.975
Aantal aandelen (einde periode)	60.891.158	60.750.239

De buitengewone aandeelhoudersvergadering van 17 mei 2016 heeft beslist om voor de Belgische werknemers een kapitaalverhoging door te voeren (in twee stappen/periodes: een in 2016 voor maximaal € 5,3 miljoen en een in 2017 voor maximaal € 0,7 miljoen) voor een totaalbedrag van maximaal € 6,0 miljoen.

In december 2016 bood de Elia groep het personeel in België aan, om in te tekenen op een kapitaalverhoging van Elia System Operator NV (fiscale en niet-fiscale schijf), wat leidde tot een verhoging van het aandelenkapitaal met € 4,4 miljoen (inclusief € 0,9 miljoen kosten voor de kapitaalverhoging) en tegelijkertijd tot een verhoging van de uitgiftepremie met € 1,8 miljoen. Het aantal uitstaande aandelen steeg met 140.919 aandelen zonder nominale waarde.

De tweede schijf van deze kapitaalverhoging (fiscale schijf) voor de Belgische werknemers vond plaats in maart 2017 voor een bedrag van € 0,4 miljoen.

RESERVES

Volgens de Belgische wetgeving moet elk jaar 5% van de statutaire nettowinst van de Vennootschap worden overgedragen naar de wettelijke reserve tot die wettelijke reserve 10% van het kapitaal bedraagt.

In het kader van het vorige tariefmechanisme, voor de periode 2012-2015, moest Elia de in de tarieven verrekenende gerealiseerde meerwaarde naar aanleiding van buitengebruikstellingen van vaste activa (daling van de Regulated Asset Base) reserveren in het eigen vermogen. Voor 2015 ging het om een bedrag van € 34,2 miljoen. De algemene vergadering heeft op 17 mei 2016 beslist om dit bedrag in de wettelijke reserve op te nemen.

Per 31 december 2016 bedraagt de wettelijke reserve van de Groep € 173,0 miljoen.

De Raad van Bestuur kan aan de aandeelhouders de uitkering van een dividend voorstellen tot een maximumbedrag van de beschikbare reserves en van de overgedragen winst van vorige boekjaren van de Vennootschap, inclusief de winst van het boekjaar dat eindigde op 31 december 2016. De aandeelhouders moeten het dividendbedrag goedkeuren tijdens de jaarlijkse algemene aandeelhoudersvergadering.

AFDEKKINGSRESERVE

De afdekkingsreserve bestaat uit het effectieve deel van de cumulatieve nettomutatie in de reële waarde van kasstroomafdekkingsinstrumenten met betrekking tot afgedekte transacties die nog niet hebben plaatsgevonden.

DIVIDEND

Na de rapporteringsdatum deed de Raad van Bestuur het onderstaande dividendvoorstel.

Dividend	2016	2015
Dividend per aandeel	1,58	1,55

Tijdens de algemene aandeelhoudersvergadering op 17 mei 2016 stelde de Raad van Bestuur de uitkering voor, van een brutodividend van € 1,55 per aandeel, wat overeenstemt met een nettodividend van € 1,1315 per aandeel en een totaalbedrag van € 94,2 miljoen.

Tijdens de vergadering van de Raad van Bestuur van 23 februari 2017 werd een brutodividend van € 1,58 per aandeel voorgesteld. Dit dividend is onder voorbehoud van goedkeuring door de aandeelhouders tijdens de jaarlijkse algemene vergadering op 16 mei 2017 en werd niet opgenomen als een verplichting in de geconsolideerde jaarrekening van de Groep.

Het totale dividend bedraagt, op basis van het aantal uitstaande aandelen op 23 februari 2017, € 96,2 miljoen.

7.11. Rentedragende leningen en financieringsverplichtingen

(in million EUR)	2016	2015
Leningen op lange termijn	2.586,4	2.605,4
Subtotaal lange termijnleningen	2.586,4	2.605,4
Leningen op korte termijn	100,0	539,9
Toe te rekenen interest	47,5	64,4
Subtotaal korte termijnleningen	147,5	604,3
Totaal	2.733,9	3.209,7

Zie Toelichting 6.4 voor een bespreking van de daling van de leningen op korte termijn.

De informatie over de algemene voorwaarden van de uitstaande rentedragende leningen wordt hieronder gegeven:

(In miljoen EUR)	Vervaldag	Boekwaarde	Intrest voet voor hedging	Interest voet na hedging	Huidige proportie v/d interest voet : vast	Huidige proportie v/d interest voet : variabel
Aandeelhouderslening	2022	495,8	1,07%	2,91%	40,34%	59,66%
Uitgiften van obligatieleningen 2004 / 15 jaar	2019	499,6	5,25%	5,25%	100,00%	0,00%
Uitgiften van obligatieleningen 2013 / 15 jaar	2028	547,1	3,25%	3,25%	100,00%	0,00%
Uitgiften van obligatieleningen 2013 / 20 jaar	2033	199,3	3,50%	3,50%	100,00%	0,00%
Uitgiften van obligatieleningen 2014 / 15 jaar	2029	346,3	3,00%	3,00%	100,00%	0,00%
Uitgiften van obligatieleningen 2015 / 8,5	2024	498,2	1,38%	1,38%	100,00%	0,00%
Europese Investeringsbank	2017	20,0	4,79%	4,79%	100,00%	0,00%
Treasury bills	2017	78,0	(0,12%)	(0,12%)	100,00%	0,00%
Voorschot op vaste termijn EGI	2017	2,0	0,75%	0,75%	100,00%	0,00%
Totaal		2.686,3			88,99%	11,01%

De informatie over de contractuele looptijden van de rentedragende leningen en (kortlopende en langlopende) financieringsverplichtingen van de Groep wordt hieronder gegeven:

(in miljoen EUR)	Nominale waarde	1 jaar of minder	1 - 2 jaar	3 - 5 jaar	Meer dan 5 jaar
Aandeelhouderslening	495,8				495,8
Uitgiften van obligatieleningen	2.100,0			500,0	1.600,0
Europese Investeringsbank	20,0	20,0			
Treasury bills	78,0	78,0			
Voorschot op vaste termijn EGI	2,0	2,0			
Totaal	2.695,8	100,0	0,0	500,0	2.095,8

De volgende clauses zijn vereist voor de euro-obligaties die zijn uitgegeven onder het EMTN-programma van € 3,0 miljard en de reservefaciliteiten:

(i) De Vennootschap zal geen zekerheid verschaffen (onder een zekerheid wordt verstaan: een hypotheek, last, pand, voorrecht of enige andere vorm van bezwaring of zekerheid – een persoonlijke garantie of borgstelling vormt geen 'zekerheid') om enige

relevante schuld van enige persoon te waarborgen of om enige garantie of schadeloosstelling te waarborgen voor enige relevante schuld van enige persoon.

(ii) De Vennootschap zal bewerkstelligen dat geen van haar belangrijke dochterondernemingen enige zekerheid zal bieden om enige relevante schuld van enige persoon te waarborgen of om enige garantie of schadeloosstelling te waarborgen voor enige relevante schuld van enige persoon.

(ii) De Vennootschap zal bewerkstelligen dat haar belangrijke dochterondernemingen zullen bewerkstelligen dat geen enkele andere persoon enige zekerheid zal bieden om enige relevante schuld van de Vennootschap of haar belangrijke dochterondernemingen te waarborgen of om enige garantie of schadeloosstelling te waarborgen voor enige relevante schuld van de Emittent of een van zijn belangrijke dochterondernemingen.

(iv) De Vennootschap handhaaft een belang van minimaal 75% in Elia Asset NV.

(v) De Vennootschap behoudt haar vergunning als transmissienetbeheerder.

7.12. Personeelsbeloningen

TOEGEZEGDE-BIJDRAGEREGELINGEN

Personeel dat op basis van een 'loonschaal' wordt betaald en is aangeworven na 1 juni 2002 en management/kaderpersoneel dat na 1 mei 1999 is aangeworven, worden gedekt door twee pensioenregelingen op basis van toegezegde bijdragen (Powerbel en Enerbel).

Hieronder volgt een korte beschrijving van beide toegezegde-bijdragerregelingen:

- **Enerbel**
Deze regeling is bedoeld voor loontrekkende werknemers die na 1 juni 2002 werden aangeworven.
De werknemersbijdrage is een getrapte formule gelijk aan 0,875% van het deel van het loon onder een bepaald plafond, plus 2,625% van het deel van het loon boven dat plafond. Deze bijdrage wordt maandelijks ingehouden op het loon van de aangesloten werknemers.
De werkgeversbijdrage bedraagt driemaal de werknemersbijdrage.
- **Powerbel**
Deze regeling is bedoeld voor managers/kaderleden die vanaf 1 mei 1999 werden aangeworven en voor de medewerkers die in 2007 op het voorstel om naar deze regeling over te stappen zijn ingegaan.
De werknemersbijdrage is een getrapte formule gelijk aan 0,6% van het deel van het loon onder een bepaald plafond, plus 4,6% van het deel van het loon boven dat plafond. Deze bijdrage wordt maandelijks ingehouden op het loon van de aangesloten werknemers.
De werkgeversbijdrage bedraagt viermaal de werknemersbijdrage.

De nieuwe wet op de aanvullende pensioenen, die eind 2015 werd gepubliceerd, wijzigde het gewaarborgde rendement van toegezegde-bijdragerregelingen enigszins. Voor storting uitgevoerd na 1 januari 2016 verplicht de wet werkgevers om gemeten over de volledige loopbaan een gemiddeld jaarrendement van minstens 1,75% te waarborgen, met een plafond van 3,75% [het rendement wordt jaarlijks bepaald op basis van 65% van het gemiddelde op 1 juni van de rente op tienjarige OLO's in de 24 voorgaande maanden, met een minimum van 1,75% en een maximum van 3,75%].

Voor verworven rechten moet het gewaarborgde minimumrendement tot 31 december 2015 nog steeds minstens 3,25% voor de bijdragen van de werkgever en 3,75% voor de bijdragen van de werknemer bedragen, waarbij de werkgever een eventueel verlies moet bijpassen.

Als gevolg van voorgaande wijziging en zoals vermeld in de boekhoudkundige grondslagen worden alle toegezegde-bijdragerregelingen krachtens de Belgische pensioenwetgeving voor boekhoudkundige doeleinden geclassificeerd als toegezegd-pensioenregelingen vanwege het minimumrendement dat de werkgever wettelijk moet waarborgen. De wetswijziging houdt een wijziging van de regeling in.

Aangezien de Belgische op bijdragen gebaseerde pensioenvoorzieningen niet 'back-loaded' zijn, werd de brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten bepaald volgens de 'Projected Unit Credit'-methode (PUC) zonder projectie van toekomstige bijdragen. Tot eind 2015 werd de intrinsieke-waardemethode gebruikt. De reële waarde van de activa komt voor elke regeling overeen met de som van de (eventuele) opgebouwde individuele reserves en de waarde van de (eventuele) collectieve fondsen.

Het gewaarborgd rendement voor 2016 bedraagt 1,75% en wordt in overeenstemming met de verticale methode toegepast op alle aan de pensioenfondsen en verzekeraars (tak 21-producten) betaalde bijdragen.

In 2016 werd beslist om de aangeslotenen van de toegezegde-bijdragerregelingen de mogelijkheid te bieden om de door de verzekeraars gewaarborgde verworven reserves over te hevelen naar de pensioenfondsen in de vorm van een 'Cash Balance – Best Off'-pensioenregeling met een gewaarborgd minimumrendement van 3,25%. De reserves van alle volgens een loonschaal bezoldigde werknemers werden in het kader van een collectieve arbeidsovereenkomst overgeheveld naar de pensioenfondsen, en ook de overgrote meerderheid van het kaderpersoneel besliste individueel om zijn reserves over te hevelen. Voorts verwijzen wij naar onderstaande rubriek 'Toegezegd-pensioenregelingen'.

Zowel de werknemers- als de werkgeversbijdragen worden maandelijks betaald. De werknemersbijdragen worden door de werkgever ingehouden op het loon en aan de verzekeringsmaatschappij betaald.
De omvang van toekomstige kasstromen hangt af van de loonstijgingen.

De kosten in verband met deze regelingen beliepen € 4,8 miljoen in 2016 en € 4,06 miljoen in 2015.

TOEGEZEGD-PENSIOENREGELINGEN

In België regelen collectieve overeenkomsten de rechten van het personeel in bedrijven in de elektriciteits- en gassector. Deze overeenkomsten voorzien in zogenaamde 'aanvullende pensioenen' op basis van het jaarsalaris en de loopbaan van de werknemer in de onderneming. Als de medewerker overlijdt, zijn deze aanvullende bedragen gedeeltelijk overdraagbaar naar zijn erfopvolger (weduwe/wees). De toegekende beloningen zijn verbonden aan het bedrijfsresultaat van Elia. Voor deze verplichtingen bestaat er noch een extern pensioenfonds, noch een groepsverzekering, waardoor er ook geen reserves bij derden opgebouwd zijn. Deze verplichtingen worden toegezegd-pensioenregelingen genoemd.

De collectieve overeenkomst bepaalt dat aan actief personeel aangeworven van 1 januari 1993 tot en met 31 december 2001 en het management/directiepersoneel aangeworven voor 1 mei 1999 dezelfde waarborgen worden toegekend via een toegezegd-pensioenregeling (Elgabel en Pensiobel – gesloten regelingen). De verplichtingen in het kader van deze toegezegd-pensioenregelingen worden gefinancierd via een aantal pensioenfonds voor de elektriciteits- en gassector en via verzekeringsmaatschappijen.

Zoals hiervoor vermeld heeft de Groep sinds 2016 de door de verzekeraars gewaarborgde verworven reserves overgeheveld naar 'Cash Balance – Best Off-pensioenregelingen'. De primaire doelstelling van die regelingen is om alle aangeslotenen tot de pensioenleeftijd op de verworven reserves een minimaal gewaarborgd rendement van 3,25% te garanderen. Aangezien die garantie een verplichting van de werkgever is, vormen deze regelingen toegezegd-pensioenregelingen.

Elia Transmission België heeft ook vervroegde pensioenregelingen en andere vergoedingen na uitdiensttreding, zoals een dekking van medische kosten en kortingen op de gas- en elektriciteitsfactuur, naast andere beloningen op lange termijn (jubilarispremies). Niet al deze voordelen worden gefinancierd en deze vergoedingen na uitdiensttreding worden, in overeenstemming met IAS 19, geclassificeerd als toegezegd-pensioenregelingen.

Hieronder worden de totale nettoverplichtingen voor personeelsbeloningen vermeld:

(in miljoen EUR)	2016	2015
Toegezegde pensioenregelingen	12,1	21,0
Andere vergoedingen na uitdiensttreding	63,0	59,1
Totaal voorzieningen voor personeelsvoordelen	75,1	80,1

In de volgende tabellen worden de details weergegeven van de uitstaande voorziening voor personeelsbeloningen met de opsplitsing tussen pensioenkosten ('Pensioenregelingen') en niet-pensioenkosten ('Andere'), die bestaan uit kosten voor gezondheidszorg, voordelen voor tarieven, jubileumvoordelen ...

(in miljoen EUR)	Pensioenregelingen		Andere	
	2016	2015	2016	2015
Huidige waarde van de brutoverplichting	(192,1)	(160,6)	(63,6)	(59,7)
Reële waarde van de fondsbeleggingen	179,9	139,7	0,6	0,7
Voorzieningen voor personeelsverplichtingen	(12,1)	(21,0)	(63,0)	(59,1)

Wijzigingen in de huidige waarde van de brutoverplichting (in miljoen EUR)	Pensioenregelingen		Andere	
	2016	2015	2016	2015
Beginsaldo	(160,6)	(176,3)	(59,7)	(63,5)
Aan het dienstjaar toegerekende kosten	(10,2)	(3,5)	(1,7)	(1,8)
Rentekosten	(3,3)	(2,6)	(1,3)	(1,2)
Bijdragen van de deelnemers	0,7	(0,5)	0,0	0,0
Kosten van vervroegde pensionering	(0,3)	(0,9)	0,0	0,0
Inbegrepen herberekeningen winst/(verlies) in niet-gerealiseerde resultaten en de winst- en verliesrekening, ontstaan door:				
• Veranderingen in demografische veronderstellingen	0,0	2,1	0,0	(0,5)
• Veranderingen in financiële veronderstellingen	(14,6)	4,0	(3,3)	1,8
• Ervaringsaanpassingen	8,1	4,8	(0,3)	2,7
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	(2,6)	(0,6)	0,0	0,0
Betaalde vergoedingen	16,4	12,8	2,8	2,7
Afwikkelingen	0,0	0,0	(0,1)	0,0
Transferten	(25,8)	0,0	0,0	0,0
Eindsaldo	(192,1)	(160,6)	(63,6)	(59,7)

Wijziging van de reële waarde van de fondsbeleggingen (in miljoen EUR)	Pensioenregelingen		Andere	
	2016	2015	2016	2015
Beginsaldo	139,7	129,9	0,7	0,7
Rentebaten	2,9	2,1	0,0	0,0
Herberekening winst/(verlies) in niet-gerealiseerde resultaten				
Rendement op de fondsbeleggingen (exclusief rentebaten)	8,7	4,1	(0,0)	(0,1)
Bijdragen van de werkgever	17,5	15,9	2,8	2,7
Bijdragen van de werknemer	1,8	0,5	0,0	0,0
Betaalde vergoedingen	(16,4)	(12,8)	(2,8)	(2,7)
Transferten	25,8	0,0	0,0	0,0
Eindsaldo	179,9	139,7	0,6	0,7
Totaal rendement op de fondsbeleggingen	11,6	6,2	(0,0)	(0,0)

Bedragen opgenomen onder niet-gerealiseerde resultaten (in miljoen EUR)	Pensioenregelingen		Andere	
	2016	2015	2016	2015
Pensioenkost				
Aan het dienstjaar toegerekende kosten	(9,5)	(4,1)	(1,7)	(1,8)
Kosten van vervroegde pensionering	(0,3)	(0,9)	0,0	0,0
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	(2,6)	(0,6)	0,0	0,0
Afwikkelingen	0,0	0,0	(0,1)	0,0
Actuariële winst/(verlies) op lange termijn personeelsbeloningen	0,0	0,0	0,0	1,8
Netto rentekosten op de netto voorziening voor personeelsverplichting				
Rentekosten	(3,3)	(2,6)	(1,3)	(1,2)
Rendement op fondsbeleggingen	2,9	2,1	0,0	0,0
Andere				
Kosten van toegezegd-pensioenregelingen opgenomen in winst of verlies	(12,7)	(6,0)	(3,0)	(1,1)

Actuariële winst/(verlies) op lange termijn personeelsbeloningen, ontstaan door:

1/ Veranderingen in demografische veronderstellingen	0,0	2,1	0,0	(0,1)
2/ Veranderingen in financiële veronderstellingen	(14,6)	4,0	(2,8)	1,3
3/ Ervaringsaanpassingen	8,1	4,8	(0,8)	1,0
Rendement op de fondsbeleggingen (exclusief rentebaten)	8,7	4,1	0,0	0,0
Herberekeningen van bruto verplichting (schuld)vordering in niet-gerealiseerde resultaten	2,2	15,1	(3,6)	2,2
Totaal	(10,5)	9,0	(6,7)	1,0

(in miljoen EUR)	2016	2015
Detail van de toegezegd-pensioenregeling per type deelnemer	(255,7)	(220,4)
Actieve deelnemers	(177,7)	(148,8)
Niet-actieve deelnemers met uitgestelde voordelen	(5,6)	(5,3)
Gepensioneerden en begunstigten	(72,4)	(66,3)
Detail van de toegezegd-pensioenregeling per voordeel	(255,7)	(220,4)
Pensioenen	(192,1)	(160,6)
Andere vergoedingen (gezondheidszorg en tarifaire voordelen)	(44,1)	(40,7)
Afscheid- en jubilarispremies	(19,5)	(19,0)

Bij het bepalen van de gepaste verdisconteringsvoet gebruikt de Groep de interesttarieven van bedrijfsobligaties in dezelfde valuta als deze gebruikt voor de brutoverplichting uit hoofde van de vergoeding na uitdiensttreding, met minimaal een 'AA'-rating, zoals bepaald door een internationaal erkend ratingbureau, en geëxtrapoleerd, indien nodig, volgens de rendementscurve om in lijn te zijn met de verwachte termijn van de brutoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten.

Jaarlijks wordt er een stresstest uitgevoerd. Deze test gaat na of de minimale financieringsvereisten bestand zijn tegen 'schokken' met een waarschijnlijkheid van 0,5%.

De leden dragen (grotendeels) zelf bij tot de financiering van de pensioenuitkeringen door een persoonlijke bijdrage te betalen van het type 'toegezegde bijdrage' (getrapte formule $a\%t_1 + b\%t_2$) die maandelijks op hun salaris wordt ingehouden. Het jaarsaldo van het vast bedrag in het kader van de toegezegd-pensioenregeling wordt gefinancierd door de werkgever via een periodieke toewijzing, uitgedrukt als een percentage van de totale loonsom van de aangeslotenen. Dit percentage wordt bepaald volgens de methode van de gezamenlijke kosten en wordt jaarlijks herzien. Deze financieringsmethode bestaat erin dat toekomstige kosten gespreid worden over de resterende periode van de regeling. De kosten worden geraamd op basis van projecties (loonstijging en inflatie worden in rekening genomen). De veronderstellingen met betrekking tot loonstijging, inflatie, personeelsverloop en leeftijd-looptijd worden bepaald op basis van de historische statistieken van de Vennootschap. De

gehanteerde sterftetafels komen overeen met de realiteiten uit het verleden binnen het financieringsinstrument en houden rekening met de verwachte wijzigingen in de sterftecijfers. De Groep berekent de netto-interest op de netto toegezegd-pensioenschuld (-vordering) met dezelfde verdisconteringsvoet voor obligaties van hoge kwaliteit (zie hierboven) als om de toegezegd-pensioenverplichting te berekenen (de netto-interestaanpak). Deze veronderstellingen worden op geregelde basis in vraag gesteld.

Uitzonderlijke gebeurtenissen (zoals de wijziging van de regeling, gewijzigde veronderstellingen, te korte dekkingsgraad ...) kunnen uiteindelijk leiden tot openstaande betalingen bij de sponsor.

De toegezegd-pensioenregelingen stellen de Vennootschap bloot aan actuariële risico's, zoals investeringsrisico's, renterisico's, langlevensrisico's en loonrisico's.

Investeringsrisico

De huidige waarde van de verplichting uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling wordt berekend met behulp van een verdisconteringsvoet gelijk aan die van bedrijfsobligaties van hoge kwaliteit. Het verschil tussen het effectief rendement op fondsbeleggingen en rentebaten op fondsbeleggingen is inbegrepen in de lijn Herberekening winst/(verlies) in niet-gerealiseerde resultaten. Momenteel heeft de regeling een relatief evenwichtige investering die als volgt wordt voorgesteld:

Overzicht van de activa van het plan per categorie in %	2016	2015
Beursgenoteerde beleggingen	88,10%	78,29%
Aandelen - Eurozone	20,49%	16,24%
Aandelen - buiten de Eurozone	25,23%	13,19%
Staatsobligaties - Eurozone	1,48%	5,51%
Andere obligaties - Eurozone	21,83%	34,41%
Andere obligaties - buiten de Eurozone	19,07%	8,94%
Niet beursgenoteerde beleggingen	11,90%	21,80%
Verzekeringscontracten	0,62%	2,41%
Onroerende goederen	4,70%	3,93%
Liquide middelen	0,12%	2,43%
Andere	6,45%	13,03%
Totaal (in %)	100,00%	100,00%

Door de langdurige aard van de verplichtingen inzake toegezegd-pensioenregelingen beschouwt het bestuur van het pensioenfonds waar Elia Transmission (België) lid van is, het als gepast dat een redelijk gedeelte van de fondsbeleggingen belegd wordt in eigenvermogensinstrumenten om het rendement van het fonds te benutten.

Zoals eerder vermeld werden in 2016 de groepsverzekeringsreserves van de individuele contracten in Contassur met betrekking tot Elgabel (alle reserves behoudens het deel bij AG Insurance) en Pensiobel (op basis van een individuele keuze) overgeheveld naar het overeenkomstige pensioenfonds (OPF).

Renterisico

Een daling van de rentetarieven op obligaties zal de verplichtingen inzake toegezegd-pensioenregeling doen stijgen. Dit zal echter gedeeltelijk gecompenseerd worden door een hoger rendement uit de schuldbeleggingen inzake toegezegd-pensioenregelingen, die vandaag voor ongeveer 95% zijn belegd in pensioenfonds met een verwacht rendement van 3,6%.

Langlevensrisico

De huidige waarde van de verplichting uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling wordt berekend op basis van de beste raming van de sterftegraad van de deelnemers van de pensioenregeling tijdens en na hun tewerkstelling. Een stijging in de levensverwachting van de deelnemers zal de pensioenverplichting doen stijgen. De nieuwe prospectieve sterftetafels, opgesteld door het IA/BE, werden voor het eerst in 2015 gebruikt.

Loonrisico

De huidige waarde van de verplichting uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling wordt berekend op basis van de toekomstige lonen van de deelnemers van de pensioenregeling. Zo zal een stijging in loon van de deelnemers de verplichting van de pensioenregeling doen stijgen.

Deze invloed is onbestaande voor Pensiobel, aangezien de onvoorwaardelijk toegezegde rechten in oktober 2015 werden stopgezet voor de deelnemers die ervoor kozen om naar de Powerbel-regeling over te stappen.

ACTUARIËLE VERONDERSTELLINGEN

(in % en in jaren)	2016	2015
Disconteringsvoet		
- Toegezegde Pensioenregelingen en cash balance - best off plannen	tussen 1,36% en 1,50%	1,88%
- Pensioenregelingen - Toegezegd-bijdrageregelingen	tussen 1,82% en 2,05%	nvt.
- Andere regelingen	1,69%	2,08%
Verwachte gemiddelde loonstijging (zonder inflatie)	2,00%	2,00%
Verwachte inflatie	1,75%	1,75%
Verwachte stijging van de ziektekosten (inclusief inflatie)	2,75%	2,75%
Verwachte stijging van de tariefvoordelen	1,75%	1,75%
Gemiddeld verwachte pensioenleeftijd:		
- Niet-kaderpersoneel	63	63
- Kaderpersoneel	65	65
Gebruikte sterftetafels:		
- Actief personeel	IABE	IABE
- Niet-actief personeel	IABE	IABE
Levensverwachting uitgedrukt in jaren van een gepensioneerd op 65 jaar		
Voor een 65-jarige op datum van afsluiting		
- Man	19,9	19,9
- Vrouw	24,0	24,0
Voor een 65-jarige binnen 20 jaar		
- Man	22,3	22,3
- Vrouw	26,0	26,0
(in jaren)	2016	2015
Gewogen gemiddelde duur van de toegezegd-pensioenregeling	9,15	9,15
Gewogen gemiddelde duur van de toegezegde-bijdrageregelingen	18,96	nvt.
Gewogen gemiddelde duur van de andere vergoedingen na uitdiensttreding	13,45	13,45

Het effectieve rendement op de fondsbeleggingen in % lag voor 2016 tussen 3,0% en 5,6% (tegenover een vork van 1,95% tot 2,06% in 2015).

De Groep verwacht in 2017 een bedrag van € 7,7 miljoen aan zijn Belgische toegezegd-pensioenregelingen en een bedrag van € 3,2 miljoen aan zijn Belgische toegezegde-bijdrageregelingen bij te dragen.

Hieronder geven we ook een overzicht van de verwachte uitgaande kasstromen voor de toegezegd-pensioenregelingen over de komende vijf jaar:

Verwachte toekomstige kasuitgaven	2017	2018	2019	2020	2021
- Pensioenregelingen	(9,8)	(8,0)	(4,1)	(8,0)	(9,8)
- Overige	(2,9)	(2,8)	(2,8)	(2,8)	(2,9)
Totaal (in miljoen EUR)	(12,7)	(10,8)	(6,9)	(10,9)	(12,7)

Voormelde uitgaande kasstromen gaan gepaard met enige mate van onzekerheid, die als volgt kan worden verklaard:

- Tussen de veronderstellingen en de werkelijkheid kunnen verschillen optreden: bv. pensioenleeftijd, toekomstige loonsverhoging ...
- De hierboven vermelde uitgaande kasstromen zijn gebaseerd op een gesloten populatie en houden dus geen rekening met nieuwe aanwervingen.
- De toekomstige premies worden berekend op basis van het laatst bekende kostencijfer dat op jaarlijkse basis wordt herzien en varieert in overeenstemming met het rendement op fondsbeleggingen, de werkelijke loonsverhoging tegenover de veronderstellingen en de onverwachte bewegingen in de populatie.

GEVOELIGHEIDSANALYSE

(in miljoen EUR)

Stijging (+) / Daling (-)

Impact op de netto toegezegd-pensioenverplichtingen in geval van stijging van :

Disconteringsvoet (0,5%)	14,0
Gemiddelde loonstijging - zonder inflatie (0,5%)	(13,6)
Inflatie (0,25%)	(7,3)
Stijging van de ziektekosten (1%)	(6,5)
Stijging van de tariefvoordelen (0,5%)	(1,9)
Levensverwachting gepensioneerden (1 jaar)	(1,9)

HERWAARDERINGEN VAN VERPLICHTINGEN UIT HOOFDE VAN VERGOEDINGEN NA UITDIENSTTREDING

(in miljoen EUR)

2016

2015

Cumulatief bedrag per 1 januari	(11,9)	(17,3)
In de verslagperiode erkend	0,2	5,4
Cumulatief bedrag per 31 december	(11,8)	(11,9)

De herwaarderingen van vergoedingen na uitdiensttreding omvatten het deel van 50Hertz Transmission (Duitsland) (joint venture) dat na aftrek van belastingen € -0,6 miljoen bedraagt (€ -0,3 miljoen in 2015).

De onderstaande tabel geeft de actuariële winsten en verliezen opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten van Elia Transmission (België) weer per type:

Herberekeningen van bruto verplichting ontstaan door
(in miljoen EUR)

Pensioenregelingen

Andere

	2016	2015	2016	2015
1/ Veranderingen in demografische veronderstellingen	0,0	2,1	0,0	(0,1)
2/ Veranderingen in financiële veronderstellingen	(14,6)	4,0	(3,3)	1,3
3/ Ervaringsaanpassingen	8,1	4,8	(0,3)	1,0
Rendement op de fondsbeleggingen (exclusief rentebaten)	8,7	4,1	0,0	0,0
Herberekeningen van bruto verplichting (schuld)vordering in niet-gerealiseerde resultaten	2,2	15,1	(3,6)	2,2

RESTITUTIERECHTEN

Zoals beschreven in Toelichting 7.4 werd een vast actief (binnen Overige financiële activa) opgenomen als restitutierechten die gekoppeld zijn aan de toegezegd-pensioenverplichting voor de populatie aan wie de verplichtingen uit hoofde van de interestregeling, de vergoeding van medische kosten en de tariefvoordelen voor gepensioneerde Elia-medewerkers ten goede komen. Elke wijziging in deze verplichtingen heeft ook een invloed op de overeenkomstige restitutierechten onder vaste overige financiële activa.

De daling van de restitutierechten gelinkt aan de pensioenen is een gevolg van de wijziging van de financiële veronderstellingen aan de ene kant (verdisconteringsvoet) en wijzigingen ten gevolge van ervaringsaanpassingen aan de andere kant.

Wijzigingen in de huidige waarde van de restitutierechten (in miljoen EUR)	Pensioenregelingen		Overige	
	2016	2015	2016	2015
Beginsaldo	(36,4)	(47,0)	(23,5)	(26,6)
Aan het dienstjaar toegerekende kosten				
Rentekosten	(0,6)	(0,6)	(0,5)	(0,5)
Actuariële winst/(verlies) op lange termijn personeelsbeloningen, ontstaan door:				
1/ Veranderingen in demografische veronderstellingen	0,0	1,1	0,0	(0,0)
2/ Veranderingen in financiële veronderstellingen	(1,6)	1,2	(1,7)	0,7
3/ Ervaringsaanpassingen	3,0	4,6	(2,4)	1,2
Betaalde vergoedingen	3,8	4,3	1,7	1,7
Eindsaldo	(31,8)	(36,4)	(26,3)	(23,5)

7.13. Voorzieningen

(in miljoen EUR)	Milieu	Overige	Totaal
Balans op 1 januari 2015	17,0	11,3	28,3
Dotatie voorzieningen	0,7	0,1	0,8
Terugname voorzieningen	(2,4)	(4,6)	(7,1)
Aanwending voorzieningen	(1,4)	(0,0)	(1,5)
Balans op 31 december 2015	13,8	6,7	20,5
Langlopend deel	10,8	6,7	17,5
Kortlopend deel	3,0	0,0	3,0
Balans op 1 januari 2016	13,8	6,7	20,5
Dotatie voorzieningen	3,3	3,8	7,1
Terugname voorzieningen	(0,4)	(0,3)	(0,7)
Aanwending voorzieningen	(0,5)	(0,6)	(1,1)
Balans op 31 december 2016	16,2	9,6	25,8
Langlopend deel	13,8	9,6	23,3
Kortlopend deel	2,4	0,0	2,4

Elia heeft in Vlaanderen op meer dan 200 terreinen bodemonderzoeken uitgevoerd in overeenstemming met de contractuele overeenkomsten en met de Vlaamse regelgeving. Op sommige terreinen werd er aanzienlijke bodemverontreiniging vastgesteld, die hoofdzakelijk toe te schrijven is aan historische vervuiling voortvloeiend uit eerdere of nabijgelegen industriële activiteiten (fabrieken met gas, verbrandingsovens, chemische stoffen enz.).

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in het Waalse Gewest heeft Elia analyses en studies uitgevoerd in een aantal hoogspanningsstations en terreinen waarop masten voor bovengrondse hoogspanningslijnen gebouwd zijn om eventuele verontreiniging te detecteren. Op basis hiervan heeft Elia voorzieningen aangelegd voor de mogelijke toekomstige saneringskosten in lijn met de respectieve wetgeving.

Milieuvoorzieningen worden opgenomen en gewaardeerd op basis van de beoordeling van een externe deskundige, die rekening houdt met de BATNEEC (Best Available Techniques Not Entailing Excessive Costs - beste beschikbare technologie die geen buitensporige kosten veroorzaakt) en de omstandigheden die aan het einde van de verslagperiode gekend zijn. De timing van de afwikkeling is onduidelijk, maar voor de panden en terreinen waar ze wordt benut, wordt de onderliggende voorziening als een kortetermijnvoorziening gekwalificeerd.

Het gebruik van de voorzieningen voor het milieu heeft vooral betrekking op verder bodemonderzoek en sanering op bepaalde sites in Brussel, Wallonië en Vlaanderen voor een totaalbedrag van € 0,5 miljoen. Enerzijds werd er een terugname van voorzieningen opgetekend voor een bedrag van € 0,4 miljoen voor sites in Wallonië en Vlaanderen en anderzijds een dotatie ten belope van € 3,3 miljoen, vooral voor sites in Wallonië, in navolging van nieuwe schattingen.

De rubriek Overige omvat voornamelijk voorzieningen voor geschillen en werd aangelegd om waarschijnlijke kosten te dekken die voortvloeien uit geschillen waarvoor de Groep door een derde partij werd gedagvaard of waarvoor de Groep betrokken is in een juridisch geschil. Op balansdatum omvatten die een bedrag van € 7,1 miljoen voor Elia Re, een herverzekeringscaptive, waarvan € 2,8 miljoen verband houdt met vorderingen voor luchtinstallaties, € 3,0 miljoen met elektrische installaties en € 1,3 miljoen met aansprakelijkheidszaken (in 2015: € 0,0 miljoen voor luchtinstallaties, € 3,3 miljoen voor elektrische installaties en € 1,4 miljoen voor aansprakelijkheidszaken).

Deze schattingen zijn bepaald op basis van de waarde van de ingestelde vorderingen of het geschatte bedrag van de risicoblootstelling.

De verwachte timing van de bijhorende kasuitstroom hangt af van de vooruitgang en de duur van de onderliggende procedures.

De beweging van de voorzieningen wordt besproken in Toelichting 6.3.

7.14. Overige langlopende verplichtingen

(in million EUR)	2016	2015
Kapitaalsubsidies	5,1	2,4
Totaal	5,1	2,4

De kapitaalsubsidies bestaan uit uitgestelde opbrengsten m.b.t. kapitaalsubsidies die toegekend werden door de Europese Unie en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In 2016 werden nieuwe subsidies toegekend voor de financiering van het Stevin-project met een totaalbedrag van € 2,7 miljoen.

7.15. Handelsschulden en overige schulden

(in miljoen EUR)	2016	2015
Handelsschulden	288,0	199,9
BTW, diverse belastingschulden	8,4	5,6
Bezoldigingen en sociale lasten	26,5	27,7
Dividend	1,2	1,3
Heffingen	54,0	63,0
Overige	12,5	12,7
Toe te rekenen schulden	0,3	0,1
Totaal	390,8	310,3

De toename van de handelsschulden is het gevolg van het tijdstip van betaling van de uitstaande schulden.

De uitstaande schulden voor heffingen bestaan voornamelijk uit federale heffingen (€ 54,0 miljoen, tegenover € 62,7 miljoen eind 2015).

De rubriek 'Overige' bestaat vooral uit cashgaranties ontvangen van klanten en vooruitbetalingen voor projecten.

7.16. Overgedragen opbrengsten en toe te rekenen kosten

(in miljoen EUR)	2016	2015
Overgedragen opbrengsten en toe te rekenen kosten	26,2	18,8
Afrekeningsmechanisme	433,6	352,4
Totaal	459,8	371,2

Het afrekeningsmechanisme wordt in Toelichting 9.1 beschreven. De wijziging van het afrekeningsmechanisme in België wordt in Toelichting 4.2 beschreven.

Het afrekeningsmechanisme op 31 december 2016 wordt in de onderstaande tabel uiteengezet:

(in miljoen EUR)	België
Terug te geven in huidige tarifaire periode	157,6
Terug te geven in volgende tarifaire periodes	276,0
Afrekeningsmechanisme	433,6

De Groep opereert in een gereguleerde omgeving die bepaalt dat de tarieven het mogelijk moeten maken om een totaal aan opbrengsten te realiseren dat bestaat uit:

1. Een billijk rendement op het geïnvesteerde kapitaal.
2. Alle niet-onredelijke kosten opgelopen door de Groep.

Aangezien de tarieven gebaseerd zijn op ramingen, is er altijd een verschil tussen de tarieven die effectief worden aangerekend en de tarieven die hadden moeten worden aangerekend om alle redelijke kosten van de netbeheerder te dekken en de aandeelhouders te voorzien van een billijke vergoeding op hun investering.

Indien de toegepaste tarieven resulteren in een overschot of tekort op het einde van het jaar, impliceert dit dat de tarieven aangerekend aan de gebruikers/het publiek in het algemeen lager of hoger hadden kunnen zijn (en omgekeerd). Een overschot of tekort voortvloeiend uit het afrekeningsmechanisme wordt daarom noch opgenomen in de winst- en verliesrekening, noch als een onderdeel van het eigen vermogen.

Op een gecumuleerde basis zou men kunnen argumenteren dat het publiek een voorafbetaling (=overschot) gedaan heeft op zijn toekomstige gebruik van het net. Het overschot (tekort) is als dusdanig geen provisie voor een toekomstig verlies (recuperatie) van inkomsten, maar een uitgestelde/toegerekende opbrengst voor (t.o.v.) de gebruikers. Op basis van het regelgevende kader is de Groep van oordeel dat het overschot (tekort) geen opbrengst (last) vormt. Om die reden worden deze bedragen gesaldeerd en opgenomen onder 'Overgedragen opbrengsten en toe te rekenen kosten'. Het overschot of tekort wordt het daaropvolgende boekjaar door de regulator gecontroleerd en goedgekeurd.

We verwijzen naar Toelichting 9.1 voor uitvoerigere informatie.

7.17. Financiële instrumenten – reële waarden

De volgende tabel toont de boekwaarden en reële waarden van financiële activa en passiva, inclusief hun niveau in de reële-waarde-hiërarchie:

(in miljoen EUR)	Boekwaarde					Reële waarde			
	Gewaardeerd aan reële waarde	Reële waarde – afdekkings instrumenten	Leningen en vorderingen	Overige financiële verplichtingen	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
31 december 2015									
Overige financiële vaste activa	13,5				13,5	13,3		0,2	13,5
Handels- en overige vorderingen			342,5		342,5				0,0
Geldmiddelen en kasequivalenten			626,4		626,4				0,0
Voor afdekking gebruikte renteswaps		(18,0)			(18,0)		(18,0)		(18,0)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte bankleningen en andere leningen				(620,2)	(620,2)		(620,2)		(620,2)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte obligaties				(2.589,6)	(2.589,6)		(2.847,1)		(2.847,1)
Handelsschulden en overige schulden				(310,3)	(310,3)				0,0
Totaal	13,5	(18,0)	968,9	(3.520,0)	(2.555,7)	13,3	(3.485,4)	0,2	(3.471,9)
31 december 2016									
Overige financiële vaste activa	7,3				7,3	7,1		0,2	7,3
Handels- en overige vorderingen			442,6		442,6				0,0
Geldmiddelen en kasequivalenten			176,6		176,6				0,0
Voor afdekking gebruikte renteswaps		(9,4)			(9,4)		(9,4)		(9,4)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte bankleningen en andere leningen				(643,3)	(643,3)		(643,3)		(643,3)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte obligaties				(2.090,6)	(2.090,6)		(2.449,8)		(2.449,8)
Handelsschulden en overige schulden				(390,8)	(390,8)				0,0
Totaal	7,3	(9,4)	619,2	(3.124,6)	(2.507,6)	7,1	(3.102,5)	0,2	(3.095,2)

De bovenstaande tabellen vermelden geen reële-waarde-informatie voor financiële activa en passiva die niet gewaardeerd werden tegen reële waarde, zoals geldmiddelen en kasequivalenten en een groot gedeelte van de handels- en overige vorderingen en handels- en overige schulden, omdat hun boekwaarde een redelijke benadering vormt van hun reële waarde.

De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld in een zakelijke, objectieve transactie tussen onafhankelijke partijen. Voor wat betreft financiële instrumenten die in de balans gewaardeerd worden tegen reële waarde, vereist IFRS 7 dat de waarderingen tegen reële waarde bekendgemaakt worden door middel van de volgende reële-waardehiërarchie:

- **Niveau 1:** De reële waarde van een financieel instrument dat verhandeld wordt op een actieve markt, wordt gewaardeerd op basis van genoteerde (niet-aangepaste) prijzen voor identieke activa of passiva. Een markt wordt beschouwd als actief indien er op eenvoudige en regelmatige wijze genoteerde prijzen beschikbaar zijn, afkomstig van een beurs, handelaar, makelaar, sectorgroep, 'pricing service' of regelgevende instantie, en deze prijzen ontleend zijn aan daadwerkelijke en regelmatig uitgevoerde markttransacties tussen onafhankelijke partijen.
- **Niveau 2:** De reële waarde van financiële instrumenten die niet worden verhandeld op een actieve markt wordt bepaald met behulp van waarderingstechnieken. Deze waarderingstechnieken maken zoveel mogelijk gebruik van waarneembare marktinformatie wanneer deze beschikbaar is en steunen zo weinig mogelijk op ramingen die specifiek zijn voor de entiteit. Als alle belangrijke gegevens benodigd voor de waardering van een instrument tegen reële waarde waarneembaar zijn, hetzij rechtstreeks (m.a.w. als prijzen) hetzij onrechtstreeks (d.w.z. ontleend aan prijzen), wordt het instrument opgenomen in 'niveau 2'.
- **Niveau 3:** Als een of meerdere belangrijke gegevens gebruikt voor de toepassing van de waarderingstechniek niet gebaseerd zijn op waarneembare marktdata, dan wordt het financieel instrument opgenomen in niveau 3.

REËLE WAARDE

Aangezien de lening een variabele interest heeft, is de boekwaarde van de lening gelijk aan de reële waarde.

De reële waarde van de financiële activa en verplichtingen, andere dan degene die in bovenstaande tabel getoond worden, benadert hun boekwaarden, hoofdzakelijk omwille van de vervalddata op korte termijn van deze instrumenten.

REËLE-WAARDEHIËRARCHIE

De reële waarde van de 'sicavs' behoort tot niveau 1, wat inhoudt dat de waardering is gebaseerd op (onaangepaste) genoteerde marktprijzen in actieve markten voor dergelijke instrumenten.

De reële waarde van de renteswaps behoort tot niveau 2, wat inhoudt dat de waardering gebaseerd is op input van andere dan de opgegeven prijzen die waarneembaar zijn voor de activa of de verplichtingen. Deze categorie bevat instrumenten gewaardeerd op basis van genoteerde marktprijzen in actieve markten voor dergelijke instrumenten; genoteerde prijzen voor identieke of vergelijkbare instrumenten in markten die worden geacht minder actief te zijn; of andere waarderingstechnieken, die direct of indirect voortvloeien uit waarneembare marktgegevens.

SCHATTING VAN DE REËLE WAARDE

Derivaten

Voor renteswaps worden opgaven van makelaars gehanteerd. Deze opgaven worden gecontroleerd met behulp van waarderingmodellen of technieken gebaseerd op contant gemaakte kasstromen.

De modellen gebruiken diverse inputs, waaronder de kredietwaardigheid van tegenpartijen en rentecurves op het einde van de verslagperiode. Op 31 december 2016 is de blootstelling aan tegenpartijen nihil omwille van de negatieve marktwaarde van de renteswaps. Het eigen risico van de Groep op het niet nakomen van de verplichtingen wordt eveneens geschat op vrijwel nihil.

Rentedragende leningen

De reële waarde wordt berekend op basis van de verdisconteerde toekomstige aflossingen en rentebetalingen.

8. Diversen

8.1. Effect van nieuwe overnames/aandelenverkopen

WIJZIGINGEN IN HET SEGMENT ELIA TRANSMISSION (BELGIË)

Financiering in de joint venture Nemo Link

Op 27 februari 2015 hebben Elia System Operator en National Grid samen een joint-ventureovereenkomst afgesloten met betrekking tot de bouw van de Nemo Link Interconnector; elke aandeelhouder heeft een aandeel van 50% in Nemo Link Limited, een vennootschap opgericht in het Verenigd Koninkrijk.

Beide aandeelhouders verstrekten in 2016 in een 50/50-verhouding financiering aan Nemo Link Limited via inbreng in het eigen vermogen en leningen (met een jaarlijks rentetarief van 4% en een looptijd van 25 jaar vanaf de startdatum van de commerciële activiteiten van de interconnector). In 2016 verstreekte Elia financiering voor € 64,5 miljoen, waarmee de totale financiering door Elia opliep tot € 90,1 miljoen, waarvan 40% via inbreng in het eigen vermogen en 60% via leningen. Deze joint venture is opgenomen in het Belgische segment volgens de vermogensmutatiemethode.

In 2015:

Verkoop van HGRT- en APX-aandelen

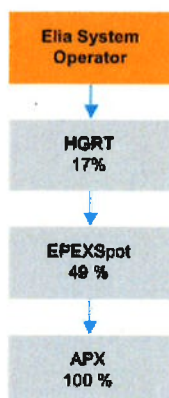
In het tweede kwartaal van 2015 hebben de elektriciteitsbeurzen EPEX SPOT en de APX groep, met inbegrip van Belpex, hun bedrijven geïntegreerd om zo een elektriciteitsbeurs voor Centraal-West-Europa (CWE) en het Verenigd Koninkrijk te vormen. Beide vennootschappen hebben overeenkomsten gesloten, met inbegrip van de verkoop van de clearingactiviteiten van APX aan ECC Clearing. Als gevolg van deze herstructurering van APX groep is deze laatste nu direct in handen van EPEX SPOT. APX is bijgevolg niet langer een rechtstreekse geassocieerde deelneming van de Elia groep. In het derde kwartaal hebben de huidige aandeelhouders een deel van hun aandelen aan drie nieuwe aandeelhouders verkocht.

Het belang van Elia in HGRT daalde van 24,5% naar 17% als gevolg van drie onderscheiden transacties:

1. Ruil van Elia's APX-aandelen tegen EPEX SPOT-aandelen, die vervolgens werden ingebracht in HGRT.
2. Verkoop van een belang van 6,2% in HGRT aan RTE, wat resulteert in een daling van het belang tot 20%.
3. Verkoop van een belang van 3,0% in HGRT aan APG, Amprion en Swissgrid (1% aan elke nieuwe aandeelhouder).

Als gevolg van deze transacties hebben Elia (17%), RTE, TenneT, APG, Amprion en Swissgrid samen 49% van het nieuwe EPEX SPOT-kapitaal in handen via HGRT. HGRT wordt nog steeds verwerkt via de vermogensmutatiemethode aangezien de Groep een invloed van betekenis in de vennootschap blijft hebben.

De huidige structuur van HGRT en de geassocieerde deelnemingen is als volgt:

8.2. Beheer van financiële risico's en derivaten

PRINCIPES VAN FINANCIËEL RISICOBEEHEER

Het is de bedoeling van de Groep om elk van de risico's te identificeren en om de strategieën te definiëren teneinde de economische impact op de resultaten van de Groep te beheersen.

Het departement Risicobeheer bepaalt de strategie inzake risicobeheer, controleert de risicoanalyse en rapporteert aan het management en het auditcomité. Het financiële risicobeleid wordt toegepast door een geschikt beleid te bepalen en effectieve controle- en rapporteringsprocedures op te zetten. Er worden bepaalde afgeleide afdekkingsinstrumenten gebruikt in functie van de betreffende risico-inschatting. Afgeleide instrumenten worden uitsluitend als afdekkingsinstrumenten gebruikt. Het regelgevende kader waarin de Groep functioneert, beperkt in sterke mate de mogelijke gevolgen voor de winst- en verliesrekening (zie het hoofdstuk 'Regelgevend kader en tarieven'). De gevolgen van o.a. rentestijging, kredietrisico enz. kunnen volgens de wetgeving in de tarieven verrekend worden.

KREDIETRISICO

Het kredietrisico omvat alle vormen van blootstelling aan een tegenpartij, d.w.z. waar tegenpartijen mogelijk hun verplichtingen ten opzichte van de Vennootschap in het kader van een lening, afdekking, afwikkeling en andere financiële activiteiten niet zullen nakomen. De Vennootschap is blootgesteld aan een kredietrisico bij zijn bedrijfsactiviteiten en thesaurieactiviteiten. Voor de bedrijfsactiviteiten heeft de Groep een actief kredietbeleid dat rekening houdt met de risicoprofielen van klanten. De blootstelling aan het kredietrisico wordt voortdurend bewaakt en daarom worden voor bepaalde grote contracten de nodige bankgaranties aan de tegenpartij gevraagd.

Op het einde van de verslagperiode was er geen sprake van belangrijke concentraties van kredietrisico. Het maximale kredietrisico is de boekwaarde van elk financieel actief, met inbegrip van afgeleide financiële instrumenten.

(in miljoen EUR)	2016	2015
Leningen en vorderingen	63,0	16,4
Geldmiddelen en kasequivalenten	176,6	626,4
Beleggingen die voor verkoop beschikbaar zijn	7,1	13,3
Voor afdekking gebruikte renteswaps:		
Passiva	(9,4)	(18,0)
Totaal	237,3	638,0

Hieronder is de beweging in de waardeverminderingen op leningen en vorderingen in de loop van het jaar opgenomen:

(in miljoen EUR)	Dubieuze debiteuren	Waardevermindering	Resterend saldo
Beginsaldo	1,5	(1,2)	0,3
Veranderingen tijdens het jaar	0,1	(0,1)	0,0
Stand per 31 december 2015	1,6	(1,3)	0,3
Beginsaldo	1,6	(1,3)	0,3
Veranderingen tijdens het jaar	(0,3)	0,2	(0,1)
Stand per 31 december 2016	1,3	(1,1)	0,2

De Groep gelooft dat de bedragen die meer dan 30 dagen voorbij vervaldatum zijn nog realiseerbaar zijn, gebaseerd op historisch betalingsgedrag en uitgebreide analyse van klantenkredietrisico, inclusief onderliggende kredietbeoordelingen van klanten indien beschikbaar. De kredietkwaliteit van de handels- en overige vorderingen wordt geëvalueerd op basis van een kredietbeleid.

VALUTARISICO

De Groep is niet blootgesteld aan enig belangrijk valutarisico, noch ten gevolge van transacties, noch met betrekking tot de omzetting van vreemde valuta's in euro, aangezien hij geen buitenlandse investeringen of activiteiten heeft en minder dan 1% van zijn kosten uitgedrukt zijn in andere munteenheden dan de euro.

LIQUIDITEITSRISICO

Het liquiditeitsrisico is het risico dat de Groep zijn financiële verplichtingen niet zou kunnen nakomen. De Groep beperkt dit risico door de kasstromen op een continue basis te bewaken en ervoor te zorgen dat er steeds voldoende kredietfaciliteiten aanwezig zijn.

Het is de bedoeling van de Groep om een evenwicht te bewaren tussen de continuïteit van de financiering en flexibiliteit door het gebruik van bankleningen, bevestigde en onbevestigde kredietfaciliteiten, een handelspapierprogramma enz. Voor financiering op middellange tot lange termijn gebruikt de Groep obligaties. Het looptijdenprofiel van de schuldenportefeuille is over meerdere jaren gespreid. De thesaurie van de Groep beoordeelt vaak zijn financieringsbronnen, rekening houdend met zijn eigen kredietbeoordeling en de algemene marktomstandigheden.

Rekening houdende met de obligatie-uitgiftes in 2009, 2010, 2013, 2014 en 2015 zou er voldoende toegang moeten zijn tot financieringsbronnen.

(in miljoen EUR)	Boekwaarde	Contractuele kasstromen	6 maand of minder	6-12 maand	1-2 jaar	2-5 jaar	> 5 jaar
Niet-afgeleide financiële instrumenten	3.520,0	(4.147,4)	(884,7)	(3,4)	(96,3)	(699,6)	(2.463,4)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte obligaties	2.589,6	(3.234,0)	(530,2)	0,0	(68,5)	(679,3)	(1.956,0)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte bankleningen en andere leningen	620,2	(603,1)	(44,2)	(3,4)	(27,8)	(20,4)	(507,4)
Handelsschulden en overige schulden	310,3	(310,3)	(310,3)				
Afgeleide financiële verplichtingen	18,0	(17,2)	(4,4)	(4,3)	(8,5)	0,0	0,0
Voor afdekking gebruikte renteswaps	18,0	(17,2)	(4,4)	(4,3)	(8,5)		
Totaal per 31 december 2015	3.538,1	(4.164,6)	(889,1)	(7,7)	(104,8)	(699,6)	(2.463,4)
Niet-afgeleide financiële instrumenten	3.124,6	(3.722,0)	(562,6)	(2,1)	(73,3)	(670,4)	(2.413,7)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte obligaties	2.090,6	(2.703,8)	(68,5)	0,0	(68,5)	(653,0)	(1.913,8)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte bankleningen en andere leningen	643,3	(627,5)	(103,3)	(2,1)	(4,8)	(17,4)	(499,9)
Handelsschulden en overige schulden	390,8	(390,8)	(390,8)				
Afgeleide financiële verplichtingen	9,4	(9,5)	(4,7)	(4,8)	0,0	0,0	0,0
Voor afdekking gebruikte renteswaps	9,4	(9,5)	(4,7)	(4,8)			
Totaal per 31 december 2016	3.134,0	(3.731,5)	(567,3)	(6,9)	(73,3)	(670,4)	(2.413,7)

In april 2016 betaalde Elia Transmission een euro-obligatie terug ter waarde van € 500,0 miljoen met een looptijd van 9 jaar die op vervaldatum kwam.

Hieronder worden details van de gebruikte en ongebruikte reservekredietfaciliteiten gegeven:

(in miljoen EUR)	Vervaldag	Beschikbaar bedrag	Gemiddelde interestvoet	Bedrag Gebruikt	Bedrag Niet gebruikt
Bevestigde kredietfaciliteiten	08/07/2021	110,0	Euribor + 0,30%	0,0	110,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	08/07/2021	110,0	Euribor + 0,30%	0,0	110,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	08/07/2021	110,0	Euribor + 0,30%	0,0	110,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	08/07/2021	110,0	Euribor + 0,30%	0,0	110,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	08/07/2021	110,0	Euribor + 0,30%	0,0	110,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	08/07/2021	100,0	Euribor + 0,30%	0,0	100,0
Niet-bevestigde kredietfaciliteiten	onbeperkt	100,0	Euribor + marge bij afsluiten overeenkomst	0,0	100,0
Belgisch treasury bills programma	onbeperkt	250,0	Euribor + marge bij afsluiten overeenkomst	78,0	172,0
Voorschot op vaste termijn EGI	onbeperkt	2,5	Euribor + 0,75%	2,0	0,5
Totaal		1.002,5		80,0	922,5

Per 31 december 2016 heeft het Duitse segment ongebruikte faciliteiten voor een totaalbedrag van € 900,0 miljoen (€ 150,0 miljoen kasfaciliteit en € 750,0 miljoen doorlopende kredietfaciliteiten).

RENTERISICO

Het renterisico is het risico dat de reële waarde of toekomstige kasstromen van een financieel instrument zullen fluctueren als gevolg van veranderingen in de marktrenten. De risicoblootstelling van de Groep aan marktrenten heeft voornamelijk betrekking op de langlopende schulden van de Groep met variabele rentevoeten.

De Groep beheert zijn renterisico met een evenwichtige portefeuille van leningen en financiële verplichtingen met vaste en variabele rentevoeten. Om dit te beheren, gaat de Groep renteswaps aan waarbij de Groep overeenkomt om op bepaalde intervallen het verschil tussen de vaste en de variabele rentebedragen, die berekend zijn op basis van een afgesproken theoretische hoofdsom, om te wisselen. Deze swaps worden gebruikt om de onderliggende schuldverplichtingen af te dekken.

De tabel (zie Toelichting 7.11) geeft de gemiddelde rente op de balansdatum aan.

GEVOELIGHEIDSANALYSE

Op korte en lange termijn zullen wijzigingen in rentetarieven geen invloed hebben op het geconsolideerde resultaat, daar de Groep functioneert in een regelgevend kader waarin de gevolgen van de fluctuaties van de financiële lasten via de tarieven worden gecompenseerd, behalve voor de elementen die rechtstreeks als niet-gerealiseerde resultaten worden opgenomen.

GEVOELIGHEIDSANALYSE REËLE WAARDE VOOR RENTESWAPS

Een verandering van 100 basispunten in rentevoeten zou de niet-gerealiseerde resultaten hebben vermeerderd (verminderd) met de onderstaande bedragen:

(in miljoen EUR)	100 bp stijging	100 bp daling
Renteswaps	(1,1)	1,1

AFDEKKING

Alle afgeleide financiële instrumenten die de Groep aangaat, hebben betrekking op een onderliggende transactie of voorspelde blootstelling, afhankelijk van de verwachte impact op de resultatenrekening, en als aan de strikte criteria van IAS 39 is voldaan, beslist de Groep geval per geval of hedge accounting zal worden toegepast. De volgende paragrafen beschrijven de transacties waarbij hedge accounting wordt toegepast. Per 31 december 2016 heeft de Groep geen transacties die in aanmerking komen voor hedge accounting.

In overeenstemming met de regels van hedge accounting worden alle afgeleide financiële instrumenten aangemerkt als kasstroomafdekkingen en gewaardeerd tegen de reële waarde. Bijgevolg wordt het gedeelte van de winst of het verlies op het afgeleide financiële instrument dat beschouwd kan worden als een effectieve afdekking, rechtstreeks in het eigen vermogen opgenomen (afdekkingsreserves na belasting).

De renteswaps hebben een rente variërend van 4,4% tot 4,41%. Per 31 december 2016 had de Groep afdekkingsinstrumenten met een gecontracteerd referentiebedrag van € 200,0 miljoen. De netto reële waarde van de swaps per 31 december 2016 bedroeg € 9,4 miljoen en bestond volledig uit verplichtingen. Deze bedragen zijn opgenomen als derivaten tegen reële waarde.

Per 31 december 2016 zijn er geen belangrijke financiële lasten opgenomen in de winst- en verliesrekening voortvloeiend uit ineffectiviteit van de kasstroomafdekkingen.

KAPITAALRISICOBEHEER

Het kapitaalstructuurbeheer van de Groep heeft tot doel de verhouding tussen vreemd en eigen vermogen voor de gereguleerde activiteiten in overeenstemming met de vereisten van het regelgevend kader te houden (een derde eigen vermogen en twee derden vreemd vermogen). Dankzij deze aanpak kan de Groep de liquiditeit op elk moment verzekeren via flexibele toegang tot de kapitaalmarkten om strategische projecten te financieren en een aantrekkelijke vergoeding aan te bieden aan de aandeelhouders.

Het dividendbeleid van de Vennootschap bestaat erin de dividenduitkering te optimaliseren, zonder de capaciteit voor zelffinanciering van de vennootschap in het gedrang te brengen, om haar wettelijke opdracht te vervullen.

De Vennootschap biedt haar personeelsleden de mogelijkheid om in te schrijven op kapitaalverhogingen die uitsluitend aan hen zijn voorbehouden.

8.3. Voorwaardelijke verplichtingen en toezeggingen

LEASEOVEREENKOMSTEN WAARBIJ DE GROEP ALS LESSEE OPTREEDT

De Groep huurt motorvoertuigen, IT-materiaal en kantoorgebouwen. De leaseovereenkomsten voor auto's en IT-materiaal hebben een gemiddelde looptijd van drie jaar; de huurcontracten voor gebouwen hebben een normale looptijd van negen jaar, met de mogelijkheid om de huur vervolgens te verlengen. Over de verlenging wordt beslist door de specifieke entiteit die als de lessee optreedt. Normale voorwaarden voor verlenging van leaseovereenkomsten zijn van toepassing.

Hieronder volgt een overzicht van de minimale leasebetalingen voor de toekomst in het kader van niet-opzeggbare operationele leasing:

(in miljoen EUR)	<1 jaar	1–5 jaar	>5 jaar
Gebouwen	2,4	1,2	0,0
Voertuigen, IT materiaal & diversen	6,3	10,9	0,0
Stand per 31 december 2015	8,7	12,1	0,0
Gebouwen	2,4	2,4	0,0
Voertuigen, IT materiaal & diversen	6,2	10,8	0,0
Stand per 31 december 2016	8,6	13,2	0,0

De volgende lasten voor deze leasecontracten zijn opgenomen in de winst- en verliesrekening:

(in miljoen EUR)	2016	2015
Gebouwen	2,4	2,5
Voertuigen, IT materiaal & diversen	6,2	6,2
Totaal	8,6	8,7

LEASEOVEREENKOMSTEN WAARBIJ DE GROEP ALS LESSOR OPTREEDT

De Groep is leaseovereenkomsten voor handelseigendommen aangegaan voor bepaalde materiële vaste activa, voornamelijk bestaande uit de optimalisatie van het gebruik van de sites en hoogspanningsmasten. Deze overeenkomsten hebben resterende looptijden van minimaal negen jaar.

De toekomstige minimale te ontvangen huurinkomsten worden als volgt samengevat:

(in miljoen EUR)	<1 jaar	1–5 jaar	>5 jaar
Telecom	14,7	9,6	13,4
Land & Gebouwen	0,6	0,6	0,0
Stand per 31 december 2015	15,3	10,2	13,4
Telecom	13,1	9,8	13,1
Land & Gebouwen	0,6	0,5	0,0
Stand per 31 december 2016	13,6	10,3	13,1

Volgende opbrengsten met betrekking tot deze leaseovereenkomsten werden opgenomen in de resultatenrekening:

(in miljoen EUR)	2016	2015
Telecom	13,0	14,6
Land & Gebouwen	0,6	0,2
Totaal	13,6	14,8

VOORWAARDELIJKE VERPLICHTINGEN HUURGELDEN – AANKOOPOPTIE

De Groep heeft geen contracten met voorwaardelijke verplichtingen voor huurgelden en in de relevante leasecontracten werden geen aankoopties overeengekomen.

TOEZEGGINGEN TOT AANKOOP VAN VASTE ACTIVA

Per 31 december 2016 is de Groep toezeggingen aangegaan tot aankoop van vaste activa ter waarde van € 872,7 miljoen voor de contracten voor de installatie van materiële vaste activa voor de verdere uitbouw van het net. Deze toezeggingen omvatten de toezeggingen van het Duitse segment voor een bedrag van € 361,7 miljoen (aandeel van 60% van Elia).

ANDERE VOORWAARDELIJKE VERPLICHTINGEN EN TOEZEGGINGEN

Per 31 december 2016 heeft de Groep een toezegging voor € 155,1 miljoen met betrekking tot aankoopcontracten voor algemene uitgaven en onderhouds- en herstellingskosten. Het bedrag omvat de toezeggingen van het Duitse segment voor een bedrag van € 17,6 miljoen (aandeel van 60% van Elia).

Elia System Operator leverde ook een garantie als moedervennootschap aan haar joint venture Nemo Link Limited ten belope van € 176,0 miljoen met betrekking tot de EPC-contracten zodat Nemo Link Ltd in staat is om de interconnector te bouwen.

Na de goedkeuring van de Waalse overheid en de CREG heeft Elia op 22 juni 2015 een overeenkomst met Solar Chest gesloten voor de verkoop van Waalse groenestroomcertificaten voor een totaalbedrag van € 275,0 miljoen, waarvan € 221,0 miljoen werd gerealiseerd in 2015 en € 48,0 miljoen in 2016. De missie van Solar Chest is om Waalse groenestroomcertificaten gedurende een periode van respectievelijk 5, 6 en 7 jaar te kopen, te houden en te verkopen. Aan het einde van elke periode (30 juni 2020, 30 juni 2021 en 30 juni 2022) zullen de potentiële onverkochte certificaten worden teruggekocht door Elia. De CREG heeft aan Elia bevestigd en gegarandeerd dat de kosten en uitgaven voor de terugkoop van onverkochte certificaten aan het einde van elke reserveringsperiode zullen worden goedgekeurd om volledig te worden gecompenseerd via de tarieven voor 'heffingen', met als gevolg dat de potentiële terugkoop door Elia geen invloed zal hebben op de financiële prestaties van de Vennootschap.

8.4. Verbonden partijen

TRANSACTIES MET LEIDINGGEVEND MANAGEMENT

Het leidinggevend management omvat de leden van de Raad van Bestuur en het Directiecomité van Elia, dat bestaat uit de Chief Executive Officer, Chief Financial Officer, Chief Officer Infrastructure Development, Chief Officer Operations, Maintenance & Methods, Chief Corporate Affairs Officer en Chief Officer Customers, Market & System.

De leden van de Raad van Bestuur zijn geen werknemers van de Groep. De vergoeding van hun mandaat wordt uitvoerig beschreven in de verklaring over deugdelijk bestuur in dit jaarverslag.

De leden van het Directiecomité van Elia hebben een werknemersstatuut en de elementen van hun vergoeding zijn hieronder uiteengezet. Er bestaan geen aandelenopties, kredieten of voorschotten van de Groep ten gunste van de leden van het Directiecomité.

(in miljoen EUR)	2016	2015
Korte termijn personeelsbeloningen	2,4	2,2
Basisvergoedingen	1,6	1,6
Variabele vergoedingen	0,8	0,5
Vergoedingen na uitdiensttreding	0,4	0,3
Andere variabele vergoeding	0,6	0,5
Totale bruto vergoeding	3,4	3,0
Aantal personen (in eenheden)	7	7
Gemiddelde bruto vergoeding per persoon	0,5	0,4
Aantal aandelen (in eenheden)	22.039	19.111

Sommige leden van het Directiecomité hebben ook aandelen in Elia System Operator. Voor een overzicht verwijzen wij eveneens naar de verklaring over deugdelijk bestuur ('corporate governance verklaring') in dit jaarverslag.

Bovendien beoordeelde het Directiecomité van Elia ook of er transacties plaatsvonden met entiteiten waarin zij of leden van de Raad van Bestuur een invloed van betekenis uitoefenen (bv. posities als CEO, CFO, voorzitter van het Directiecomité enz.). Met sommige distributienetbeheerders vonden er belangrijke transacties plaats in 2016. Het totaalbedrag van de gerealiseerde verkooptransacties bedraagt € 53,8 miljoen. Het totaalbedrag van de uitgaven bedraagt € 3,7 miljoen. Per 31 december 2016 bedroegen de openstaande handelsvorderingen € 0,2 miljoen en was er een openstaand saldo handelsschulden van € 1,1 miljoen.

TRANSACTIES MET JOINT VENTURES EN GEASSOCIEERDE DEELNEMINGEN

Transacties tussen de Vennootschap en haar dochterondernemingen, die verbonden partijen zijn, werden geëlimineerd tijdens de consolidatie en worden bijgevolg niet opgenomen in deze toelichting.

In de boekjaren 2016 en 2015 waren er geen transacties met 50Hertz Offshore, E-Offshore en Atlantic Grid Investment.

Transacties met joint ventures en geassocieerde deelnemingen worden niet geëlimineerd; details van de transacties met andere verbonden partijen worden hieronder weergegeven:

(in miljoen EUR)	2016	2015
Transacties met geassocieerde ondernemingen	27,8	0,7
Verkopen van goederen	34,6	4,4
Aankopen van goederen	(8,4)	(4,7)
Rente- en soortgelijke opbrengsten	1,6	1,0
Uitstaande balansposities tegenover geassocieerde ondernemingen	28,7	(6,6)
Langetermijnvorderingen	54,1	15,2
Handelsvorderingen	2,8	5,6
Handelsschulden	(29,7)	(27,5)
Over te dragen opbrengsten en toe te rekenen kosten	(0,1)	0,0
Over te dragen kosten en verkregen opbrengsten	1,6	0,3

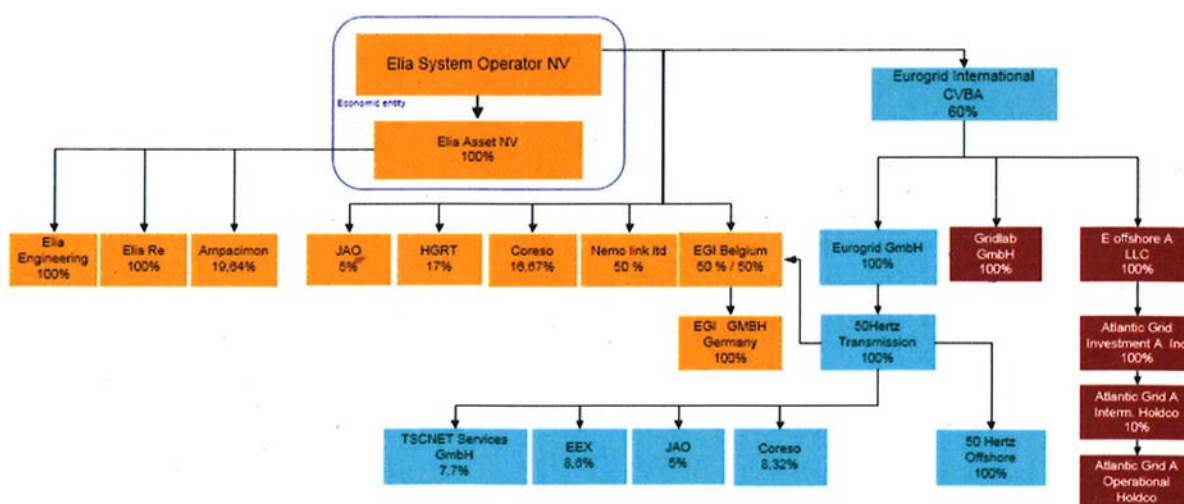
De toename van de verkopen van goederen is in hoofdzaak te verklaren door de omzet die Elia Grid International GmbH realiseerde bij 50Hertz Transmission voor de bouw van het hoogspanningsstation Gransee en het hoogspanningsstation Heinersdorf (€ 17,1 miljoen). De rest van de toename vloeit vooral voort uit de doorrekening van pre-FID ontwikkelingskosten aan Nemo Link (€ 8,9 miljoen) (zie Toelichting 7.4 voor uitvoerigere informatie).

De sterke stijging van de langetermijnvorderingen is volledig toe te schrijven aan de uitstaande vordering op Nemo Link – zie Toelichting 7.4.

We verwijzen ook naar Toelichting 8.3 waar vermeld werd welke garanties Elia System Operator heeft uitgegeven ten voordele van zijn joint venture Nemo Link Limited.

8.5. Dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen

OVERZICHT GROEPSSTRUCTUUR

DOCHTERONDERNEMINGEN

Elia System Operator NV heeft rechtstreeks en onrechtstreeks zeggenschap over de onderstaande dochterondernemingen.

Alle entiteiten voeren hun boekhouding in euro (met uitzondering van E-Offshore A LLC, Atlantic Grid Investment A Inc en Atlantic Grid A LLC, met een boekhouding in USD) en hebben dezelfde verslagdatum als Elia System Operator NV (met uitzondering van Eurogrid International CVBA).

Naam	Land van vestiging	Maatschappelijke zetel	Belangen %	
			2016	2015
Elia Asset NV	België	Keizerslaan 20, 1000 Brussel	99,99	99,99
Elia Engineering NV	België	Keizerslaan 20, 1000 Brussel	100,00	100,00
Elia Re SA	Luxemburg	Rue de Merl 65, 2146 Luxemburg	100,00	100,00
Elia Grid International NV	België	Keizerslaan 20, 1000 Brussel	80,00	80,00
Elia Grid International GmbH	Duitsland	Heidestraße 2a, 12435 Berlijn	80,00	80,00
Gezamenlijke overeenkomsten				
Eurogrid International CVBA	België	Keizerslaan 20, 1000 Brussel	60,00	60,00
Eurogrid GmbH	Duitsland	Heidestraße 2a, 12435 Berlijn	60,00	60,00
50Hertz Transmission GmbH	Duitsland	Heidestraße 2a, 12435 Berlijn	60,00	60,00
50Hertz Offshore GmbH	Duitsland	Heidestraße 2a, 12435 Berlijn	60,00	60,00
Gridlab GmbH	Duitsland	Mittelstraße 7, 12529 Schönefeld	60,00	60,00
E-Offshore A LLC	VS	874, Walker Road, Suite C, 19904 Dover, Delaware	60,00	60,00
Atlantic Grid Investment A Inc	VS	1209 Orange Street, 19801 Wilmington, Delaware	60,00	60,00
Nemo Link Ltd.	Verenigd Koninkrijk	Strand 1-3 - Londen WC2N 5EH	50,00	50,00
Deelnemingen verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode				
H.G.R.T S.A.S.	Frankrijk	1 Terrasse Bellini, 92919 La Défense Cedex	17,00	17,00
Coreso NV	België	Kortenberglaan 71, 1000 Brussel	21,66	26,00
Ampacimon NV	België	Rue des Chasseurs Ardennais 3, 4031 Angleur	19,64	19,64
Overige participaties				
EMCC European Market Coupling Company GmbH	Duitsland	Hopfenmarkt 31, 20457 Hamburg	0,00	12,00
JAO SA	Luxemburg	2 Rue de Bitbourg, 1273 Luxemburg-Hamm	8,00	8,00
Atlantic Grid A LLC	VS	4445, Willard Av, Suite 1050, 20815 Chevy Chase, Maryland	6,00	6,00
European Energy Exchange (EEX)	Duitsland	Augustusplatz 9, 04109 Leipzig	5,20	5,20
TSCNET Services GmbH	Duitsland	Dingolfinger Strasse 3, 81673 München	4,62	4,62

8.6. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen belangrijke gebeurtenissen na 31 december 2016 te melden.

8.7. Diversen

Gevolgen van de uitslag in het referendum in het Verenigd Koninkrijk

De Groep is gestart met een analyse van de mogelijke gevolgen van de brexit voor zijn geconsolideerde jaarrekening. Het is in de huidige stand van zaken niet mogelijk om een volledige analyse van de gevolgen te maken, aangezien noch de Britse regering, noch Europa een duidelijk standpunt heeft ingenomen. De Groep verwacht hier eind 2017 meer informatie over te kunnen verschaffen.

Op dit ogenblik verwacht de Groep geen gevolgen voor de bouw van de Nemo Link interconnector.

8.8. Diensten verleend door de commissarissen

De algemene vergadering van aandeelhouders heeft KPMG Bedrijfsrevisoren Burg. CVBA (vertegenwoordigd door Benoit Van Roost) en Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCBVA (vertegenwoordigd door Marnix Van Dooren) aangesteld voor de audit van de geconsolideerde jaarrekening van Elia System Operator NV en de audit van de statutaire jaarrekening van Elia System Operator NV, Elia Asset NV en Elia Engineering NV.

De volgende tabel vermeldt de honoraria van het college van commissarissen en van hun verbonden ondernemingen met betrekking tot de verleende diensten voor het boekjaar 2016:

in EUR	België	Andere kantoren behorend tot het netwerk	Totaal
Statutaire audit	175.336	339.380	514.716
Audit gerelateerd	135.905	221.150	357.055
Winstbelastingen	105.496	61.377	166.873
Indirecte belastingen	67.261	1.000	68.261
Overig advies	0,000	82.701	82.701
Totaal	483.998	705.608	1.189.606

9. REGELGEVEND KADER EN TARIEVEN

9.1 Regelgevend kader in België

9.1.1 Federale wetgeving

De Elektriciteitswet vormt de algemene basis van het regelgevende kader en bevat de belangrijkste principes die van toepassing zijn op de activiteiten van Elia als beheerder van het transmissienet voor elektriciteit in België.

Deze wet werd grondig gewijzigd op 8 januari 2012 door de omzetting op federaal niveau van het derde pakket van Europese richtlijnen. De nieuwe Elektriciteitswet die eruit voortvloeit:

- verscherpt de ontvlechting van de transmissieactiviteiten;
- bepaalt meer in detail de regels m.b.t. het beheer van en de toegang tot het transmissienet;
- herdefinieert de wettelijke opdracht van de transmissienetbeheerder, en breidt ze meer bepaald uit tot de offshore gebieden die binnen het rechtsgebied van België vallen; en
- verruimt de bevoegdheden van de regelgevende instantie, in het bijzonder voor het opstellen van methodes voor het bepalen van de transmissietarieven.

Verscheidene koninklijke besluiten en in het bijzonder het koninklijk besluit inzake het federaal technisch reglement bevatten meer gedetailleerde elementen met betrekking tot het regelgevend kader. De beslissingen van de regelgevende overheid vullen dit kader aan, wat resulteert in het regelgevende kader waarbinnen Elia zijn activiteiten uitoefent.

9.1.2 Gewestelijke wetgeving

De drie Belgische gewesten zijn op hun respectieve grondgebieden verantwoordelijk voor de lokale transmissie van elektriciteit op netten met een spanning gelijk aan of lager dan 70 kV. De gewesten zijn niet verantwoordelijk voor het bepalen van de transmissietarieven, wat een federale bevoegdheid is. Het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waalse Gewest hebben ook de bepalingen van het derde Europese pakket die hen aanbelangen in hun normatief kader omgezet. De gewestdecreten werden aangevuld met verscheidene andere voorschriften over aangelegenheden als openbare dienstverlening, hernieuwbare energie en toelatingsprocedures voor leveranciers.

9.1.3 Regelgevende instanties

Zoals de EU-wetgeving het vereist, wordt de Belgische elektriciteitsmarkt door onafhankelijke regulatoren bewaakt en gecontroleerd.

FEDERALE REGULATOR

De CREG (Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas) is de federale regulator. Ten aanzien van Elia is hij onder meer bevoegd voor:

- het goedkeuren van de standaardvoorwaarden van de drie hoofdcontracten die door de Vennootschap op federaal niveau worden gebruikt – het verbindingscontract, het toegangscontract en het ARP-contract;
- het goedkeuren van het systeem voor capaciteitstoewijzing aan de grenzen tussen België en zijn buurlanden;
- het goedkeuren van de benoeming van de onafhankelijke leden van de Raad van Bestuur;
- het bepalen van de tariefmethodologieën die de netbeheerder moet naleven bij de berekening van de verschillende tarieven die op de netgebruikers worden toegepast;
- het afleveren van een certificaat om zeker te zijn dat de netbeheerder wel degelijk de eigenaar is van de infrastructuur die hij beheert en voldoet aan de voorschriften inzake onafhankelijkheid ten opzichte van producenten en leveranciers.

GEWESTELIJKE REGULATOREN

De exploitatie van elektriciteitsnetten met een spanning gelijk aan of lager dan 70 kV valt onder de bevoegdheid van de respectieve gewestelijke regulatoren. Elk van hen kan van om het even welke beheerder (met inbegrip van Elia wanneer deze dergelijke spanningsnetten exploiteert) eisen om alle specifieke bepalingen van de gewestelijke voorschriften inzake elektriciteit na te leven, op straffe van administratieve boetes of andere sancties. De gewestelijke regulatoren hebben geen bevoegdheid over de bepaling van de elektriciteitstransmissietarieven. De tariefbepaling voor de elektriciteitsnetten die een transportfunctie hebben is uitsluitend een bevoegdheid van de CREG.

9.1.4 Tariefbepaling

TARIEFREGELGEVING

Op 18 december 2014 werd door de CREG een besluit aangenomen tot vaststelling van de methoden voor het berekenen en vastleggen van de tarifaire voorwaarden voor de gebruikers van het elektriciteitsnet met een transmissiefunctie. Op basis van die methodologie diende de CREG op 30 juni 2015 haar tariefvoorstel 2016-2019 in. Dat tariefvoorstel werd aangepast op basis van de gesprekken tussen Elia en de CREG in de tweede helft van 2015 en goedgekeurd op 3 december 2015.

TARIEFREGLEMENTERING VAN TOEPASSING IN BELGIË

Het grootste deel van de inkomsten van Elia als beheerder van netten met een transmissiefunctie (het transmissienet en de lokale en gewestelijke transmissienetten in België) is afkomstig van de gereguleerde tarieven die Elia aanrekent voor het gebruik van deze netten (tariefinkomsten) en die op voorhand door de CREG worden goedgekeurd. Op 1 januari 2008 trad een gereguleerd tariefmechanisme in werking, waarbij de goedgekeurde tarieven gelden voor periodes van vier jaar, behoudens uitzonderlijke omstandigheden. De tariefmethodologie die eind 2014 door de CREG werd opgesteld heeft dit mechanisme niet veranderd. Het jaar 2016 was dus het eerste jaar van de derde vierjarige regulatoire periode.

Het tariefmechanisme is gebaseerd op de boekhouding volgens de Belgische boekhoudkundige regels (Be GAAP). De tarieven worden vastgesteld op basis van gebudgetteerde kosten, verminderd met een aantal niet-tarifaire opbrengsten. Deze kosten worden vervolgens gedeeld op basis van een raming van de elektriciteitsvolumes die van het net worden afgenomen en, voor sommige kosten, de geraamde volumes in het net geïnjecteerde elektriciteit, overeenkomstig de bepalingen van de tariefmethodologie die door de CREG is opgesteld.

De in aanmerking genomen kosten omvatten de geraamde waarde van de toegestane billijke vergoeding van het geïnvesteerde kapitaal, een schatting van de aan Elia toegekende bedragen uit hoofde van prestatiegebonden incentives en de prognoses voor diverse kostencategorieën. Die kosten zijn onderverdeeld in drie groepen: de beheersbare kosten, waarvoor efficiëntiewinsten of -verliezen evenredig verdeeld worden tussen Elia (stijging of daling van de toegelaten winst) en de netgebruikers (stijging of daling van de toekomstige tarieven); de niet-beheersbare kosten, die Elia niet kan beïnvloeden en waarvoor afwijkingen ten opzichte van het budget volledig worden toegerekend aan de totale opbrengsten van een toekomstige regulatoire periode; de beïnvloedbare kosten, waarvoor een gemengde regel geldt.

BILLIJKE VERGOEDING

De billijke vergoeding is het rendement op het kapitaal dat in het net werd geïnvesteerd. Ze is gebaseerd op de gemiddelde jaarlijkse waarde van het gereguleerd actief (Regulated Asset Base - RAB), die jaarlijks wordt berekend, rekening houdend met nieuwe investeringen, desinvesteringen, afschrijvingen en wijzigingen van het bedrijfskapitaal.

Sinds 1 januari 2016 wordt de billijke vergoeding aan de hand van de volgende formule berekend. Daarbij wordt aangenomen dat het geconsolideerde eigen vermogen meer dan 33% van de gemiddelde waarde van het gereguleerd actief vertegenwoordigt, zoals thans het geval is:

- A: $[33\% \times \text{gemiddelde RAB in jaar } n \times ((\text{OLO } n) + (\beta \times \text{risicopremie})) \times \text{illiquiditeitspremie}]$ plus
- B: $[(S - 33\%) \times \text{gemiddelde RAB} \times (\text{OLO } n + 70 \text{ basispunten})]$ waarbij:
- OLO n = de rentevoet van Belgische lineaire obligaties op 10 jaar, voor het betrokken jaar;
- S = geconsolideerd eigen vermogen/RAB, volgens de Belgische boekhoudnormen (BE GAAP);
- de bètafactor wordt berekend op de dagelijkse aandelenkoers van Elia, vergeleken met de BEL20-index over een periode van drie jaar – de waarde van het product van de parameter bèta en de risicopremie kan niet lager zijn dan 0,53;
- de risicopremie is vastgelegd op 3,5%;
- de illiquiditeitspremie is vastgelegd op 1,10.

DEEL A

Het vergoedingspercentage (in %) zoals vastgesteld door de CREG voor het jaar 'n' is gelijk aan de som van de risicoloze rentevoet, dit wil zeggen de gemiddelde rente op Belgische lineaire obligaties op 10 jaar, en een premie voor het risico van de aandelenmarkt, gewogen door de toepasselijke bètafactor.

De referentieverhouding van 33% wordt toegepast op de gemiddelde waarde van het gereguleerd actief (RAB) van Elia om het referentievermogen van Elia te berekenen.

De CREG stimuleert een verhouding tussen het eigen vermogen en het gereguleerd actief die zo dicht mogelijk bij 33% ligt. Bijgevolg wordt deel B (dat van toepassing is op het deel van het referentievermogen dat 33% van het gereguleerd actief overschrijdt) vergoed tegen een lager tarief.

DEEL B

Indien het effectieve gemiddelde eigen vermogen van Elia hoger is dan het referentie-eigenvermogen, dan wordt het surplus vergoed tegen een verminderd percentage, dat berekend wordt door toepassing van de formule: $[(\text{OLO } n + 70 \text{ basispunten})]$.

De Elektriciteitswet voorziet ook dat de regulator hogere vergoedingsratio's mag vaststellen voor kapitaal dat is geïnvesteerd om projecten te financieren van nationaal of Europees belang.

Niet-beheersbare elementen

Deze categorie van kosten (en opbrengsten) waarover Elia geen directe controle heeft, is niet onderworpen aan incentivemechanismen door de CREG en vormt een integraal onderdeel van de kosten die worden gehanteerd voor de berekening van de tarieven. De tarieven zijn gebaseerd op voorspelde waarden voor deze kosten.

De belangrijkste kosten zijn de volgende: afschrijving van materiële vaste activa, ondersteunende diensten (uitgezonderd de reserveringskosten van ondersteunende diensten exclusief black start, waarnaar wordt verwezen als 'beïnvloedbare kosten'), kosten met betrekking tot door een overheid opgelegde verplaatsing van lijnen en belastingen, deels gecompenseerd door

opbrengsten uit niet-tarifaire activiteiten (bv. opbrengsten als gevolg van grensoverschrijdende congestie). Dit omvat ook financiële lasten en opbrengsten waarvoor het embedded-debt principe is bevestigd. Bijgevolg zijn alle werkelijke en redelijke financieringskosten in verband met schuldfinanciering inbegrepen in de tarieven.

Beheersbare elementen

De kosten (en opbrengsten) waarover Elia directe controle heeft zijn onderworpen aan een incentivemechanisme, wat inhoudt dat op productiviteits- en efficiëntiewinsten die zich tijdens de regulatoire periode kunnen voordoen, een verdeling wordt toegepast. Die verdeling gebeurt met een factor van 50%. Elia wordt op die manier aangemoedigd om bepaalde duidelijk omschreven kostencategorieën te beheersen. Elke besparing ten opzichte van het toegestane (gecorrigeerde) budget heeft een positieve invloed op de nettowinst van Elia ten belope van 50% van het bedrag (voor belastingen). Dienovereenkomstig beïnvloedt elke budgetoverschrijding de winst in negatieve zin.

Beïnvloedbare kosten

De reserveringskosten voor ondersteunende diensten, behalve voor black start, worden gekwalificeerd als 'beïnvloedbare kosten', wat wil zeggen dat budgetoverschrijdingen of efficiëntiewinsten een incentive vormen (voor zover zij niet worden veroorzaakt door een vastgelegde lijst van externe factoren). 15% van het kostenverschil tussen J-1 en J is winst / verlies (vóór belastingen) voor Elia, met een onder- en een bovengrens van -2 miljoen en 6 miljoen euro.

Andere incentives

- *Incentive voor 'strategische investeringsprojecten' (mark-up voor investeringen)*

Vermits de CREG strategische investeringen (dit zijn investeringen voornamelijk gericht op het verbeteren van de Europese integratie) van primordiaal belang voor de gemeenschap beschouwt, kwam zij overeen met Elia om een mark-up toe te passen op een selecte lijst van projecten. Die bijkomende vergoeding wordt berekend als percentage op het totale werkelijk bestede bedrag (de investeringsbedragen zijn geplafonneerd per jaar en per project). De mark-up wordt volledig toegepast zolang de OLO-rente 0,5 procent of minder bedraagt. Als de werkelijke rentevoet van de OLO hoger ligt dan 0,5%, wordt een deel van de mark-up evenredig verminderd (begrensd op een OLO-rente van 2,16%). Om de mark-up te ontvangen moet Elia de investering in kwestie tijdig in gebruik nemen, zo niet moet het 10% van het voor dat project ontvangen bedrag terugbetalen. Bovendien moet Elia na de ingebruikname waken over een afdoende beschikbaarheid van het actief in kwestie; zo niet moet het 10% van het voor dat project ontvangen bedrag terugbetalen.

- *Marktintegratie:* deze incentive bestaat uit (i) de verbetering van importcapaciteit en (ii) welvaartstijging door regionale marktkoppeling. Beide elementen kunnen de nettowinst van Elia (voor belasting) enkel positief beïnvloeden, aangezien het mechanisme voor elke incentive een vooraf bepaalde ondergrens en bovengrens bepaalt van € 0,0 tot € 6,0 miljoen voor invoercapaciteit en van € 0,0 tot € 11,0 miljoen voor de welvaart. (iii) De winst (dividenden en meerwaarden) uit financiële deelnemingen in andere vennootschappen waarvan de CREG heeft aanvaard dat zij deel uitmaken van de RAB, wordt als volgt toegerekend: 40% wordt toegerekend aan toekomstige tariefverlagingen en 60% (vóór belastingen) aan de winst van Elia.
- *'Investeringsprogramma':* deze incentive is verbonden met twee doelstellingen: (i) optimale ex ante/ex post rechtvaardiging van projectinvesteringen door Elia (€ 0,0 tot € 2,5 miljoen) en (ii) de tijdige verwezenlijking van vier grote infrastructuurprojecten (Stevin, Brabo, ALEGrO en de vierde dwarsregeltransformator) (€ 0,0 tot € 1,0 miljoen per project). Beide elementen kunnen de nettowinst (vóór belastingen) van Elia alleen in positieve zin beïnvloeden, aangezien het mechanisme een onder- en bovengrens bepaalt voor elk van de doelstellingen.
- *Netbeschikbaarheid:* als de gemiddelde onderbrekingstijd ('average interruption time' of 'AIT') onder een door de CREG bepaald streefdoel blijft, beïnvloedt dat de nettowinst (vóór belastingen) van Elia in positieve zin met maximaal € 2,0 miljoen.
- *Innovatie:* operationele subsidies en belastingvrijstellingen voor O&O worden beschouwd als beheersbare opbrengsten. Als incentive wordt een bedrag dat overeenstemt met maximaal 50% van het subsidiebedrag toegerekend aan de nettowinst van Elia, met een minimum van € 0,0 en een maximum van € 1,0 miljoen.
- *Discretionair:* op jaarlijkse basis stelt de CREG de doelstellingen voor dit onderdeel vast. De incentive kan een positieve impact hebben op de nettowinst (vóór belastingen) van Elia tussen € 0,0 en € 2,0 miljoen.

Afrekening van afwijkingen van gebudgetteerde waarden

De werkelijke volumes vervoerde elektriciteit kunnen verschillen van de voorspelde volumes. Als de vervoerde volumes hoger (of lager) zijn dan de voorspelde, wordt de afwijking van de gebudgetteerde waarde geboekt op een overlopende rekening tijdens het jaar waarin ze zich voordoet en creëert ze een 'regulatoire schuld' (of 'regulatoire opbrengst'). Hetzelfde mechanisme is van toepassing op niet-beheersbare elementen.

Het regelgevend kader bepaalt dat de hierboven genoemde afwijkingen op het einde van de tariefperiode in rekening worden genomen door Elia als onderdeel van de gebudgetteerde bedragen voor de tariefzetting voor de volgende tariefperiode.

Allocatie van kosten en opbrengsten tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten

De tariefmethodologie voor 2016-2019 beschrijft een mechanisme voor de ontwikkeling van nieuwe activiteiten door Elia buiten het toepassingsgebied van de regulering in België en de manier waarop Elia hiervoor kan worden vergoed in de toekomst. Deze overeenkomst bepaalt het volgende:

- een mechanisme om accuraat kosten toe te rekenen aan verschillende activiteiten en te verzekeren dat Belgische tarieven niet negatief worden beïnvloed doordat Elia andere dan Belgische gereguleerde activiteiten uitoefent; en

- een mechanisme om te verzekeren dat de impact van financiële deelnemingen in andere vennootschappen die door de CREG niet worden beschouwd als deel van de RAB (zoals deelnemingen in geregleerde of niet-geregleerde activiteiten buiten België, inclusief de deelneming in 50Hertz, EGI) neutraal is voor de toepassing van de Belgische tarieven. Alle kosten en opbrengsten met betrekking tot deze activiteiten moeten worden gedragen door Elia.

9.2 Regelgevend kader in Duitsland

9.2.1 Toepasselijke wettelijke bepalingen

Het Duitse regelgevend kader is verdeeld over diverse wetgevingsstukken. De kernwet is de Duitse wet inzake de energievoorziening (Energiewirtschaftsgesetz - EnWG), die het algemene wettelijke kader definieert voor de gas- en elektriciteitsvoorziening in Duitsland. De EnWG wordt ondersteund door een aantal wetten, verordeningen en regulerende besluiten, die gedetailleerde bepalingen verstrekken over het huidige stelsel van incentiviserende regelgeving, boekhoudmethoden en toegangscontracten voor het net, met inbegrip van:

- De verordening inzake de toegangstarieven voor de elektriciteitsnetten (Verordnung über die Entgelte für den Zugang zu Elektrizitätsversorgungsnetzen of de Stromnetzentgeltverordnung – StromNEV), die onder meer principes en methoden vastlegt voor de berekening van de tarieven voor elektriciteitsnetten en de overige verplichtingen van de netbeheerders.
- De verordening inzake toegang tot het elektriciteitsnet (Verordnung über den Zugang zu Elektrizitätsversorgungsnetzen of de Stromnetzzugangsverordnung – StromNZV), die onder meer verdere bijzonderheden specificeert over de toegang tot de transmissienetten (en andere soorten netten) door vaststelling van het vereffeningssysteem (Bilanzkreissystem), planning van elektriciteitsbevoorrading, regelingsenergie en andere algemene verplichtingen, bijv. congestiebeheer (Engpaßmanagement), publicatieverplichtingen, metering, minimumeisen voor verschillende soorten contracten en de verplichting van bepaalde netbeheerders om het Bilanzkreissystem voor de hernieuwbare energiebronnen te beheren.
- De verordening inzake incentiviserende regelgeving (Verordnung über die Anreizregulierung der Energieversorgungsnetze of de Anreizregulierungsverordnung – ARegV), die de basisvoorschriften beschrijft voor de incentiviserende regulering van TNB's en andere netbeheerders (zoals hierna meer in detail beschreven). Ook worden hier algemene richtlijnen gegeven voor productiviteitsbenchmarking, welke kosten daarbij in aanmerking worden genomen, welke methode gebruikt kan worden om de inefficiëntie te bepalen en hoe dit vertaald kan worden naar jaarlijkse doelstellingen voor productiviteitsgroei.

9.2.2 Regelgevende instanties in Duitsland

De regelgevende instanties voor de energiesector in Duitsland zijn het Bundesnetzagentur (BNetzA) in Bonn (voor netten waarop 100.000 en meer netgebruikers rechtstreeks of onrechtstreeks aangesloten zijn) en de specifieke regelgevende instanties in de respectieve deelstaten (voor netten waarop minder dan 100.000 netgebruikers rechtstreeks of onrechtstreeks aangesloten zijn). De regelgevende instanties zijn onder andere belast met de niet-discriminerende toegang tot het net voor derde partijen en het toezicht op de tarieven die de netbeheerders toepassen voor het gebruik van het net. 50Hertz Transmission en 50Hertz Offshore zijn onderworpen aan de bevoegdheid van het BNetzA.

9.2.3 Tarieven in Duitsland

Het huidige mechanisme voor de tariefregelgeving in Duitsland is vastgelegd in de ARegV-verordening. Krachtens de ARegV-verordening worden de nettatarieven vastgesteld om een vooraf bepaalde inkomstenlimiet, zoals vastgesteld door het BNetzA, te genereren voor elke TNB en voor elke regulatoire periode. De inkomstenlimiet is voornamelijk gebaseerd op de kosten van een basisjaar en wordt vastgelegd voor de volledige regulatoire periode, behalve wanneer de limiet wordt aangepast om rekening te houden met specifieke gevallen die in de ARegV zijn bepaald. Het is de netbeheerders niet toegestaan om hun individueel bepaalde inkomstenlimiet te overschrijden. Elke regulatoire periode duurt vijf jaar, de tweede regulatoire periode is gestart op 1 januari 2014 en zal eindigen op 31 december 2018. Tarieven zijn algemeen en kunnen niet met de klanten worden onderhandeld. Individuele tarieven worden slechts aan bepaalde klanten toegestaan (in bepaalde vaste omstandigheden die in de toepasselijke wetten worden vermeld) in overeenstemming met § 19 StromNEV (bijvoorbeeld bij alleengebruik van netactiva). Het BNetzA moet deze individuele tarieven goedkeuren.

Voor de inkomstenlimiet worden de kosten die een netbeheerder maakt in twee categorieën ingedeeld:

- Permanent niet-beïnvloedbare kosten (PNBK): deze kosten zijn voor 100% geïntegreerd in de 'inkomstenlimiet' en zijn dus volledig gedekt door de nettatarieven, weliswaar doorgaans met een vertraging van twee jaar. De PNBK omvatten het rendement op het eigen vermogen, de bedrijfsbelasting, de financieringskosten, afschrijvingen en operationele kosten (op dit moment vastgelegd op 0,8% van de geactiveerde investeringskosten van de respectieve onshore investeringen) voor wat de investeringsmaatregelen worden genoemd. De financieringskosten met betrekking tot de investeringsmaatregelen zijn op dit moment begrensd tot de effectieve financieringskosten of tot de financieringskosten berekend in overeenstemming met een gepubliceerde richtlijn van het BNetzA, indien dat bedrag lager is. Sinds 2012 worden de kosten in verband met deze investeringsmaatregelen gebaseerd op ramingen. De verschillen tussen de ramingen en de effectieve waarden worden weerspiegeld in de regulatoire rekening. Bovendien omvatten de PNBK de kosten voor de ondersteunende diensten, de netverliezen, de inschakelingskosten, de Europese initiatieven en de opbrengsten van de veilingen. Deze kosten en opbrengsten zijn opgenomen in de inkomstenlimiet op basis van een reguleringsmechanisme dat door het BNetzA is bepaald in overeenstemming met § 11 Abs. 2 ARegV (FSV). Het reguleringsproces voor de ondersteunende diensten en voor de netverliezen biedt de netbeheerder een incentive om beter te presteren dan de geplande kosten. Dat gebeurt via bonus- en boetemechanismen. Sinds de herziening van de ARegV in 2016 worden ook de kosten voor de beperking van hernieuwbare energiebronnen om netcongestie tegen te gaan, gebaseerd op ramingen. Bovendien kunnen ook kosten die voortvloeien uit Europese projecten van gemeenschappelijk belang (Projects of Common Interest – PCI) waarvoor tot een kostenbijdrage van Duitsland is beslist, worden opgenomen als PNBK, zij het met een vertraging van twee jaar.
- Tijdelijke niet-beïnvloedbare kosten (TNBK) en beïnvloedbare kosten (BK): deze kosten omvatten het rendement op eigen vermogen, de afschrijvingen, de financieringskosten, de bedrijfsbelasting en andere operationele kosten en zijn onderworpen aan een incentivemechanisme dat is vastgelegd door het BNetzA en dat een efficiëntiefactor (alleen van toepassing op BK), een productiviteitswinstfactor en een inflatiefactor (van toepassing op TNBK en BK) over een periode

van vijf jaar omvat. Bovendien voorziet het huidige incentivemechanisme in de toepassing van een kwaliteitsfactor, maar de criteria en het implementatiemechanisme voor een dergelijke factor voor transmissienetbeheerders moeten nog door het BNetzA worden beschreven. De verschillende factoren die zijn gedefinieerd, geven de transmissienetbeheerder een doelstelling op middellange termijn om inefficiënt geachte kosten te vermijden. Wat de financieringskosten betreft, moeten de toegestane financieringskosten (die verbonden zijn aan de beïnvloedbare kosten) bewezen vermarkbaar zijn.

- Voor het rendement op het eigen vermogen bevat de toepasselijke wet- en regelgeving bepalingen over het toegestane rendement op het eigen vermogen. Dit wordt opgenomen in de TNBK/BK voor wat de activa betreft die tot het gereguleerd actief behoren en in de PNBK voor wat de activa betreft die in de investeringsbudgetten zijn goedgekeurd. Voor de tweede regulatoire periode (2014-2018) is het rendement op het eigen vermogen vastgesteld op 7,14% voor investeringen uitgevoerd vóór 2006 en op 9,05% voor investeringen uitgevoerd sinds 2006, op basis van 40% van de totale waarde van de activa die als 'gefinancierd door eigen vermogen' worden beschouwd en waarbij de rest als 'quasischuld' wordt behandeld. In 2016 legde het BNetzA het rendement op eigen vermogen vast voor de derde regulatoire periode (2019-2023); in vergelijking met de tweede regulatoire periode werden de waarden sterk verminderd, tot 5,12% voor investeringen uitgevoerd vóór 2006 en 6,91% voor investeringen uitgevoerd sinds 2016. Het rendement op het eigen vermogen wordt berekend vóór vennootschapsbelasting, maar na bedrijfsbelasting.
- Los van de inkomstenlimiet ontvangt 50Hertz een vergoeding voor kosten die zijn opgelopen in verband met de verplichtingen inzake hernieuwbare energie, waaronder EEG- en CHP/KWKG-verplichtingen, offshore verplichtingen ... Daartoe werden verschillende toeslagen ingevoerd die zijn onderworpen aan specifieke reguleringsmechanismen met het oog op een evenwichtige behandeling van uitgaven en inkomsten.

WIJZIGINGEN IN DE TARIEFREGELGEVING

In 2016 trad een herziening van de ARegV in werking die verschillende relevante wijzigingen doorvoerde, met name inzake de regelgeving voor distributienetbeheerders. Ook transmissienetbeheerders ondervinden daar evenwel gevolgen van. De herziening van de ARegV wijzigt immers verschillende aspecten die verband houden met de PNBK, zoals de methodologie voor het bepalen van het aandeel van vervangingen in nieuwe investeringsmaatregelen (voor reeds aangevraagde en goedgekeurde investeringsmaatregelen blijft de bestaande verhouding behouden), de aanmerking van kosten voor de beperking van hernieuwbare energiebronnen op basis van ramingen en de aanmerking van kosten voor PCI's. Bovendien bepaalt de herziene ARegV nader welke methodologieën kunnen worden toegepast voor het bepalen van de individuele efficiëntie van de vier Duitse transmissienetbeheerders. Daarvoor worden alleen een internationale benchmark of een analyse in verhouding tot een referentienet toegelaten.

Op 31 december 2016 had 50Hertz de goedkeuring verkregen voor 77 van de 112 aanvragen voor actieve investeringsmaatregelen die sinds 2008 zijn ingediend. Ten aanzien van het totale volume van aanvragen voor investeringsbudgetten van € 12,3 miljard bedroeg het goedgekeurde investeringsbudget op die datum € 7,2 miljard.

TARIEVEN

De nettoegangstarieven werden berekend op basis van de betreffende inkomstenlimieten en werden op 1 oktober 2016 gepubliceerd voor het jaar 2017. In vergelijking met 2016 zijn ze gemiddeld met 42% gestegen. De voornaamste reden voor die sterke stijging is het in aanmerking nemen van geraamde kosten voor de beperking van hernieuwbare energiebronnen naar aanleiding van de herziene ARegV. Om van de oude methodologie over te gaan naar de herziene methodologie, worden twee kostenposities (geraamde kosten voor 2017 plus de werkelijke kosten voor 2015) opgenomen. Ook de toegenomen investeringskosten, met name voor de offshore uitbreiding in de Baltische Zee en de Noordzee, dragen bij tot de tariefverhoging.

VERSLAG VAN HET COLLEGE VAN COMMISSARISSEN OVER DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

VERSLAG INVOEGEN – 2 tot 3 pagina's

INFORMATIE MET BETREKKING TOT DE MOEDERVENNOOTSCHAP

Uittreksels uit de statutaire jaarrekening van Elia System Operator NV, opgesteld in overeenstemming met de Belgische boekhoudkundige normen, worden hierna in verkorte vorm weergegeven.

Overeenkomstig de Belgische vennootschapswetgeving zullen de volledige jaarrekening, het jaarverslag en het verslag van het college van commissarissen worden neergelegd bij de Nationale Bank van België.

Deze documenten zullen tevens beschikbaar worden gesteld op de website van Elia en kunnen op aanvraag worden verkregen bij Elia System Operator NV, Keizerslaan 20, 1000 Brussel, België. Het college van commissarissen heeft een opinie zonder voorbehoud gepubliceerd met een toelichtende paragraaf hierover.

Balans na winstverdeling

ACTIVA (in miljoen EUR)	2016	2015
VASTE ACTIVA	3.620,7	3.602,1
Financiële vaste activa	3.620,7	3.602,1
Verbonden ondernemingen	3.572,3	3.579,5
Deelnemingen	3.572,3	3.579,5
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	48,4	22,7
Deelnemingen	48,2	22,5
Andere financiële vast activa	0,2	0,2
VLOTTENDE ACTIVA	1.628,5	1.895,5
Vorderingen op meer dan één jaar	63,0	15,4
Handelsvorderingen	8,8	0,0
Overige vorderingen	54,2	15,4
Vorraden en bestellingen in uitvoering	5,8	4,7
Bestellingen in uitvoering	5,8	4,7
Vorderingen op ten hoogste één jaar	1.428,4	1.271,9
Handelsvorderingen	208,8	198,5
Overige vorderingen	1.219,6	1.073,4
Geldbeleggingen	0,0	217,3
Overige geldbeleggingen	0,0	217,3
Liquide middelen	126,9	380,7
Overlopende rekeningen	4,5	5,6
TOTAAL DER ACTIVA	5.249,3	5.497,7

PASSIVA (in EUR miljoen)	2016	2015
EIGEN VERMOGEN	1.764,1	1.717,8
Kapitaal	1.518,7	1.515,2
Geplaatst kapitaal	1.518,7	1.515,2
Uitgiftepremies	11,8	10,0
Reserves	173,9	173,1
Wettelijke reserve	173,0	173,0
Belastingvrije reserve	0,9	0,0
Overgedragen winst	59,7	19,5
VOORZIENINGEN, UITGESTELDE BELASTINGEN	0,5	0,3
Voorzieningen voor risico's en kosten	0,5	0,3
Overige risico's en kosten	0,5	0,3
SCHULDEN	3.484,7	3.779,6
Schulden op meer dan één jaar	2.590,7	2.610,2
Financiële schulden	2.590,7	2.610,2
Niet-achtergestelde obligatieleningen	2.094,9	2.094,5
Kredietinstellingen	0,0	20,0
Overige leningen	495,8	495,8
Schulden op ten hoogste één jaar	418,1	825,8
Schulden op meer dan één jaar, die binnen het jaar vervallen	20,0	540,0
Financiële schulden	82,7	0,0
Kredietinstellingen	78,0	0,0
Overige leningen	4,7	0,0
Handelsschulden	204,9	168,7
Leveranciers	196,1	161,3
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	8,8	7,4
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	7,7	8,6
Belastingen	0,6	0,2
Bezoldigingen en sociale lasten	7,1	8,4
Overige schulden	102,8	108,6
Overlopende rekeningen	475,9	343,5
TOTAAL DER PASSIVA	5.249,3	5.497,7

Resultatenrekening

(in EUR miljoen)	2016	2015
BEDRIJFSOPBRENGSTEN	732,9	792,6
Omzet	714,7	780,4
Wijziging in de voorraad goederen in bewerking en gereed product en in de bestellingen in uitvoering: toename/(afname)	1,0	1,2
Andere bedrijfsopbrengsten	17,2	11,0
BEDRIJFSKOSTEN	(669,8)	(661,9)
Diensten en diverse goederen	(634,2)	(622,4)
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	(35,2)	(39,5)
Waardeverminderingen op voorraden, bestellingen in uitvoering en handelsvorderingen: toevoegingen/(terugnemingen)	(0,2)	0,0
Voorzieningen voor risico's en kosten: toevoegingen/(bestedingen en terugnemingen)	0,2	0,0
Andere bedrijfskosten	0,4	0,0
BEDRIJFSWINST	63,1	130,8
Financiële opbrengsten	182,6	118,9
Opbrengsten uit financiële vaste activa	123,0	113,0
Opbrengsten uit vlottende activa	4,9	4,9
Niet-recurrente financiële opbrengsten	54,7	1,0
Financiële kosten	(97,2)	(113,8)
Kosten van schulden	(93,9)	(109,8)
Andere financiële lasten	(3,3)	(2,4)
Niet-recurrente financiële kosten	0,0	(1,6)
WINST VAN HET BOEKJAAR VOOR BELASTING	148,5	135,8
Belastingen op het resultaat	(11,3)	(10,4)
Belastingen	(11,3)	(10,4)
WINST VAN HET BOEKJAAR	137,2	125,4
Overboeking naar de belastingvrije reserves	(0,8)	0,0
TE BESTEMMEN WINST VAN HET BOEKJAAR	136,4	125,4